

RAPPORT

DSBs årsrapport 2021

Februar 2022

INNHold

1	Leders beretning	5
	1.1 Leders beretning	6
2	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	8
	2.1 Våre roller.....	9
	2.2 Våre ansvarsområder	9
	2.3 Vår visjon, virksomhetside, verdier og mål.....	10
	2.4 Organisasjon og økonomiske nøkkeltall.....	11
3	Årets aktiviteter og resultater	15
	3.1 DSB og covid-19	16
	3.1.1 DSB og covid-19 håndteringen	16
	3.2 Trygghet i samfunnet	17
	3.2.1 God kunnskap om sårbarhet i kritiske samfunnsfunksjoner, kunnskapsutvikling og felles planleggingsgrunnlag	17
	3.2.2 Samfunnssikkerhet- og beredskapsarbeid på lokalt og regionalt nivå	19
	3.2.3 skole- og kursvirksomhet	21
	3.2.4 Brann- og redning	23
	3.2.5 Nød- og beredskapskommunikasjon	32
	3.2.6 Kjemikalie- og eksplosivsikkerhet.....	38
	3.2.7 Elsikkerhet	47
	3.2.8 Produktsikkerhet	50
	3.2.9 Samarbeid mellom tilsynsmyndighetene (HMS etatene)	54
	3.2.10 Internasjonalt samarbeid og beredskap	56
	3.2.11 Sivilforsvaret	59
	3.2.12 Effektivt samvirke	67
	3.2.13 Samordning og felles ledelse i samfunnssikkerhetsarbeidet – krevende men nødvendig	68
	3.2.14 Totalforsvaret – sivil side	74
	3.2.15 Juridisk arbeid og standardisering	76
	3.2.16 Bruk og formidling av DSBs kunnskap	81
	3.2.17 Kommunikasjon og kampanjer	82
	3.3 Ressursbruk og effektiviseringstiltak.....	84
	3.3.1 Hva ressursene har gått til – kostnadsgrupper	84
	3.3.2 Hvilke oppgaver og ansvarsområder ressursene har blitt benyttet til	86
	3.3.3 Effektiviseringstiltak og arbeid med gevinstrealisering	87
4	Styring og kontroll i virksomheten	89
	4.1 DSBs overordnede vurdering av styring og kontroll i virksomheten	90
	4.2 Risikostyring og internkontroll	90
	4.3 Nærmere omtale av forhold knyttet til styring og kontroll i direktoratet.....	91
	4.3.1 Internrevisjon.....	91
	4.3.2 Økonomistyring	92
	4.4 Oppfølging av Riksrevisjonens merknader	92
	4.5 Sikkerhetsstyring	93

4.6	Inkluderingsdugnaden	94
5	Vurdering av framtidutsikter	96
6	Årsregnskap DSB 2021	99
6.1	Ledelseskomentarar	100
6.2	Kontantregnskapet 2021	103
6.3	Oppstilling av bevilgningsrapportering 2021	105
6.4	Artskontorrapportering	109
6.5	Virksomhetsregnskapet 2021	110

KAPITTEL

1

Leders beretning

1.1

LEDERS BERETNING

Hele 2021 har vært preget av pandemien, både på våre ansvarsområder i samfunnet og for DSB som arbeidsplass.

Min oppsummering er at organisasjonen har stått gjennom pandemien og klart å levere på de aller fleste områder, selv med en rekke ekstra oppdrag i krisehåndteringen.

DSB består av flere myndighetsområder, som alle hver for seg og sammen skal bidra til at Norge er et trygt samfunn. Våre oppdrag spenner fra overordnede systemer for kommunikasjon for nødetatene, til regler for utstyr på lekeplasser. Mellom disse to ytterpunktene, er DSB myndigheten for viktige områder som blant annet elektrisk sikkerhet, trygg forvaltning av kjemikalier og eksplosiver, brann og redning og sivilforsvar.

Under pandemien, er det likevel DSBs rolle som samordningsmyndighet som har vært mest fremtredende. Ukentlige møter med statsforvaltere, helsemyndigheter, politi og andre fagetater, har gitt en ganske unik oversikt og vært kompetansebyggende på mange nivåer. Dette bidrar inn i DSBs allerede omfattende arbeid med scenarier og analyser. Imidlertid er den største gevinsten at de ulike nivåene i forvaltningen og de ulike myndighetene har kommet nærmere hverandre og lært mer om hverandres samfunnsoppdrag. Dette er til stor nytte i arbeidet med samfunnssikkerheten.

De omfattende leveransene i håndteringen av pandemien, blant annet ordningene for innreiseregistrering og karantenehotell, har i retrospekt gitt DSB mye erfaring på helt nye områder. Nå, ved inngangen til et nytt år med ekstraordinære oppgaver, er slitasjen på medarbeidere og i grupperelasjoner merkbare. Jeg mener vi har et godt arbeidsmiljø med tett samarbeid mellom ledelse og ansattes representanter. Sammen har vi vurdert hvordan erfaringene fra pandemien skal være med videre i DSB når alle begrensende tiltak er opphørt.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa gjør at diskusjoner om totalforsvar har vært særlig aktuelle i 2021. Åpne trusselvurderinger fra sikkerhetsmyndigheter, peker også på hybride trusler og data-angrep. Disse temaene, sammen med naturhendelser og store øvelser, er tema som DSB og Forsvaret sammen har løftet inn i Sentralt totalforsvarsforum i året som har gått. Arenaen er av stor betydning for å trimme evnen til å jobbe sammen i krevende situasjoner. Selv om det er pandemi, har DSB som leder av forumet i 2021, arrangert to digitale og ett fysisk møte der så å si alle etatslederne var til stede.

Arbeidet med ny brannutdanning, som skal ta imot de første studentene i 2024, er en av hovedleveransene i DSB i 2021. Et omfattende arbeid ligger til grunn for søknaden som sendes til NOKUT for akkreditering på nyåret i 2022, fra styret for Brann- og redningsskolen. Bransjen selv støtter godt opp om arbeidet med ny brannutdanning, og bidrar aktivt i arbeidet med fremtidens kompetanse.

DSB har også markert en tydelig ambisjon om å øke mangfoldet blant dem som skal jobbe i brann- og redningsvesenene fremover. Blant annet har vi avtalt et samarbeid med Arbeidstilsynet for å bidra til at tester som brukes i sertifisering av røykdykkere, ikke skal utelukke åpenbart godt kvalifiserte fagfolk.

DSB har i 2021 arbeidet med å synliggjøre arbeidet med farlige stoffer og eksplosiver. Vi publiserer tilsyn og arbeid etter storulykkereguleringen, og vi er aktive på en rekke arenaer for å bidra til kompetanseheving og samarbeid mellom bransje og myndighet. Diskusjon om regelverk for enkelt fyrverkeri (pyro) på idrettsarenaer har engasjert, særlig i fotballklubbene, og viser betydningen av kommunikasjon med ulike målgrupper om sikkerhet og forebygging av ulykker.

I 2020 slo Stortinget fast i meldingen om samfunnssikkerhet, at Sivilforsvaret har 20 distrikter. Disse skal være ledet av hver sin distriktssjef. Alle de ledige posisjonene er utlyst og besatt i 2021, og på nyåret vil alle distrikter ha sin leder på plass.

Kvikkleireskredet i Gjerdrum ved overgangen mellom 2020 og 2021, kalte på hele rednings-Norge. For alle dem som var i innsats fra Sivilforsvaret og Nødnett, var oppdraget definerende. En fantastisk innsats ble lagt ned og samvirke i alle ledd ble prøvd i en krevende situasjon. Jeg er stolt av alle tjenestepliktige og ansatte som var med disse dramatiske dagene, og av innsatsen i det betydelige etterarbeidet som fortsatt pågår.

Sivilforsvaret har ellers stått i en rekke oppdrag under pandemien, og et betydelig timetall er investert i mange ulike operasjoner. Nødnett har vært en stabil leverandør av sikker kommunikasjon når det gjelder som mest, med få utfall.

DSBs ledelse har i 2021 jobbet etter det jeg mener er beste praksis, med forvaltning av både midler og personalressurser. Det har vært et krevende år, men DSB har så langt jeg kan se levert på de aller fleste områder som var definert ved inngangen til året, i tillegg til vesentlige bidrag gjennom hele året i den nasjonale pandemihåndteringen.

Elisabeth S. Aarsæther

Elisabeth Sørboe Aarsæther

Direktør
DSB

KAPITTEL

2

Introduksjon til
virksomheten og
hovedtall

2.1

VÅRE ROLLER

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (heretter omtalt som DSB eller direktoratet) er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (heretter omtalt som JD eller departementet).

Direktorater kan ha tre roller, den iverksettende, den faglige og etatsledelse¹. Den faglige rollen omfatter å være faglig rådgiver for departementet og å være et kompetanseorgan utad for sektoren, andre offentlige organer og allmennheten. Den iverksettende rollen omfatter myndighetsutøvelse (herunder regulering av virksomheter, forvaltning av regelverk og tilskudd), løpende iverksettning av vedtatt politikk (tiltak/prosjekter, handlingsplaner, kjøp av tjenester osv.) og tjenesteytende rolle overfor innbyggerne, næringsliv og organisasjoner. Etatsledelse omfatter å styre, organisere og utvikle underliggende/ytre etat. DSB er et direktorat som ivaretar samtlige av disse rollene.

Foto: Kai Myhre

2.2

VÅRE ANSVARSOMRÅDER²

Dagens DSB er et resultat av sammenslåinger av flere direktorater med ulike sikkerhets- og beredskapsoppgaver rettet mot ulike målgrupper. Siste sammenslåing var i 2017, da Direktoratet for nødkommunikasjon ble integrert i DSB. Direktoratet har hovedkontor i Tønsberg. Direktoratet har også fem el-tilsynsregioner, tre utdanningscentre og 20 sivilforsvarsdistrikter.

Hovedinstruksen til DSB gjenspeiler en bred portefølje. DSB er nasjonal brannmyndighet og nasjonal el-sikkerhetsmyndighet. I tillegg er direktoratet fagmyndighet for sikkerhet ved håndtering og transport av farlige stoffer og eksplosiver, og for produkt- og forbrukersikkerhet. DSB har ansvar for Nødnett og er statens kompetansesenter for nød- og beredskapskommunikasjon. DSB skal legge til rette for det helhetlige arbeidet med samfunnssikkerhet, og understøtter JD i utøvelsen av samordningsrollen. Det

¹ DIFI rapport 2008:14 Direktoratenes faglige rolle. En rolle under økende press?

² Fra "Hovedinstruks til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap" pr 1.1.2020. Det henvises til denne for videre utdypning av direktoratets ansvarsområde

gjelder både i det daglige arbeidet med samfunnssikkerhet og ved kriser. DSB embetsstyrer Statsforvalteren på samfunnssikkerhetsområdet og følger opp både Statsforvalterens og kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet. Også Sivilforsvaret er en del av DSB. Sivilforsvaret disponerer om lag 8000 tjenestepliktige mannskaper. Direktoratet har i tillegg en omfattende internasjonal portefølje.

Som direktorat har DSB en rolle som faglig rådgiver overfor eget departement. DSB er også et kompetanseorgan på egne fagområder overfor andre offentlige virksomheter, næringslivet og befolkningen generelt. I tillegg utøver vi myndighet på våre fagområder, gjennom å iverksette vedtatt politikk og forvalte regelverk.

DSB forvalter følgende lover med tilhørende forskrifter, og er tillagt ansvar og oppgaver etter:

- Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven)
- Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)
- Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)

DSB er også tillagt ansvar og oppgaver i henhold til:

- Kgl. res. 24. juni 2005 om DSBs generelle koordineringsansvar og ansvaret for koordinering av tilsyn med aktiviteter, objekter og virksomheter med potensial for store ulykker, herunder ansvar for koordinering av tilsyn med virksomheter som omfattes av storulykkeforskriften
- Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet (fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet den 1. september 2017)
- Kgl. res. 30. juni 2005 om overføring av ansvar for risiko- og krisekommunikasjon og ansvar for Regjeringens kriseinformasjonsenhet fra Moderniseringsdepartementet til Justis- og politidepartementet fra 1.juni 2005 – nedleggelse av Regjeringens kriseinformasjonsenhet fra 1. januar 2006
- Kgl.res av 23. august 2013 Atomberedskap – sentral og regional organisering
- Kgl. res.19. juni 2015 om organisasjonsplan for redningstjenesten
- Forskrift om forbud mot kjemiske våpen fastsatt av Utenriksdepartementet
- Lov om det frie varebytte i EØS (EØS-vareloven)

2.3

VÅR VISJON, VIRKSOMHETSIDE, VERDIER OG MÅL

DSBs visjon:

Et trygt og robust samfunn – der alle tar ansvar.

Virksomhetsidé:

DSB skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet. Vi skal være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser. Vi skal sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehåndtering.

Vårt ansvar på samfunnssikkerhetsområdet omfatter nasjonal, regional og lokal sikkerhet og beredskap, Sivilforsvaret, brann- og elsikkerhet, industri- og næringslivssikkerhet, farlige stoffer og produkt- og forbrukersikkerhet.

DSB er et direktorat med både tilsyns- og forvaltningsansvar, der det forebyggende arbeidet er en av grunnpilarene. Vi er en kunnskapsorganisasjon, med virkemidler som spenner fra tilsyn, øvelser, opplæring/kompetanseutvikling, analyse og utredning, regelverksutvikling og internasjonalt arbeid

DSB er også en beredskapsorganisasjon.

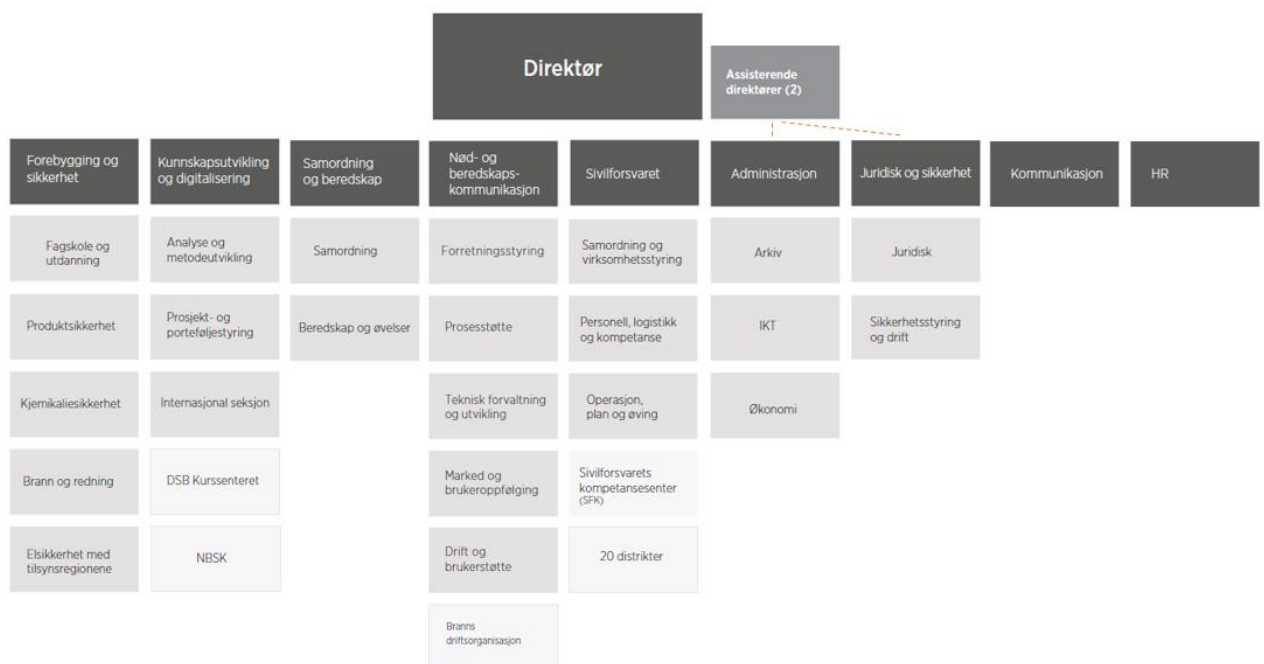
DSBs verdier:

Vi tar samfunnsansvar gjennom å være tillitsskapende og kompetente lagspillere.

2.4

ORGANISASJON OG ØKONOMISKE NØKKELTALL

Direktoratets organisasjonskart og ledelse per 31.12.2021 var som følger:

DSBs ledelse per 31.12.2021:

Direktør:	Elisabeth Sørbøe Aarsæther
Assisterende direktør:	Kristin Cordt-Hansen
Juridisk og sikkerhet:	Kristin Cordt-Hansen
Assisterende direktør:	Elisabeth Askim (fungerer)
Administrasjon:	Elisabeth Askim
Kommunikasjon:	Tore Kamfjord (fungerer)
HR:	Kirsten Agerup
Forebygging og sikkerhet:	Johan Marius Ly
Kunnskapsutvikling og digitalisering:	Marit Rindal Endresen
Samordning og beredskap:	Elisabeth Longva
Nød- og beredskapskommunikasjon:	Sigurd Heier
Sivilforsvaret:	Sigurd Heier (fungerer)

Tabell 1: DSBs balanse

Balanse

Tall i tusen kroner

	31.12.2021	31.12.2020
EIENDELER	2 087 248	2 348 856
A. Anleggsmidler	1 689 845	1 949 575
I Immaterielle eiendeler	127 017	146 094
II Varige driftsmidler	1 511 464	1 742 517
III Finansielle anleggsmidler	51 364	60 964
B. Omløpsmidler	397 403	399 281
I Beholdning av varer og driftsmateriell	108 200	122 527
II Fordringer	288 977	276 739
III Bankinnskudd, kontanter og lignende	-	-
IV Fordringer vedrørende innkreivingsvirksomhet og andre overføringer	226	15
STATENS KAPITAL OG GJELD	2 087 248	2 348 856
C. Statens kapital	1 614 331	1 896 658
I Virksomhetskapiial	-	-
II Avregninger	1 614 331	1 896 658
D. Gjeld	472 917	452 198
I Avsetning for langsiktige forpliktelser	276 629	246 164
II Annen langsiktig gjeld	-	-
III Kortsiktig gjeld	196 288	206 034

Tabell 2: Hoved- / nøkkeltall

Beløp i tusen kroner		
	2021	2020
Samlet tildeling for året	4 447 673	1 920 514
Innfridd inntektskrav (kap 3451 post 01)	100,2 %	97,4 %
Innfridd inntektskrav (kap 3451 post 03)	105,2 %	119,5 %
Utnyttelsesgrad	96,1 %	96,5 %
Stillingsbrøk (31.12)	609	597
Antall ansatte (31.12)	641	627
Antall avtalte årsverk	620	614
Antall årsverk	602	584
Lønnskostnader kroner per årsverk	1 034 354	986 103
Sykefravær	4,3 %	4,4 %
Sum driftskostnader	2 102 174	2 019 398
Sum lønnskostnader	622 371	575 884
Lønnsandel av driftskostnader	29,6 %	28,5 %
Lønnsandel av ord. driftskostnader post 01	65,1 %	65,0 %
Sum driftsinntekter	2 128 667	2 024 493
Andel bevilgningsfinansiering	58,4 %	61,5 %
Andel eksterntfinansiering	10,3 %	6,1 %
Andel brukerfinansiering	31,3 %	32,4 %
Antall innsatser i Sivilforsvaret	267	208
Antal innsatstimer i Sivilforsvaret	48 116	27 198
Opplæring av operativ styrke i Sivilforsvaret - antall mannskaper og befal	283	298
Øving av operativ styrke i Sivilforsvaret - antall mannskaper og befal	5 683	4 441

Definisjoner for nøkkeltall:

Samlet tildeling: Summen av "Samlet tildeling" for post 01-99, jf oppstilling av bevilgningsrapporteringen.

Det er en betydelig økning hovedsakelig pga. tildeling på 2,5 mrd. kroner på kapittel 451 post 60 til refusjon til kommunene og statsforvalterne pga. karantenehotellordningen.

Innfridd inntektskrav: Regnskap på kapittel/post i prosent av bevilgning i bevilgningsrapporteringen.

Utnyttelsesgrad: Benyttede midler post 01-29 (X) i prosent av tilgjengelige midler post 01-29 (Y).

hvor (X) beregnes slik: Regnskap post 01-29 pluss brukte belastningsfullmakter post 01-29, jf. oppstilling av bevilgningsrapporteringen og Note B

hvor (Y) beregnes slik: Samlet tildeling post 01-29 pluss mottatte belastningsfullmakter post 01-29 minus avgitte belastningsfullmakter post 01-29 pluss disponibel merinntekt i henhold til merinntektsfullmakt, jf. oppstilling av bevilgningsrapporteringen og note A og B.

Stillingsbrøk: Sum av alle stillingsandeler på faste og midlertidige ansatte 31.12.

Antall ansatte: Sum antall personer (hoder), faste og midlertidige ansatte per 31.12.

Antall avtalte årsverk: Avtalte årsverk omfatter det man forventer å arbeide ifølge arbeidskontrakten, og man tar ikke hensyn til overtid og ulike typer fravær. Avtalte årsverk defineres som summen av antall jobber (arbeidsforhold) omregnet til heltidsjobber (SSB).

Antall årsverk: Ett årsverk defineres som en person i 100 % stilling i et helt år. Antall årsverk beregnes som sum av månedsverk delt på antall måneder. Årsverksberegningen reduseres ikke av ferieuttak eller avspasering av fleksitid og reisetid, men reduseres for alt annet fravær ≥ 1 dag. Om fraværet/permisjonen er med eller uten lønn er uten betydning for beregningen.

Sum driftskostnader: Driftskostnader i resultatregnskapet.

Sum lønnskostnader: Lønn og godtgjørelser i resultatregnskapet.

Lønnsandel av driftskostnader: Lønnskostnader i prosent av driftskostnader i resultatregnskapet.

Lønnsandel av driftskostnader post 01: Lønnskostnader i resultatregnskapet på kapittel 451 post 01 (ekskl øremerket fra JD).

Sum driftsinntekter: Driftsinntekter i resultatregnskapet.

Andel bevilgningsfinansiering: Inntekt fra bevilgninger i prosent av sum driftsinntekter i resultatregnskapet.

Andel eksternfinansiering: Tilskudd og overføringer pluss avgifter og gebyrer pluss andre driftsinntekter i prosent av sum driftsinntekter i resultatregnskapet.

Andel brukerfinansiering: Salgs- og leieinntekter i prosent av sum driftsinntekter i resultatregnskapet.

Tabell 3: Opprettholdelsesgrad

Opprettholdelsesgrad - årets investeringer i forhold til årets avskrivninger	31.12.2021	31.12.2020
Imaterielle eiendeler	36,3 %	54,9 %
Bygninger og annen fast eiendom	102,0 %	0,0 %
Maskiner og transportmidler	142,0 %	427,0 %
Driftsløsøre, inventar, verktøy	240,0 %	89,0 %
Materiell og utstyr Sivilforsvaret	108,0 %	184,0 %
Nettverkseiendeler i Nødnett	39,0 %	29,0 %
Radioterminaler og kontrollromsutstyr i Nødnett	263,0 %	-22,0 %

Opprettholdelsesgrad: gir uttrykk for forholdet mellom årets investeringer og avskrivninger, dvs. at nyinvesteringer høyere enn avskrivninger gir en opprettholdelsesgrad >100%.

Tabell 4: Avskrivningsandel (avskrevet av opprinnelig anskaffelseskost)

Avskrivningsandel - hvor stor andel av gruppen som er avskrevet	31.12.2021	31.12.2020
Imaterielle eiendeler	75,7 %	67,7 %
Bygninger og annen fast eiendom	8,0 %	6,0 %
Maskiner og transportmidler	23,0 %	18,0 %
Driftsløsøre, inventar, verktøy	41,0 %	40,0 %
Materiell og utstyr Sivilforsvaret	29,0 %	24,0 %
Nettverkseiendeler i Nødnett	71,0 %	64,0 %
Radioterminaler og kontrollromsutstyr i Nødnett	89,0 %	97,0 %

Avskrivningsandel: viser hvor stor andel av anleggsgruppen som er avskrevet og er et grunnlag for å vurdere fremtidige investeringsbehov

KAPITTEL

3

Årets aktiviteter
og resultater

3.1

DSB OG COVID-19

3.1.1

DSB OG COVID-19 HÅNDTERINGEN

DSB fikk i 2021 oppdrag fra JD å evaluere egen håndtering av koronapandemien. Hovedformålet med evalueringen er langsiktig forbedring i beredskapsarbeidet, med vekt på vesentlige læringspunkter, tverrsektorielle utfordringer og læringspunkter knyttet til samhandling med departementet. Evalueringen er gjennomført med utgangspunkt i DSBs roller og ansvar på samfunnsikkerhets- og beredskapsområdet.

DSB mener at krisehåndteringen jevnt over har vært bra. Store deler av organisasjonen har vært involvert og levert vesentlige bidrag. Kriseplanverket har vært et nyttig grunnlag, og tilpasninger til situasjon, varighet og oppgaver har vært gjort underveis. Sivilforsvaret har hatt nærmere 100 innsatser knyttet til håndteringen, og samhandlingen med eksterne aktører har vært god. Driften av Nødnett har fungert godt, til tross for utfordringer med tilgang til meget spesialisert arbeidskraft i covid-tiden, til nødvendige oppgraderinger, vedlikehold osv.

Samhandlingen med statsforvalterne har vært god. Beredskapsmøtene og samvirkekonferansene har vært nyttige arenaer for informasjonsdeling og situasjonsforståelse. DSB har hatt en utstrakt og god dialog på direktoratsnivået og med JD i håndteringen, og vi har levert et omfattende analysegrunnlag innenfor en rekke tema i krisehåndteringen. Videre har DSB vært sterkt involvert i innreisekjeden, knyttet til innreiseregistreringen (IRRS), karantenehotellordningen og vinterfiske i Nord-Norge. DSB har koordinert bistandsanmodninger til Forsvaret og ledet to ordinære og to ekstraordinære møter i Sentralt totalforsvarsforum. Direktoratet har i hele 2021 samarbeidet tett med nordiske beredskapsmyndigheter, på Norges arenaer i EU og med andre internasjonale organisasjoner.

Til tross for hovedinntrykket om en god krisehåndtering, har vi identifisert læringspunkter og behov for tiltak for å styrke egen krisehåndtering. Dette gjelder bl.a. tjenestepliktige i Sivilforsvaret, oversikt over og prioritering av ressurser/kapasiteter, rolle- og ansvarsavklaringer og videreutvikling av ulike samordningsarenaer og verktøy.

DSB har kontinuitetsplanlagt for sine kritiske leveranser, og har så langt klart å ivareta disse under hele krisehåndteringen.

3.2

TRYGGHET I SAMFUNNET

3.2.1

GOD KUNNSKAP OM SÅRBARHET I KRITISKE SAMFUNNSFUNKSJONER, KUNNSKAPSUTVIKLING OG FELLES PLANLEGGINGSGRUNNLAG

Delmål 1 - tildelingsbrev 2021: Ansvarlige for kritiske samfunnsfunksjoner har god kunnskap om risiko og sårbarheter i funksjonen, om risiko og sårbarhetsreduserende tiltak og effekten av disse

Utviklingstrekkene peker i retning av økt grad av avhengighet mellom de kritiske samfunnsfunksjonene. Dette gir økt kompleksitet og større tverrsektorielle utfordringer. Vi ser også at statssikkerhet og samfunnssikkerhet i større grad enn tidligere kobles sammen, særlig knyttet til utfordringsbildet med sammensatte trusler, men også generelt. Ansvarsprinsippet er sentralt. Samtidig kan ikke samfunnssikkerhetsutfordringene løses sektorvis, men krever tverrsektorielle løsninger og prioriteringer.

DSB bidrar til sektorovergripende perspektiv på sårbarhets- og beredskapsutviklingen i samfunnet og skal påpeke avhengigheter, gråsoner og uklarheter knyttet til roller og ansvar. Kunnskapsbygging, metodeutvikling og veiledningsvirksomhet er en sentral del av DSBs arbeid.

Utviklingen av DSBs kunnskapsgrunnlag skjer på ulike måter, bl.a. gjennom egne analyser, innhenting av data fra andre aktører, og evalueringer etter øvelser og hendelser. Eksempler på slike rapporter er "Analyse av krisescenarier" (AKS), "Samfunnets kritiske funksjoner - Hvilken funksjonsevne må samfunnet opprettholde til enhver tid? (KIKS)". Den årlige Kommune-undersøkelsen gir viktig innsikt bl.a. i oppfølging av kommunal beredskapsplikt. Til sammen er dette kunnskapsgrunnlaget viktig for samfunnssikkerhetsarbeidet hos aktører både på sentralt, regionalt og lokalt nivå. For eksempel er både AKS og KIKS omtalt i samfunnssikkerhetsinstruksen som sentrale planleggingsgrunnlag³, som departementene bes legge til grunn i sine ROS-analyser.

I tillegg til AKS og ROS-analyser, utarbeider DSB i økende grad beredskapsanalyser knyttet til DSBs rolle som fagmyndighet. Disse har til hensikt å fremskaffe dimensjonerende scenariogrunnlag og vurdere beredskapsnivå. I 2021 gjennomførte vi beredskapsanalyse for storm indre Oslofjord (se også omtale under pkt. 3.2.16.), og har startet beredskapsanalyse for ulike hendelsestyper innen CE-området.

Metodeutvikling er viktig i samfunnssikkerhetsarbeidet. DSB deltar i arbeidsgruppe for å utvikle en ny standard for beredskapsanalyse, under komiteen SN/K 211 Samfunnssikkerhet. I 2021 ledet DSB komiteen som har revidert NS 5814 (Krav til risikovurderinger). Standarden forelå i april 2021. De viktigste endringene i den nye standarden er at den er felles for tilsiktede og utilsiktede hendelser. Videre har den tydeliggjort forholdet til ISO 31000 Risikostyring, og begrepsbruken og tenkemåten om

³ <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2017-09-01-1349>

risiko er "modernisert". DSB erfarer at den nye standarden er gjenstand for stor interesse, og den blir allerede benyttet av ulike aktører på samfunnssikkerhetsområdet⁴.

Etter oppdrag fra JD har DSB utarbeidet en rapport som gir oversikt over justissektorens bruk av mikrosatellitter både i dag og fremover, og hvordan sektorens behov best kan bli ivarettatt. Rapporten baserer seg på innspill fra ulike etater i sektoren. Norsk Romsenter har vært involvert og bistått med faglig støtte gjennom hele prosessen. DSB har også startet et arbeid for å skape bevissthet om mulige konsekvenser ved digitale hendelser i kommunene og hvordan bygge beredskap mot slike hendelser. Arbeidet gjøres i dialog med NSM og statsforvalterne.

Gjennom pandemihåndteringen har DSB laget tverrsektorielle analyser som grunnlag for sektorens egne vurderinger, bl.a. knyttet til innreiseutfordringer. Håndteringen av pandemien har vist at effekten av tiltak i en sektor kan påvirke leveranser i en rekke andre sektorer. Kunnskap om risiko og sårbarhet på tvers av sektorer er helt sentralt for effektiv krisehåndtering. DSBs veileder i kontinuitetsplanlegging, som ble oppdatert kort tid etter at covid-19-hendelsen rammet Norge, er ett viktig verktøy for å planlegge i egen sektor, og bidra til oversikt på tvers. Da den mer smittsomme varianten omikron ble oppdaget sent i 2021, besluttet DSB å oppdatere scenarioet for veilederen, basert på ytterligere kunnskap om hvordan sykefravær kan ramme ulike virksomheter og samfunnsaktører.

DSB erfarer at både kunnskaps- og metodegrunnet vi utvikler, brukes av ulike aktører i samfunnssikkerhetsarbeidet; både departementer, direktorater, statsforvaltere, kommuner, næringslivsaktører, interesseorganisasjoner og academia. Kunnskapsgrunnet brukes for å styrke beredskapen, bedre rolleforståelsen og øke bevissthet om nødvendige tiltak og forbedringsområder. DSB har stor pågang av henvendelser fra aktører som ønsker foredrag, innspill, råd, tilpassede kompetanseutviklingstiltak og veiledning, og vi stiller opp for å dele kunnskap der vi mener det har størst potensiale. Kunnskapsgrunnet brukes også i DSBs egen kursproduksjon.

For å sikre at aktørene får et godt grunnlag for samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet, er det avgjørende at DSBs planleggingsgrunnlag er oppdatert og relevant. Det pågår en rask utvikling når det gjelder både metoder, konsekvensvurderinger og vektlegging av usikkerhet. Teknologisk utvikling, kunnskap om klimaendringer og erfaring fra nylige hendelser tilsier også at enkelte analyser fort blir utdatert og at analysene må revideres jevnlig. Erfaringer fra covid-19 viser at man bør se nærmere på konsekvensbildet, i lys av de kostnadene hendelsen og tiltakene har påført samfunnet. Dette er konsekvenser vi ikke overskuet i den foreliggende pandemianalysen, og som også kan ha relevans for andre scenarioanalyser.

Revisjon av oversikt over kritiske samfunnsfunksjoner

DSB har påbegynt arbeidet med å revidere oversikten over samfunnskritiske funksjoner (KIKS). I tillegg til å bearbeide innspill fra alle departementene, samarbeider DSB med Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) for å se revisjonen i sammenheng med implementeringen av sikkerhetsloven og EUs NIS-direktiv. Grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF) og hvordan disse kan innarbeides i rammeverket, blir også vurdert. DSB har også dialog med Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) som ser på problemstillinger og grensesnitt opp mot andre oppdrag. Rapporten skal foreligge innen 1. juni 2022.

DSB erfarer at rammeverket for kritiske samfunnsfunksjoner er etterspurt, både innen forvaltning, næringsliv og generelt. Erfaringer fra pandemien har synliggjort behov for å konkretisere funksjoner, roller og aktører i rammeverket. Gjennom den systematiske tilnærmingen rammeverket gir, vil både myndigheter og andre kunne nærme seg spørsmålet om prioritering og sårbarhetsvurdering på en mer

⁴ For ytterligere omtale av DSBs standardiseringsarbeid, se kapittel 3.2.15

systematisk måte. I oppdateringen av rammeverket blir både form, anvendelse og kriterier for utvelgelse vurdert.

3.2.2

SAMFUNNSSIKKERHET- OG BEREDSKAP SARBEID PÅ LOKALT OG REGIONALT NIVÅ

Delmål 2 - tildelingsbrev 2021: Styrke samfunnssikkerhetsarbeidet lokalt og regionalt

Som samordningsmyndighet på regionalt nivå har Statsforvalteren en avgjørende rolle i å sikre at samfunnssikkerhetsarbeidet utføres på en enhetlig og kvalitativt god måte lokalt og regionalt.

Kommunene har en sentral rolle i arbeidet med samfunnssikkerhet på lokalt nivå. De har et grunnleggende ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet gjennom regelverket knyttet til kommunal beredskapsplikt. I tillegg er kommunene lokal planmyndighet og har ansvar for at det også tas hensyn til samfunnssikkerhet i planlegging etter plan- og bygningsloven.

Det er avgjørende at statsforvaltere og kommuner har god kunnskap om risiko, sårbarhet, roller og ansvar og jobber systematisk med alle elementene i samfunnssikkerhetskjeden: forebygging, beredskap, håndtering, evaluering og læring. Gjennom sin rolle som etatsstyrer av Statsforvalteren på samfunnssikkerhetsområdet har DSB høy oppmerksomhet på kunnskap om risiko, sårbarheter, og arbeidsmetoder for å bedre samfunnssikkerheten lokalt og regionalt. Virkemidlene spenner fra embetsstyring, veiledning, metode-/verktøyutvikling, og kompetanseutviklingstiltak.

DSBs inntrykk er at kommuner og statsforvaltere jobber godt og stadig bedre både med enkeltelementer og det helhetlige, systematiske samfunnssikkerhetsarbeidet. Dette bekreftes gjennom årlige spørreundersøkelser (kommuneundersøkelsen) og tilsynsrapporter om kommunal beredskapsplikt. DSBs vurdering er også at Statsforvalterens samordningsrolle på regionalt nivå har blitt styrket de siste årene.

I 2021 har mye av arbeidet dreiet seg om håndteringen av pandemien. Denne har synliggjort betydningen av at både embeter og kommuner har hatt gode ROS-analyser og beredskapsplaner. I tillegg ser vi at statsforvalternes nærhet til kommunene og kjennskap til kommuneledelsen har hatt stor betydning for oppfølgingen av vedtakene lokalt, og dermed for effekten av krisetiltakene. Det rapporteres også om at hendeshåndteringen har styrket samarbeidet både kommunene imellom, og mellom embeter og kommuner. Oppsummert erfarer DSB at pandemihåndteringen har styrket evnen til beredskap og krisehåndtering både lokalt og regionalt. Mer om Statsforvalternes evaluering av håndteringen av covid-19-hendelsen under kapittel 3.2.13.

Samtidig er risikobildet i kontinuerlig i endring. Vi får stadig påminnelser om sårbarheter knyttet til klimaendringer, digitale avhengigheter, forsyningssikkerhet, kommunikasjon og bortfall av annen infrastruktur. Konsekvensene rammer i betydelig grad aktører på lokalt og regionalt nivå. DSB er gjennom styring og veiledning opptatt av å styrke den regionale og kommunale beredskapsveien. Dette gjøres gjennom ulike produkter og prosesser.

Klimarisiko og naturfare

I Norge utgjør naturhendelser en vesentlig risiko. Flom, skred og skogbranner er allerede relativt hyppige hendelser, som antas å opptre oftere og med økt styrke fremover. Samtidig bidrar klimaendringene til større uforutsigbarhet, både når det gjelder omfang, hyppighet og hvor i landet de inntreffer.

En viktig del av DSBs arbeid er å fremskaffe systematisk oversikt over klimaendringenes konsekvenser innen samfunnssikkerhet. Kunnskapsgrunnlaget utvikles blant annet gjennom å samle inn relevante data, analysere, dele og fortolke. Kunnskapsbanken, den årlige kommuneundersøkelsen, Naturfareforum, arbeid knyttet til risiko- og sårbarhetsanalyser, evalueringer og internasjonalt arbeid er alle viktige kilder til helheten i DSBs rådgivning. Kunnskapen brukes av ulike aktører både i forebyggende arbeid, beredskap og krisehåndtering. Et systematisk arbeid knyttet til klimarisiko og naturfare bidrar til bedre motstandsdyktighet lokalt, regionalt, nasjonalt – og internasjonalt.

Helhetlig ROS

DSB er i slutfasen med å revidere veileder for helhetlig ROS. Målet er at metodebeskrivelse skal gå mer i dybden, få frem viktigheten av helhetlig ROS som virkemiddel i samordningsrollen, både i samfunnssikkerhetsarbeidet generelt og i arbeidet med kommunal beredskapsplikt. I den reviderte veilederen ses det hen til ny standard for risikoanalyser (NS5814), og føringer knyttet til bærekraftsmål, beredskapsevne og totalforsvar.

Samfunnssikkerhet i samfunnsplanleggingen

Et viktig tema er ivaretagelse av samfunnssikkerhet i samfunnsplanleggingen, i henhold til krav i Plan- og bygningslov. Gjennom styring av Statsforvalteren, og gjennom råd og veiledning til kommunalt og regionalt nivå, arbeider DSB for at plan- og bygningsloven blir et effektivt virkemiddel for å ivareta samfunnssikkerheten. DSB har gjennomført erfaringsamling for regionale planfaglige ressurser, og bidratt med tverrsektorielle perspektiver på naturfarer som kvikkleire, skred, havnivåstigning, tørke og flom.

Det er fortsatt forbedringspotensiale i å innlemme arbeidet med samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven. Dette bekreftes både gjennom undersøkelser i kommunene og rapporteringer fra embetene.

Kommunene plikter å utarbeide ROS-analyser etter plan- og bygningsloven (plan-ROS). Det er imidlertid store variasjoner både i kvaliteten på analysene og i prosessene for å lage dem. Dette kan skyldes flere ting; både begrenset tilgang til data, mangelfulle krav til metode og innhold, og mangelfull involvering av relevante fagmiljøer.

For å bidra til økt kvalitet og enhetlig metode, utarbeider DSB nå et digitalt verktøy for ROS-analyser i arealplanlegging. Prosjektet gjennomføres med medfinansiering fra Digitaliseringsdirektoratet.

Oppfølging etter kvikkleireskredet i Gjerdrum

Ekstremvær og naturhendelser krever innsats fra mange aktører, på alle nivåer, både når det gjelder forebygging, beredskap og krisehåndtering. Det ble særlig tydeliggjort etter kvikkleireskredet i Gjerdrum i desember 2020. I 2021 er det utarbeidet to rapporter om skredet; en evalueringsrapport om redningsinnsatsen og en rapport om årsakene til skredet. En NOU om skredet vil foreligge i mars 2022. DSB bidrar med ressurser og kompetanse inn i disse rapportene. DSB har gitt innspill til Gjerdrumutvalget om erfaringer og utviklingsområder knyttet til utbygging i områder med marin leire, blant annet deling av kunnskap om risiko som grunnlag for revisjon av arealplaner, og behov for at utdanningssystemet fanger opp kompetansebehov og bidrar til faglig bredde i arealplanleggingen. DSB har utarbeidet egen tiltaksplan for oppfølging av funn som er av relevans for DSBs virksomhet. Se også omtale under pkt. 3.2.3.

Kommuneundersøkelsen – kommunal beredskapsplikt

Rapporteringen til kommuneundersøkelsen 2021 ble som forventet preget av pandemihåndtering, og ga noe lavere svarrespons enn tidligere år (80%). Nesten samtlige (97 %) av kommunene oppga at de har helhetlig ROS på plass, og av disse hadde 2/3 alle kravene på plass. Det kravet som oftest ikke er innfridd, er at ROS-analysen skal være oppdatert. Resultatene viser også at de kommunene som nylig

er slått sammen med andre, er helt på høyden med de andre kommunene når det gjelder å ha helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyser og overordnet beredskapsplan på plass

Videreutvikling av embetsstyringen

Fra 2017 til 2019 har antall fylkesembeter blitt redusert fra 18 til 10. Parallelt med dette er Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) styring av embetene endret i retning av tydeligere mål- og resultatstyring.

I 2021 gjennomførte DSB en større gjennomgang av arbeidet overfor statsforvalterne. En hovedmålsetting med prosjektet er å legge grunnlag for videreutvikling av DSBs embetsstyring og fagdialog. Prosjektet har hatt særlig søkelys på arenaer/virkemidler og styringsprosesser. Gjennomgangen viser at arbeidet rettet mot statsforvalterne i hovedsak fungerer godt, og at embetene er fornøyde med de eksisterende arenaene og virkemidlene. Samtidig etterspørres aktiviteter og arenaer som har blitt satt på vent på grunn av arbeidet knyttet til pandemihåndteringen, i tillegg til at det etterspørres nye arenaer og virkemidler. Prosjektet følges opp i 2022.

3.2.3

SKOLE- OG KURSVIRKSOMHET

Den oppmøtebaserte kurs- og seminarvirksomheten til DSB har vært særlig utfordrende å gjennomføre under pandemien. En god del av denne aktiviteten er flyttet over på digitale plater. Imidlertid er ikke alle kurs mulig å gjennomføre digitalt, og dermed har en del av aktivitetene blitt skjøvet ut i tid.

Sivilforsvarets kompetansesenter (SFK)

SFK anskaffer og forvalter materiell og utstyr for Sivilforsvarets nasjonale beredskap og DSBs internasjonale operative kapasiteter. SFK skal også drive forvaltning av personell til de internasjonale kapasitetene og har nasjonalt ansvar for å saksbehandle fritaksordningen og overtredelsesgebyr for tjenestepliktige. SFK har viktige oppgaver i forbindelse med internasjonal bistand, og bisto i det omfattende arbeidet som ble utført knyttet til NOR-EMT oppdraget på Haiti høsten 2021.

SFK gjennomfører kurs og kompetanseheving for Sivilforsvarets tjenestepliktige og for personell tilknyttet de internasjonale kapasitetene. SFK har utviklet digitale kurs- og øvelsesopplegg som distriktene har benyttet som øvinger under pandemien.

Opplæring av brann- og redningspersonell (NBSK)

Norges brannskole leverte i 2021 utdanning til kommunale brann- og redningsvesen innenfor området grunnkurs for brannkonstabler, lederkurs, brannforebyggende kurs og opplæring for alarmsentraloperatører ved 110 sentralene. I tillegg ble det gjennomført grunnkurs- og lederkurs for innsatspersonell ved Avinors lufthavner, samt opplæring innen akutt forurensning for en rekke kommuner i samarbeid med Kystverket og Norsk oljevernforening for operatørselskap (NOFO), utdanning av feiepersonell, brannutreders-kurs og delemner innenfor Bachelor i Internasjonal beredskap.

Fra august til desember ble det gjennomført kurs som planlagt i henhold til oppsatt kurskalender. Grunnkurs ble avviklet ved Trøndelag brann- og redningstjenestes lokasjon i Trondheim, Avinorkurs ble avviklet ved RelyOnNutecs og Avinor Kjeviks lokasjon på Kjevik. Ledelseskurs A og B ble gjennomført ved Forsvarets lokasjon i Ramsund og teoribaserte kurs ble gjennomført ved skolen.

Grunn- og lederutdanning for deltidspersonell ble revidert. Denne blir nå tilbudt som teknologistøttet undervisning på NAKOS-portalen. Utdanningens formål er å tilby en tidsriktig nasjonal, pedagogisk digital opplæring. Den er fleksibel og enkelt tilgjengelig for alle landets deltidsbrannvesen. Opplæring er modulbasert, noe som gir kommunene mulighet til å tilpasse den til egen ROS- og brannordning.

Etter kvikkleireskredet på Gjerdrum sendte Norges brannskole en observatør til rasstedet. DSB bidro også med ressurser inn i evalueringsgruppen som var ledet av Hovedredningssentralen. Gruppen skulle evaluere redningsarbeidet. Funn som er av relevans for DSB skal nå følges opp, bl.a. i undervisningen ved Norges brannskole, men også i øvrig virksomhet. Se også omtale under pkt. 3.2.2.

Tabell 5: Antall søkere, kursplasser og elever på kvalifiserende kurs 2021

Type kurs	Søknader	Kursplasser	Elever
Grunnkurs	54	40	34
Ledelse trinn A	167	40	41
Ledelse trinn B	138	60	58
Ledelse trinn C	122	40	18
Ledelse trinn D	95	40	41
Ledelse trinn E	18	20	16
Forebyggendekurs	103	60	60
Alarmsentraloperatørkurs	16	12	16
Sum	713	312	284

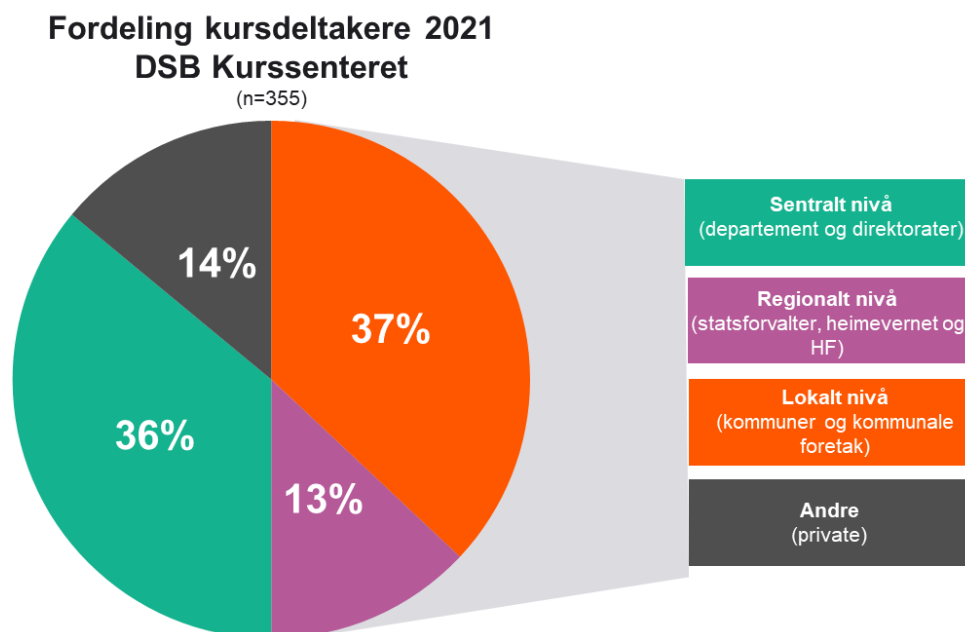
DSB Kurscenteret – kurstilbud innenfor samfunnssikkerhet og beredskap

Som et vesentlig bidrag til å styrke samfunnssikkerheten lokalt, regionalt og sentralt driver DSB Kurscenteret kompetanseheving som primært er rettet mot kommuner og statsforvaltere. Andre offentlige og private virksomheter deltar også på en rekke kurs.

Kursene dekker et bredt spekter av opplæringsbehov knyttet til kommunenes plikter etter sivilbeskyttelsesloven. Generelle tema som risiko- og sårbarhetsanalyser, krisehåndteringsverktøyet CIM, beredskapsplanlegging, krisehåndtering og øvelsesplanlegging er også etterspurt. I tillegg til kursene i 2021, ble det gjennomført en fagdag om den nye standarden for risikovurderinger NS 5814:2021 samt fem skreddersydde leveranser til ulike brukere.

Alle kursaktiviteter i 2021 er gjennomført over digitale plattformer, grunnet pandemien. Det ble gjennomført 561 kursdager (antall kursdager multiplisert med antall deltakere), som er noe lavere enn i 2020. Andelen deltakere fra kommuner er vesentlig lavere enn i 2020, men samtidig økte antall deltakere fra sentralt nivå.

Figur 1: Kurs ved DSB Kurssenteret –antall kursdeltakere fordelt på nivåer i statsforvaltningen og private aktører

Felles etter- og videreutdanning for nød- og beredskapsaktørene

Det treårige samarbeidet hadde oppstart i 2020, og er finansiert som et spleiselag mellom POD, Hdir og DSB. DSB har spilt inn fagressurser til studieutviklingsgrupper både fra egne rekker og fra brann- og redningsvesenene. Koronarestriksjoner har imidlertid vanskeliggjort gjennomføringen av samvirkeprosjektet og det gjenstår fremdeles en del arbeid før studie- og kursplaner er helt på plass. I løpet av året er det startet opp et studieutviklingsløp innenfor krisekommunikasjon.

3.2.4

BRANN- OG REDNING

Delmål 3 - tildelingsbrev 2021: Et mer profesjonelt brann- og redningsvesen

DSB er nasjonal brannmyndighet og sentral tilsynsmyndighet på brannområdet overfor de kommunale brann- og redningsvesenene og 110-sentralene. Tabellen under viser noen nøkkeltall om brann- og redningsområdet.

I løpet av de siste fem årene er antallet brann- og redningsvesen redusert fra over 260 til rett over 200. Det har gitt en lavere andel små brannvesen, men fortsatt har nær halvparten av alle norske brannvesen færre enn fem årsverk. Selv om antallet brannvesen synker, har det samlede antall årsverk økt i samme periode. De kommunale driftsutgiftene er på nivå med de foregående årene.

Brannvesenet rykker ut til en rekke redningsoppdrag i tillegg til brann. Det totale antallet hendelser, og fordelingen mellom dem, varierer lite fra år til år.

Tabell 6: Tall om brann

13	Nødmeldingssentraler
613	Brannstasjoner (2020)
201	Brann- og redningsvesen
11979	Ansatte i brann- og redningsvesen (2020)
5,5	% kvinner i brann- og redningsvesenet (2020)
1313	Årsverk i forebyggende inkludert feiere (2020)
4,7	Mrd. kroner i kommunale nettoutgifter til brann- og redning
874	Kroner i netto driftsutgifter pr. innbygger for brann- og redningstjenesten (KOSTRA)
5,1	Mrd. kroner i utbetalte erstatninger til brannskader (Finans Norge, 2021)
95	% av befolkningen nås innen 10 minutter
53,1	% der brann og redning er første nødetat på stedet hvor også andre ressurser var på hendelsen (2021)
55,7	% utrykninger til unødige meldinger og alarmer (2021)
16	% utrykninger til branner og branntilløp (2021)
15,9	% utrykninger til ulykker (2021)
12,5	% utrykninger til andre typer oppdrag (2021)

Regelverksarbeid innenfor området er omtalt i kapittel 3.2.15.

Påvirkning av brann- og redningsområdet under covid-19 i 2021

Gjennom hele pandemien i 2021 var brann- og redningsvesenene og 110-sentralene tilgjengelige og operative for befolkningen og virksomheter. For å holde oversikt over status for den samfunnskritiske funksjonen brann- og redningstjenesten som del av det nasjonale situasjonsbildet etablerte DSB møtearenaer med tilstandsrapportering gjennom Nasjonalt brannfaglig råd. Det er blitt rapportert etter en trafikklys-modell, hvor det ble varslet gult nivå lokalt i ett brannvesen, men beredskapen ble opprettholdt ved organisering av styrker og samarbeid med nabobrannvesen.

Brann- og redningsvesenet rapporterte at forbyggende arbeid måtte gjøres på andre måter, men at både tilsyn med brannsikkerhet og andre motivasjons- og holdningsskapende arbeid ble gjennomført i den grad smittesituasjonen tillot det. Det samme gjaldt for feiertjenesten, som utførte feiing og tilsyn i den grad det var mulig med gode smitteverntiltak.

Brannforebygging i kommunene

DSB jobber etter en visjon om at ingen skal omkomme i brann. Den langsiktige trenden er at færre omkommer i brann: De siste ti årene har det omkommet i gjennomsnitt 42 personer årlig, mens tallet for tiårsperioden før var 63. Selv om det har vært en liten økning i antall omkomne de siste årene, er dødsbranntallene relativt stabile.

I 2021 omkom 41 personer i brann. 23 menn og 18 kvinner. Åtte av ti omkom i egen bolig. I tre av fem branner hadde personen/ personene som omkom en eller flere av følgende risikofaktorer ifølge brann- og redningsvesenets rapportering: Høy alder (>70), rus, psykiatri, fysisk funksjonsnedsettelse og kognitiv svikt. I de fleste dødsbranner er det kun én som omkommer.

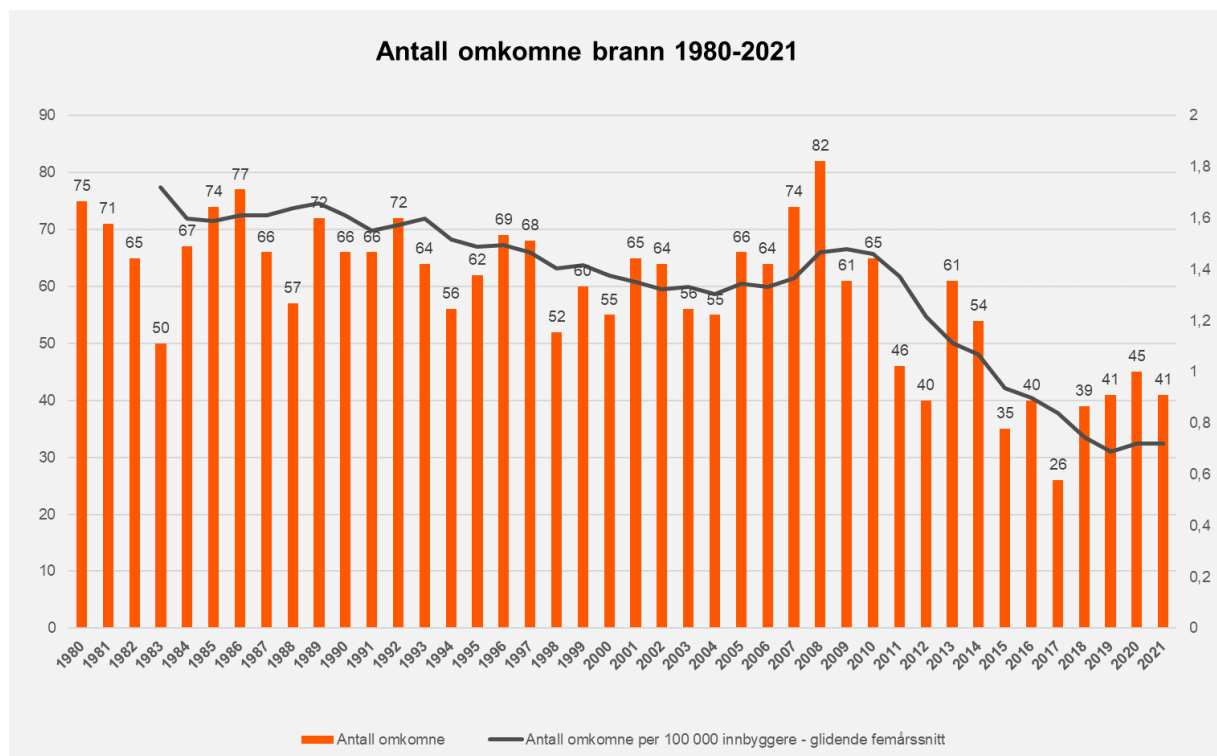
Hyttebrann, Andøya 17. januar 2021

En voksen og fire barn under 16 år ble funnet omkomne etter en hyttebrann på Andøya. Dette var den dødsbrannen som tok flest menneskeliv i 2021. Hytta lå i Kobbedalen, et ganske isolert område utenfor tettstedet Risøyhamn. Det er ikke mobildekning der hytta sto og heller ikke veiforbindelse inn. Brannårsaken er ikke fastslått.

Foto: Politiet/NTB

Figur 2: Omkomne i brann 1980-2021

Forebyggende arbeid overfor ulike risikoutsatte grupper er et høyt prioritert satsningsområde i kommunene. Flere kommuner etablerer for eksempel "Trygg hjemme-grupper" og oppretter egne stillinger som "Trygg hjemme-koordinator" eller lignende.

DSB støtter kommunenes forebyggende arbeid på ulike måter, blant annet gjennom arbeidet med ny Håndbok i brannforebygging. Behovet for veiledning er stort, sårbare grupper, tilsyn og håndtering av bekymringsmeldinger er blant de prioriterte temaene. Arbeidet gjennomføres med stor grad av involvering av brann- og redningsvesen og vil fortsette i 2022.

Etter NOU Trygg hjemme (214:4) har det vært et særlig fokus på tiltak rettet mot sårbare grupper. Med midler fra *Det store brannløftet* i 2018 ble arbeidet forsterket. Det er blant annet igangsatt et treårig prosjekt med nasjonale pådrivere som en del av satsningen Livsviktig. Pådriverne hjelper kommuner som ønsker å etablere samarbeid og rutiner eller som ønsker å forbedre eksisterende arbeid. DSB er prosjekteier og følger prosjektet tett. Prosjektet skal avsluttes høsten 2022, og effektene skal måles.

Veiledningsdokumenter

Veilederen "risikovurdering og håndtering av branner i Litium-ion batterier" tar for seg risiko og tiltak for håndtering av branner i Litium-ion batterier) og er tilpasset brann- og redningsvesen i Norge. Veilederen er utarbeidet av en arbeidsgruppe sammensatt av personer fra større norske brannvesen og DSB (inkludert Norges brannskole)

Forskning på brannsikkerhet

I 2021 har DSB gjennom samarbeidsavtalen med RISE Fire Research (RISE) bevilget midler til forskning på energieffektive bygg og brannsikkerhet, brannsikkerhet i parkeringshus og til å undersøke effekten av mobile vanntåkeanlegg i boliger for sårbare grupper. I tillegg gis det støtte til flerårige prosjekter om helserisiko for brannmannskaper og sikker håndtering av hydrogen. DSB bidrar også med innspill til en Ph.D i regi av RISE om brannsikkerhet i bolig.

Den brannfaglige forskningen i Norge har også fått et løft gjennom midler fra Gjensidigestiftelsen (Det store brannløftet) som har resultert i etableringen av Fire Research and Innovation Centre (FRIC). DSB er partner i senteret. I 2021 har DSB bidratt i FRIC-prosjekter om sikkerhetstiltak i bolig, etterforskning, slokking og personlig verneutstyr for brannkonstabler. DSB har også bidratt i FRICs innovasjonsarbeid som skal resultere i en innovasjonsstrategi.

Tilsyn for å påse at regelverket etterleves

DSB gjennomførte dokumenttilsyn med 19 brann- og redningsvesen i 2021 for å kontrollere årsverkskravene i henhold til lov og forskrift for brannsjef, leder beredskap, leder forebyggende og forebyggende personell.

DSB avdekket 16 avvik ved ti av brann- og redningsvesenene som ble kontrollert. Flest avvik knyttet seg til årsverkskrav for forebyggende personell, og nesten halvparten av brann- og redningsvesenet som det ble ført tilsyn med, hadde slike avvik. To brann- og redningsvesen hadde avvik på tre av årsverkskravene (leder beredskap, leder forebyggende og forebyggende personell). Utvalget er for lite til å trekke noen konklusjoner, men resultatet kan indikere at etterlevelsen av de dimensjonerende kravene i forskrift om organisering og dimensjonering ikke er god nok. DSB følger opp tilsynene og at avvikene blir lukket.

Ny utdanning for brann- og redningspersonell

Stortinget har besluttet at ny grunnutdanning for brann- og redningspersonell skal endres fra dagens etatsopplæring til fagskolenivå. Brann- og redningsskolen skal etableres som en driftsenhet under DSB, med en samordningsmodell der den to-årige fagskoleutdanningen (brann, redning og samfunnssikkerhet) og øvrig kursvirksomhet samles under et felles styre. DSB har ansvar for innholdet

i det nye fagskolestudiet, akkreditering hos NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen), student- og studieadministrasjon og omstillingen av Norges brannskole til kursvirksomhet.

Ny grunnutdanning skal bidra til økt samfunnssikkerhet, bedre beredskap og redusert sårbarhet i kommunene. Utdanningen skal også bidra til mer effektivt forebyggende arbeid og dermed færre alvorlige hendelser, samt styrking av læringsevne i brann- og redningsvesenet. Den nye utdanningen, som en del av det åpne offentlige utdanningssystemet, skal bidra til økt mangfold blant ansatte i brann- og redningsvesenet.

Statsbygg skal bygge ny brannstasjon, nytt undervisningsbygg og nye øvingsobjekter for Brann- og redningsskolen. Disse fasilitetene er en forutsetning for det nye fagskolestudiet, der kompetanse skal bygges på tett knytning mellom praktisk og teoretisk læring.

DSB ivaretar brukerrollen i Statsbyggs byggeprosjekt. Gitt den tette koblingen mellom det faglige innholdet og den læringen man ønsker skal skje under studietiden, har direktoratet i 2021 viet mye tid til oppfølging av ulike problemstillinger og leveranser inn mot Statsbyggs prosjekt. Antall ansatte ved Brann- og redningsskolen vil i fremtiden bli betydelig høyere enn dagens NBSK. Det er en avhengighet til Statsbyggs byggeprosjekt om tilgjengelig antall kontorarbeidsplasser til pedagogisk personell. Leveranser i 2021 har i hovedsak vært knyttet til vurderinger og avklaringer inn mot Statsbyggs konkurranseutlysning for total og utførelsesentreprisen, samt oppfølging av økt behov for kontorarbeidsplasser og nødvendig ombygging av administrasjonsbygget. Det har vært gjennomført ukentlige bruker- og koordineringsmøter og flere prosjektrådsmøter med JD.

Fagskoleloven med utfyllende forskrifter setter blant annet krav til organisering, bemanning, infrastruktur og det faglige innholdet for en fagskole og for en fagskoleutdanning. Kravene etter fagskoleregelverket må oppfylles for at NOKUT kan akkreditere skolen som en fagskole.

I 2021 har DSB ferdigstilt søknaden om akkreditering til NOKUT. I dette ligger et omfattende arbeid med studieplanen som ligger til grunn for det nye fagskolestudiet i brann, redning og samfunnssikkerhet. Det er styret for den nye Brann- og redningsskolen som i henhold til Fagskoleregelverket, blir ansvarlig søker overfor NOKUT. Styret ble oppnevnt i 2021, og søknad om akkreditering vil bli sendt innen fristen 20. januar 2022.

Etableringen av ny utdanningsmodell for brann og redningspersonell er en omfattende oppgave for DSB. Ressurser er prioritert inn dette i arbeidet fra alle deler av virksomheten, og det påvirker DSBs samlede kapasiteter og leveranser.

Utvikling av nødmeldingstjenesten

DSBs arbeid med utvikling av nødmeldingstjenesten skal sikre bedre og raskere innsats overfor nødstilte, legge til rette for god samordning mellom nødetatene og skape sterke fagmiljøer med høy kompetanse. I 2021 er det gjennomført aktiviteter som på sikt vil bidra til en forbedring av nødmeldingstjenesten med en målsetning om at disse vil bidra til et mer profesjonelt brann- og redningsvesen.

Samlokalisering av nødmeldingssentraler

DSB samarbeider med Politidirektoratet (POD) om samlokalisering av 110-sentralene og politiets operasjonssentraler. Samlokalisering er gjennomført i halvparten av landets regioner og forberedende aktiviteter i de resterende regioner er igangsatt. Gevinster av samlokalisering forventes i form av kvalitetsforbedringer over tid på forhold som kjennskap på tvers, informasjonsdeling, felles hendelseshåndtering og samvirke. Erfaringene fra de samlokaliserte sentralene viser at samlokaliseringen har bidratt til økt kjennskap til og forståelse for hverandres håndtering av hendelser, både i små og store oppdrag. Fordelen ved at sentralene nå til sammen utgjør et større fagmiljø regionalt trekkes også frem som tydelige umiddelbare positive effekter.

I arbeidet med å realisere gevinster utfører DSB effektivvurderinger i etterkant av samlokaliseringene. Resultatene fra vurderingen etter den samlokaliserte sentralen i Finnmark, viser at sentralene i fellesskap har utviklet samvirket, samarbeidet og kunnskapen om hverandre siden etableringen i desember 2020. Det er også gjennomført en effektivvurdering for sentralene i Agder som en forberedelse til samlokaliseringen som planlegges ferdigstilt i 2023. Denne viser at operatørene er veldig positive til den kommende samlokaliseringen, noe som er et godt utgangspunkt for utvikling og styrking av tjenesten til det beste både for nødstilte, operative styrker og beredskapen i samfunnet.

Nytt oppdragshåndteringsverktøy til landets 110-sentraler

DSBs hovedoppgaver i forbindelse med innføringen av nytt oppdragshåndteringsverktøy (OHV) ved landets 110-sentraler er å sikre samvirke og sikker tilknytning til Nødnett. I forbindelse med nytt OHV er det etablert et prosjekt i DSB som bidrar i arbeidet med oppgradering av dagens brukerstyr for Nødnett på 110-sentralene, og yter bistand til 110-sentralenes prosjekt som gjennomføres i regi av kommunene i de 12 definerte 110-regionene. DSB samarbeider tett med 110-sentralene, spesielt med hensyn til integrasjoner mellom nytt OHV og Nødnett og andre applikasjoner og tjenester DSB er ansvarlig for som eCall, Nød-SMS, brannstatistikk (BRIS), m.fl.

DSB skal ha driftsansvar for den nye tekniske infrastrukturen, jfr. forskrift om driftsstøttetjenester til Nødnettstyret ved brannvesenets nødalarmringssentraler og brannvesenet for øvrig. Det er fremforhandlet ny service level agreement (SLA)-avtale for dagens oppdragshåndteringsverktøy (Vision) med leverandøren Capita. Avtalen gjelder ut 2022 med mulighet for videreføring i 2023 om nødvendig. Nytt OHV anslås å være implementert i alle landets 110-sentraler innen utgangen av 2022.

eCall

DSB leverte sluttrapporten om eCall til departementet 12. februar 2021. Erfaringene fra prøveperioden viser at tjenesten har fungert som forutsatt og i tråd med intensjonene. DSB anbefaler at ansvaret for mottak og håndtering av eCall videreføres ved 110-sentralene. 110-sentralene vurderer selv at de har riktig og god kompetanse for oppgaven, men peker på helt nødvendige forbedringstiltak for å kunne ivareta effektiv håndtering, som fullintegret teknisk løsning og tiltak for å redusere unødige anrop.

Nød-tekst-piloten

Nød-tekst-piloten ble avsluttet og sluttrapport levert departementet i november 2020. I 2021 har DSB driftet og forvaltet tjenesten Nød-SMS. Tjenesten har vært mye brukt og det påpekes fra nødmeldesentralene i Bodø, som mottar Nød-SMS, at tjenesten har reddet liv. DSB fikk i april 2021 i oppdrag av JD å vurdere nødvendige forhold knyttet til innretning av videre drift og forvaltning av dagens løsning, herunder finansieringsmodell, samt redegjøre for hvor lenge dagens løsning kan driftes. DSB leverte tilbakemelding på dette i samarbeid med Politidirektoratet, Helsedirektoratet, samt Politiets IKT-tjenester og Helsetjenestens driftsorganisasjon for Nødnett HF. Anbefalingen er at det settes i gang et arbeid med en fremtidsrettet video/chat-løsning til nødnumrene 110, 112 og 113 for hele befolkningen. I tillegg er det et sterkt behov for en tilsvarende løsning for ikke-akutte henvendelser. DSB har i samråd med Hdir og POD vurdert at dagens løsning for Nød-SMS kan benyttes i ytterligere 2-3 år, men at det foreligger betydelig risiko for enkelthendelser der meldinger via SMS forsinkes eller ikke når frem til mottaker slik tjenesten er bygget opp.

Brukerreisen 110

Innsikt fra prosjekt Brukerreisen 110 viser at det er behov for å styrke samarbeid og tillit mellom DSB og brann-Norge for å forbedre brukeropplevelsen. Det er behov for tydelig prioritering og fokus på blant annet opplæring, faglig ledelse og et enhetlig DSB.

Med denne innsikten som utgangspunkt utarbeidet prosjektet 14 forslag til tiltak som skal iverksettes for å forbedre dagens brukeropplevelse. Ved å styrke kommunikasjonen vil flere av utfordringene

kunne imøtekommes. Noen av utfordringene befinner seg på et mer strategisk eller organisatorisk nivå, som ikke kan løses gjennom kommunikasjon alene.

Et tydelig tiltak for DSB og 110-sentralene er etableringen av forvaltningsforum. Det har i 2021 blitt gjennomført jevnlig møter mellom DSB og 110-sentralene for å informere, og diskutere løsninger, prosesser og prosjekter for å skape felles forståelse.

Brann- og redningsvesenet – operativ kapasitet og samvirkeaktør

Brann- og redningsvesenet samarbeider med politi og helse i håndteringen av de fleste typer branner og ulykker, inkludert større hendelser som innsats ved hendelser med pågående livstruende vold (PLIVO) og helseoppdrag.

Det har de senere årene vært en utvikling der kommunale brann- og redningsvesen i økende grad involveres i helserelaterte og politirelaterte oppdrag. DSB har på bakgrunn av disse utviklingstrekkene fått i oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 å vurdere samhandlingen mellom brann- og redningsvesen og henholdsvis helsetjenesten og politiet. Dette innebærer en gjennomgang og vurdering av overordnede rammer for de respektive etatenes virksomhet, nærmere analyse av faktiske utviklingstrekk når det gjelder samhandling og oppgavetyper, samt en vurdering av alternative samhandlingsformer som kan bidra til en mest mulig effektiv og samfunnsøkonomisk utnyttelse av de samlede beredskapsressursene i nødsituasjoner. Utredningen gjennomføres i samarbeid med Helsedirektoratet og Politidirektoratet og overleveres JD i 2022.

DSB har overordnet administrativt ansvar for noen kapasiteter som skal bidra til bedre beredskap ved større hendelser; skogbrannhelikopterberedskap, lederstøtte for håndtering av skogbranner og redningsinnsats til sjøs (RITS).

Skogbrannhelikopter – en viktig del av beredskapen knyttet til branner i skog og gress

Hovedredningssentralen gir skogbrannhelikoptrene innsatsordre, etter at 110-sentralen i aktuell region, på vegne av lokal brannsjef, har bedt om bistand fra helikoptret. I tilknytning til skogbrannhelikopterberedskapen bistår DSB brann- og redningsvesenene gjennom kontraktsfestet lederstøtte til håndtering av skogbranner når skogbrannhelikoptret er i innsats. Kontrakten med skogbrannsløkketjeneste med helikopter gir mulighet til å sette inn flere helikoptre i beredskap og innsats når skogbrannfaren er stor.

Kontrakten med skogbrannhelikopterberedskap baseres på helikopter med mindre løftekapasitet. Den reduserte løftekapasiteten ble også i 2021 kompensert for ved at det i perioder med stor skogbrannfare har blitt sendt to helikopter i førsteinnsats. Det ble også som følge av større skogbrannfare, på grunn av covid-19 og vannmangel i Nordland i februar, satt flere skogbrannhelikopter i beredskap samtidig. Det var også i 2021 perioder det ikke var andre oppdrag for helikoptermarkedet på grunn av effekter av pandemien, noe som muliggjorde en økt beredskap. Situasjonen ga anledning til å sette beredskap med flere helikopter for at det skulle være helikopter tilgjengelig dersom det oppstod branner som krevde mer enn beredskapshelikoptret i innsats.

Lyng- og utmarksbrann på Sotra 3-13. juni 2021

Brannen startet i veikanten ved Fjæreide på Sotra i Øygarden kommune på Vestlandet, spredte seg raskt og utviklet seg hurtig til å bli en stor og dramatisk brann som truet flere større boligområder. Brannen varierte i intensitet i de ti dagene den forløp.

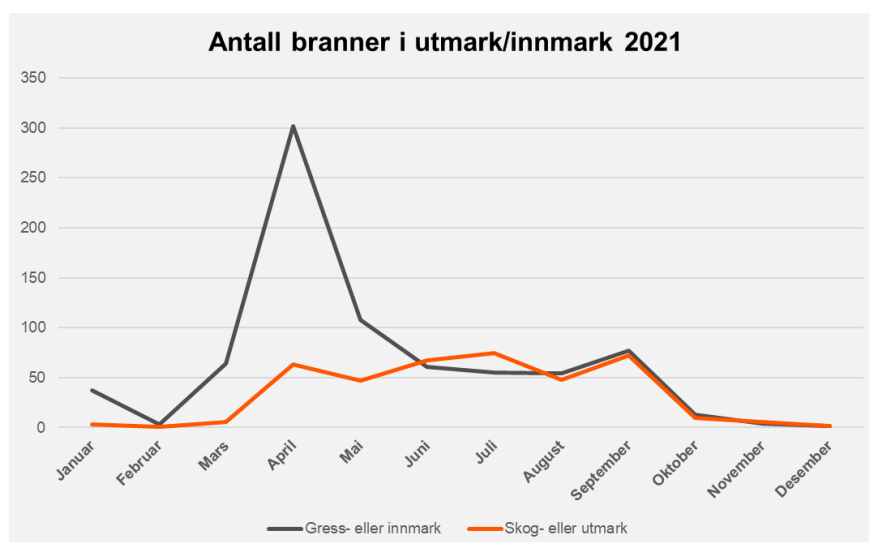
Innsatspersonell fikk lettere skader som følge av røykinnhaling, utmattelse og gnistregn. Ett hus ble totalskadd og det ble i tillegg skade på materiell. På ett sted "hoppet" brannen 270 meter over et vann. Brannen dekket totalt ca. 7 km² før den var helt slukket, og medførte den mest omfattende bistanden med skogbrannhelikopter i 2021. DSB følger opp hendelsen for blant annet å avdekke eventuelle nasjonale læringspunkter.

Foto: Helitrans AS

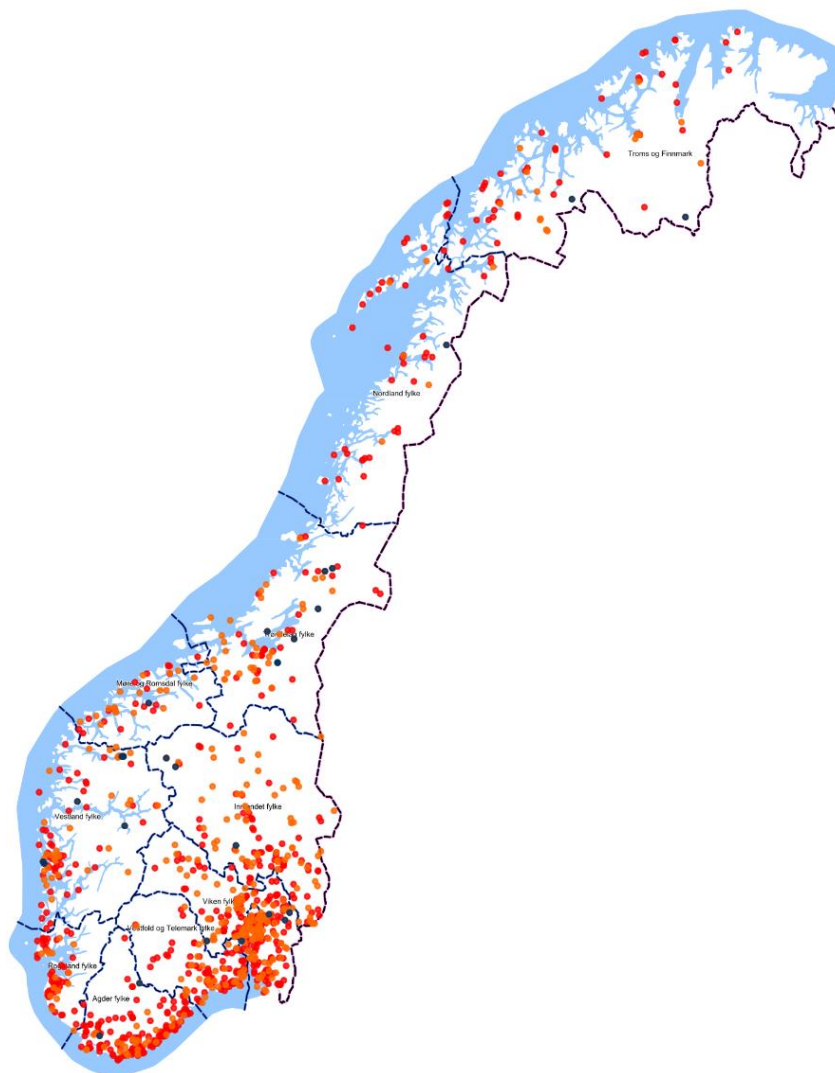
Det var noen flere branner i utmark og i innmark i 2021 enn i 2019 og 2020, men langt færre enn i ekstremåret 2018. Det var et høyt antall gressbranner i mars og april, mens branner i skog- og utmark var hyppigst i perioden april til september. Lengre tørkeperioder kombinert med lite snø om vinteren, fører til at faren for brann i utmark og innmark er i ferd med å bli et helårsfenomen. Brann- og redningsvesenets rapportering i BRIS viser at det i 2021 ble benyttet skogbrannhelikopter via statlig ordning i 29 oppdrag, to gress- eller innmarksbranner og 27 skog- eller utmarksbranner. Det ble i løpet av året satt ekstra beredskap med skogbrannhelikopter i 334 beredskapsdøgn, som følge av skogbrannfare, covid-19, samtidige farevarsel over store deler av landet og vannmangel i Nordland i begynnelsen av februar. God beredskap og rask innsats av den nasjonale skogbrannhelikopterressursen utgjør en avgjørende støtte til den kommunale innsatsen.

Figur 3: Antall branner i skog- eller utmark og gress- mark per måned og type i 2021 (kun godkjente oppdrag)

Figur 4: Kartet til høyre viser branner i utmark og innmark i 2021. Røde punkter er branner i gress- og innmark, oransje punkter er branner i skog- og utmark, mørkeblå punkter er branner hvor skogbrannhelikopteret har blitt brukt.

Et anbefalt tiltak i erfaringsrapporten fra skogbrannsesongen 2018 og utfordringer beskrevet i beredskapsanalysen var at det er behov for å gjennomgå DSBs rolle i skogbrannsituasjoner, inkludert å vurdere om lederstøtteordningen bør utvikles til en mer formalisert nasjonal brannfaglig støtte og rådgivningsressurs for DSB. Videre ble det foreslått at det sivil- militære samarbeidet må utvikles når det gjelder brannkompetanse, slik at Norge er godt forberedt på å motta internasjonale ressurser, fly og bakkepersonell som støtte til slokking av skogbranner.

I 2021 startet prosessen med å samle kunnskap, videreutvikle rutiner og forberede kompetansehevende tiltak som eksempelvis øvelse med 110-sentralene og forberede deltagelse i EU-prosjekt om ekstreme skogbranner. DSB vil i 2022 jobbe videre med tiltakene i Beredskapsanalysen for skogbrann.

Internasjonalt samarbeid skogbrann

DSB har et omfattende og viktig internasjonalt samarbeid om skogbrannberedskap. I hovedsak skjer dette samarbeidet gjennom EU og mellom våre nordiske myndigheter under Haga-erklæringen. Samarbeidet med Sverige er særlig tett. DSB har også bidratt i samarbeidsprosjekt om nordisk skogbrannfarevarsling hvor Meteorologisk institutt har ansvaret for Norges del.

DSB har i 2021 deltatt i prosjektet Circumpolar Wildland Fire Steering Committee om skogbranner i arktiske strøk, under Arktisk råds arbeidsgruppe Emergency prevention, preparedness and response (EPPR) som bidrar til kunnskap om branner og utfordringer i disse områdene. Prosjektet kartlegger hvordan man bedre kan samarbeide om skogbranner på tvers av landegrensene i disse områdene, bygge kunnskap om utfordringene, legge til rette for samarbeidsavtaler og beste praksis. Målet er å redusere faren for ekstreme skogbranner i disse områdene.

Redningsinnsats til sjøs (RITS)

Redningsinnsats til sjøs (RITS) er etablert for å bistå mannskapene om bord på fartøy i brann med å redde liv. Denne nasjonale beredskapsordningen opprettholdes gjennom syv brann- og redningsvesen

som DSB har avtaler med. Avtalen gir grunnlag for å utvikle tjenesten faglig og for å yte bistand ved redningsinnsats til sjøs. De syv brann- og redningsvesenene som inngår i ordningen, har i 2021 fått tilskudd til utsjekk på redningshelikoptrene (AW101). Grunnet pandemien har det ikke vært mulig for alle brann- og redningsvesenene å gjennomføre utsjekken sammen med Forsvaret i 2021. Pandemien har imidlertid ikke medført nedsatt beredskap for RITS-mannskapene.

3.2.5

NØD- OG BEREDSKAPSKOMMUNIKASJON

Delmål 4 - tildelingsbrev 2021: Nødetater og andre beredskapsaktører har tilgang til sikre, robuste og tidsmessige kommunikasjonssystemer for ledelse og samhandling

Nødnett

For at nødetater og andre beredskapsaktører skal være i stand til å beskytte samfunnet og befolkningen, er de avhengig av hensiktsmessige kommunikasjonsverktøy for å kunne samvirke effektivt. DSB skal bidra til enhetlige, sikre og robuste nasjonale løsninger. DSB skal ha et sektorovergrepende perspektiv og ta initiativ til og bidra til at samfunnets behov for løsninger for oppdragskritisk kommunikasjon ivaretas både i dag og i fremtiden.

"Vi må regne med mer ekstremvær i fremtiden, og strømbrudd og utfall av nødnettet og mobil- og bredbåndnettene vil dessverre kunne skje. Men vi jobber målrettet for at risikoen skal reduseres. Sikkerhet og beredskap i norske nett prioriteres høyt av denne regjeringen."

Sitat fra Nationen – "Prioriterer beredskap" 21.12.21 (Bjørn Arild Gram, Kommunal- og distriktsminister, Sp)

Stabilt god drift av Nødnett i 2021

De daglige drifts- og operatøroppgavene er satt ut til Motorola Solutions Norge, mens DSB ivaretar driftskontrakten med leverandøren på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet, og har myndighet til å opptre som kontraktspart overfor leverandøren. I 2021 har DSB hatt tett oppfølging og samarbeid med Motorola Solutions for å sikre god og stabil drift av Nødnett.

Også i 2021 har DSB erfart viktigheten av tett oppfølging av underleverandører til Nødnett for å ha oversikt over kapasitet og ressurser, og sørge for kontinuitet i arbeidet. På tross av utfordringer ved å benytte utenlandske underleverandører i pandemien, har DSB lagt til rette for at planlagt arbeid hos nødetatene har blitt gjennomført innenfor gjeldende smittevernkrav.

Gjennomsnittlig tilgjengelighet i Nødnett for 2021 var 99, 87 prosent. Måltallet på 99,95 prosent oppnås ikke gjennom hele året i alle landsdeler (se tabell 7). De vanligste årsakene til utfall i Nødnett er strømbrudd og brudd på telelinjer (transmisjon). De fleste utfallene var av kort varighet, med unntak av omfattende utfall under uværet som rammet deler av Sør-Norge i november. Utover dette er det langvarige utfall på enkeltbasestasjoner som påvirket tilgjengeligheten i Nødnett i størst grad, særlig i vintermånedene. Utfall på basestasjoner som er lokalisert på fjellet med vanskelig tilgang for feilretting pga. store snømengder og utfordrende vindforhold påvirker oppetiden. Ofte kreves helikoptertransport for å komme til og det har vært lange perioder uten godkjent flyvær i flere områder.

Tabell 7: Tilgjengelighet i Nødnett/ oppetid fordelt pr. mnd. 2021 med måltall 99,95 prosent.

Måned	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Nødnett tilgjengelighet	99,850	99,924	99,797	99,914	99,962	99,957	99,914	99,931	99,937	99,920	99,505	99,825
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%

Økt robusthet i Nødnett

DSB jobber kontinuerlig med å øke robustheten i Nødnett. Gjennom deltakelse i myndighetsprosjektet Forsterket ekom utvides reservestrømmen på enkelte Nødnett basestasjoner, med tilhørende transmisjon, til 72 timer. Totalt er 36 av Nødnett sine 2 086 basestasjoner tilkoblet aggregat i regi av prosjektet for å øke levetiden, hvorav 21 basestasjoner ble tilkoblet i 2021 i Agder og Finnmark.

Reservestrøm i Nødnett forsterkes også gjennom et godt samarbeid med kraftbransjen. De siste årene har DSB og kraftbransjen sammen oppgradert 366 basestasjoner fra 8 timer reservestrøm til 20 timer. I 2021 har DSB videreført samarbeidet med fokus på Finnmark-regionen og planlegger videre oppgraderinger i 2022.

Øvrige robusthetsfremmede tiltak i Nødnett er implementering av automatisk økning av effekt på radiolinjer ved nedbør, samt en forlengelse av levetid på basestasjoner uten fast strømtilkobling ved blant annet installasjon av flere solcellepaneler, nyere batterityper m.m.

Transportable basestasjoner, utstyrt med satellitt, er ett av flere tiltak for å kunne opprettholde tilgjengeligheten i Nødnett. Det er ved flere anledninger i 2021 blitt kjørt ut transportable basestasjoner, blant annet ved skader etter brann. Under uværet i Sør-Norge i november ble to transportable basestasjoner brukt for å opprette midlertidig dekning på seks ulike lokasjoner i påvente av at strømtilførselen i områder skulle gjenopprettes.

Dekningsforbedringer i Nødnett

Nødnett har generelt god dekning. DSB systematiserer reelle dekningsutfordringer og er i stand til å prioritere og iverksette eventuelle nye tiltak. I 2021 er det satt i drift nye basestasjoner på Ytre Sula (Solund kommune) og Nordvågen (Nordkapp kommune). I tillegg bygges ny basestasjon i Ulsteinvik. Dekning bygges basert på innmeldte behov hos nødetatene. I tilfeller der det ikke er hensiktsmessig eller mulig å oppføre nye basestasjoner, søker DSB kontinuerlig muligheten til å justere eksisterende infrastruktur for å oppnå forbedringer ut fra brukernes behov. Basestasjoner langs Norskekysten har i 2021 fått økt rekkevidde på signalene fra 50 km til 83 km etter endringer av tekniske parametere. Det er i løpet av 2021 installert 12 nye innendørsanlegg, herav både til etatsbygg og til andre bygg.

Nødnett-dekning representerer en vesentlig styrking av beredskapen i norske tunneler. Statens vegvesen, Nye Veier, samt fylkeskommunene bestiller jevnlig anlegg for Nødnett-dekning i vegtunneler. Dekningen finansieres av bestiller. I løpet av 2021 ble det satt i drift 14 anlegg i vegtunneler. Ved utgangen av 2021 er det totalt 431 vegtunneler som har, eller skal få installert, Nødnett-dekning. Når det gjelder Nødnett i jernbanetunneler ble det i 2021 bestilt dekning til én ny tunnel og totalt er det 28 jernbanetunneler i Norge som har eller er planlagt med dekning.

Drift av brannvesenets brukerutstyr

DSB drifter kontrollrom og radioterminaler tilknyttet Nødnett for brannvesenet, 110-sentralene og en rekke brukere utover nødetatene. DSB gir også brukerstøtte, som håndtering av feilmeldinger, programmering og reparasjon på radioterminaler og kontrollrom. Tabell 8 viser antall telefonhenvendelser til DSBs førstelinje. Antall henvendelser har vært stabilt de siste årene. Totalt antall henvendelser, inkludert de henvendelsene som kommer via brukerportalen, var 8 980 i 2021.

Tabell 8: Antall brukerhenvendelser pr telefon til BDOs førstelinje

	2017	2018	2019	2020	2021
Antall brukerhenvendelser	7232	7862	7269	7349	6182

Omprogrammering av radioterminaler

Kommunesammenslåinger og endring av fylkes- og kommunenummer påvirker talegruppestrukturen i Nødnett, og medfører at radioterminaler må omprogrammeres. Sammenslåing av flere store brannvesen i 2020/2021 har også medført arbeid med endring og omprogrammering.

Omprogrammering av radioterminaler er viktig for at Nødnett-brukerne skal få tilgang til oppdaterte talegrupper og kunne kommunisere effektivt med aktører i sin region. DSB har i 2020 og 2021 omprogrammert omtrent 17 200 terminaler til brann-Norge og 12 500 terminaler til det offentlige og andre brukergrupper i forbindelse med kommunereformen.

Økt sikkerhet i Nødnett

I 2021 har man sett en betydelig økning av cyberoperasjoner mot private bedrifter og offentlig organisasjoner. I stor grad har dette omfattet virksomheter som benytter tjenester som er eksponert mot internett og typisk angrep med løsepengevirus. Man har også sett en betydelig økning basert på leverandørkjedeangrep som i natur treffer svært mange virksomheter når det lykkes å kompromittere programvare som har stor utbredelse i markedet. Dette har medført en økende bekymring hos offentlige myndigheter i Norge som et gjennomdigitalisert samfunn.

DSB har jobbet målrettet og systematisk med å styrke evnen til å beskytte kritisk infrastruktur og tjenester både innenfor fysisk og logisk sikring. DSB gjennomfører et større prosjekt for å styrke evnen til oppdage og håndtere digitale hendelser. I 2021 har DSB inngått kontrakt med Mnemonic for leveranse av tjenester og løsninger for å deteksjon av sikkerhetsbrudd og i tillegg analysebistand ved hendelser. Implementering av løsninger er igangsatt og forventes å gi økende effekt for sikring av Nødnett gjennom 2022.

DSB har også i 2021 fullført en full utskifting av maskinvare og programvare for sentrale systemer i Nødnett. Oppgradering har forbedret grunnsikring av Nødnett og gitt ny funksjonalitet som gjør Nødnett bedre i stand til å møte utvikling i trusselbildet i årene fremover. Utskiftningen var også nødvendig for at Nødnett sin infrastruktur skal holdes tidsmessig og staten skal kunne levere den tjenesten beredskaps-Norge forventer.

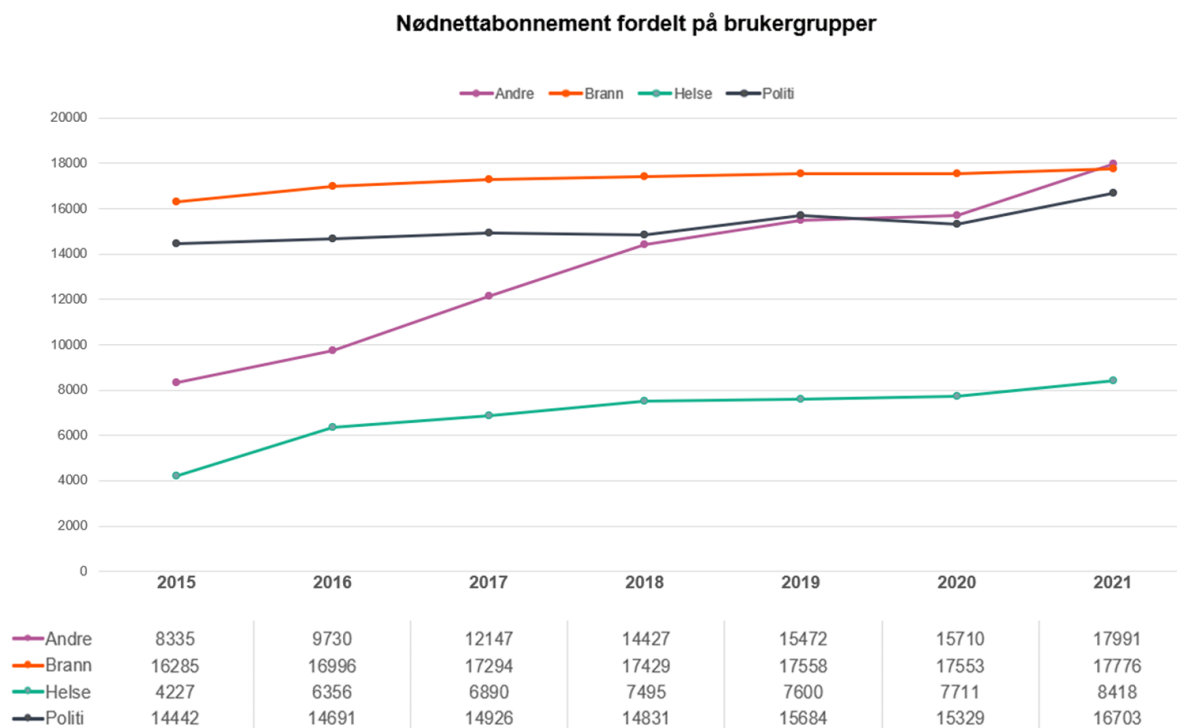
Bred utnyttelse av Nødnett

Per 31. desember 2021 var det registrert 60 888 Nødnettabonnementer. Dette utgjør en økning på ca. 1 370 abonnementer siden 2020. I tillegg har 23 nye organisasjoner signert avtale.

Nødnetatene viser noe økning, mens andre brukere øker betraktelig fra år til år. Her er det både nye brukere og etterbestillinger fra eksisterende brukere som bidrar. Av de brukergruppene som øker mest, kan kommuner og elforsyningen nevnes. Flere nye kommuner har kommet til, og nå er alle statsforvalterne Nødnettbrukere.

Flere selskaper innen elforsyning har utredet Nødnett som driftsradiosamband og har i felleskap med DSB investert i økt reservestrøm i kritisk viktige basestasjoner i Nødnett. Dette samarbeidet har resultert i økt reservestrøm i Nødnetts basestasjoner.

Figur 5: Antall nødnettabonnement fordelt på brann, helse, politi og andre brukere fra 2015 til og med 2021.

Kurs, konferanser og fagsamlinger

Det er gjennomført ett brukerkurs, 18 instruktørkurs og ett hovedinstruktørkurs i Nødnett. Kursene har blitt gjennomført fysisk, men med strenge smitteverntiltak og færre deltakere enn normalt. Totalt har 276 personer deltatt på de forskjellige Nødnettkursene i 2021. Den ble også gjennomført to fagsamlinger i 2021 i henholdsvis Vestfold- og Telemark og Innlandet. DSB har i perioden lansert en e-læringsplattform med brukerkurs i Nødnett og en strømmetjeneste for digitale fagsamlinger og møter.

I desember 2021 avholdt DSB Nødnettdagene på Thon Congress Gardermoen. Nødnettdagene er en todagerskonferanse med fokus på hendelser fra virkeligheten og Nødnetts rolle nå, og i fremtiden. Nødnettdagene 2021 trakk om lag 550 deltakere og 23 utstillingsorganisasjoner, og regnes som en viktig møteplass om nødkommunikasjon.

Nødnett driftsstatus

I 2020 lanserte DSB tjenesten Nødnett driftsstatus. Alle beredskapsorganisasjoner som er kunder i Nødnett kan ta i bruk tjenesten, og tjenesten er inkludert i abonnementet. I 2021 er det ca. 1800 brukere av Nødnett driftsstatus. Disse er fordelt på om lag 49 organisasjoner og 28 kontrollrom. Brukerne er fordelt på politi, brann, helse og andre brukere.

Tjenesten leverer oppdaterte dekningskart for Nødnett hvert 10. minutt, med avmerkede områder for utfall, en oversikt over hendelser som omfatter utfall av dekning eller redusert kapasitet på en basestasjon. Tjenesten videreutvikles og forvaltes løpende med bedre og brukertilpassede tjenester.

Nødnett Connect

Nødnett Connect er et utviklingsprosjekt som skal muliggjøre kommunikasjon mellom utvalgte talegrupper i Nødnett og kommersielle mobilnett via en sikret mobilapplikasjon. Prosjektet og tjenesten skal også sikre at DSB og Nødnetts brukere får kunnskap og erfaring knyttet til fremtidsrettet nød- og

beredskapskommunikasjon. Driftssetting og pilotering av tjenesten planlegges i 2022, med mål om en eventuell lansering i 2023.

I 2021 har prosjektet gjennomført brukertesting på en skyløsning med utvalgte brukerorganisasjoner og i tett samarbeid med nødetatene. Blant annet ble løsningen benyttet som backup-samband ved oppgraderingen av Nødnett. DSB opplever at det er stor interesse for Nødnett Connect og tilbakemeldingene fra pilotbrukerne er veldig positive. Samtlige understreker nødvendigheten av at løsningen kan knyttes til talegrupper i Nødnett.

Brugerforumet som DSB og Home Office i Storbritannia etablerte i 2020 er utvidet med flere relevante aktører og gir oss god innsikt i andres erfaringer knyttet til etablering av fremtidens nødkommunikasjon via mobilnettet.

Konseptvalgutredning (KVU) for fremtidig løsning for nød- og beredskapskommunikasjon

I 2021 leverte DSB og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) en tilleggsutredning til KVU for fremtidig løsning for nød- og beredskapskommunikasjon til Justis- og beredskapsdepartementet. Kvalitetssikring (KS1) er gjennomført i første halvår. Saken er viktig for nød- og beredskapsbrukerne. Politidirektoratet og Helsedirektoratet er involvert. Som fagmyndighet for brann- og redningsvesenet har DSB i denne prosessen dialog med representanter for brann- og redningstjenesten, inkludert 110-sentralene, om forventninger og behov til fremtidig løsning for nød- og beredskapskommunikasjon

DSB har videre hatt dialog med aktører med tilgrensende ansvarsområder, som NSM, Jernbaneverket og Bane NOR, Forsvaret, FMA og FFI, i tillegg til brukerne.

DSB arbeider videre med kompetansehevende tiltak på feltet frem til beslutning om forprosjekt foreligger.

Nasjonal styringsmodell for nød- og beredskapskommunikasjon

Nasjonal styringsmodell for nød- og beredskapskommunikasjon ble etablert av DSB i 2020 for å skape dialog og styrke samvirke og samordning på tvers av organisasjoner som er avhengig av nød- og beredskapskommunikasjon for å kunne levere på sitt samfunnsoppdrag. Nødetatene, NSM, Politiet, Hdir, Nkom og Forvaret er blant organisasjonene som er representert i arbeidet. DSBs direktør leder styret i modellen.

Det har i 2021 blitt gjennomført tre møterunder på de tre nivåene i styringsmodellen (Fagutvalg, Prioriteringsutvalg og Nasjonal styre). Eksempler på saker som har blitt besluttet av deltakerne i styringsmodellen i 2021 er å gjennomføre tiltak for raskere posisjonering av innringere til 11x-numrene, utrede tiltak for digital deling av strukturert informasjon på tvers av nødmeldesentralene og det er gjennomført en vurdering av om det er hensiktsmessig at politiet og brannvesenet gjør en felles anskaffelse av en ny kontrollromsløsning.

Møtene har også inneholdt orienteringer om aktuelle saker som for eksempel EUs tilgjengelighetsdirektiv og hvilke implikasjoner det kan få for Norge. Styringsmodellen er også brukt til å gi deltakerne status på arbeidet med fremtidig løsning for nød- og beredskapskommunikasjon. Referat fra møtene publiseres på DSBs hjemmesider.

I 2021 har aktørene i Nasjonal styringsmodell utarbeidet og besluttet fire felles satsingsområder for området nød- og beredskapskommunikasjon: Rammebetingelser som muliggjør, økt samordning, felles løsninger og bedre bruk av data. Disse felles satsingsområdene skal hjelpe Nasjonal styringsmodell, og organisasjonene som utgjør den, å prioritere og styre i felles retning.

Mobilbasert befolkningsvarsling

I februar 2019 leverte DSB sluttrapport om utredning av mobilbasert befolkningsvarsling til JD. Utredningen ble ledet av DSB, med deltakere fra Sivilforsvaret og POD. I 2021 har DSB, i samarbeid med Politidirektoratet og Nkom, videreført arbeidet med å utrede en mulig løsning for mobilbasert befolkningsvarsling.

Det er et stort behov for en slik tjeneste også i lys av EU-direktivet som stiller krav om at en slik løsning skal implementeres i medlemslandene. DSB vurderer en noe enklere tilnærming, basert på kun Cell Broadcast-teknologien, som imøtekommer foreliggende krav til befolkningsvarsling og ivaretar personvern hensyn.

Se også avsnitt om varsling under kapittel om Sivilforsvaret (kap. 3.2.11).

Kystradiotjenesten

Samfunnsutviklingen og utvikling innen kommunikasjonsteknologi og digitalisering tilsier behov for en gjennomgang av innretningen av maritim nød- og sikkerhetstjeneste. JD ga i 2020 DSB i oppdrag å igangsette et utredningsarbeid for å avklare hvordan kystradiotjenesten bør være innrettet i fremtiden. Oppdraget var delt i to leveranser: I første delrapport beskrives dagens situasjon og forbedringsområder påpekes. Denne rapporten ble levert JD 1. juli 2020. I andre delrapport drøftes og anbefales framtidig innretning. Denne rapporten ble levert 1. juli 2021.

Internasjonalt samarbeid innen nød- og beredskapskommunikasjon

Markedet for nød- og beredskapskommunikasjon er lite sammenlignet med det kommersielle markedet for kommunikasjonstjenester. Internasjonalt samarbeid er derfor viktig for å sikre tilgang på standardiserte produkter og tjenester. DSB deltar på internasjonale møter om både dagens Nødnett, fremtidens nødnett og nødmeldetjenesten.

DSB har etablert et konkret samarbeid med ESMC, UK Home Office sin organisasjon, for å utveksle erfaring knyttet til fremtidsrettet teknologi. DSB er aktiv i TCCA, som er en medlemsorganisasjon med fokus på utvikling av standardiserte, kritiske kommunikasjonsløsninger for profesjonelle brukere. Medlemmene i TCCA består av myndigheter, produsenter, operatører og sluttbrukere. DSB har styremedlem i organisasjonen, og deltar i faggrupper. DSB har i 2021 deltatt med innhold på ulike digitale konferanser, og hadde flere innlegg på bransjekonferansen Critical Communications World i Madrid i november 2021.

Nordisk samarbeid innen nød- og beredskapskommunikasjon

Det nordiske samarbeidet om samfunns- og kriseberedskap ble innledet og formalisert i Haga-erklæringen i 2009. Under Haga-ministermøtet i oktober 2019 ble ministrene enige om Haga utviklingsmål 2019-2021. Ett av målene er å styrke nordisk samarbeid om nødkommunikasjon. Norge har hatt et særlig ansvar for å lede arbeidet med dette utviklingsmålet.

DSB har et faglig samarbeid med de andre nordiske TETRA-operatørene (NTOM) fra Sverige, Finland og Danmark. Sverige, Finland og Norges nødnett er koblet sammen, noe som gir bedre beredskap og er en viktig operasjonalisering av det nordiske samarbeidet. Samarbeidet skal sikre at gevinstene som er oppnådd med nødkommunikasjon over grensene videreføres og utvikles i neste generasjons systemer som det jobbes med i alle land. Her blir det viktig å være omforent om lovgivning, opplæring og etablering av felles prosedyrer. Den etablerte kulturen for samarbeid må ivaretas og videreutvikles til også å gjelde deling av data.

I 2021 ble det arrangert ett digitalt møte og ett ansikt-til ansikt møte. Alle landene var representert på begge møtene. I 2022 vil også Island delta.

3.2.6

KJEMIKALIE- OG EKSPLOSIVSIKKERHET

Delmål 5 - tildelingsbrev 2021: Mer helhetlig forebygging og koordinert beredskap innenfor kjemikalie- og eksplosivområdet

Myndighet og rolle

DSB er nasjonal myndighet for farlig stoff, eksplosiver og farlig gods. DSB skal ivareta befolkningens sikkerhet ved å påse at den lovlige håndteringen skjer uten uhell og at stoffene ikke kommer ut av den lovlige håndteringskjeden og misbrukes til kriminelle handlinger.

I tillegg til aktiviteter og resultater innenfor kjemikalie- og eksplosivsikkerhet i 2021 omtalt i dette kapitlet, henvises det kapittel 3.2.15 om regelverksarbeid innenfor området.

Arbeid med kjemikalie- og eksplosivsikkerhet under covid-19

Som et resultat av pandemien er de største utfordringer hos storulykkevirksomhetene knyttet til problemer med levering av råvarer og reservedeler, gjennomføring av beredskapsøvelser og tilgang til eksternt personell for gjennomføring av prosjekter, vedlikehold mm. DSB har bistått omlag 20 storulykkevirksomheter i vurdering av samfunnskritisk funksjon og aktiviteter som skal utføres.

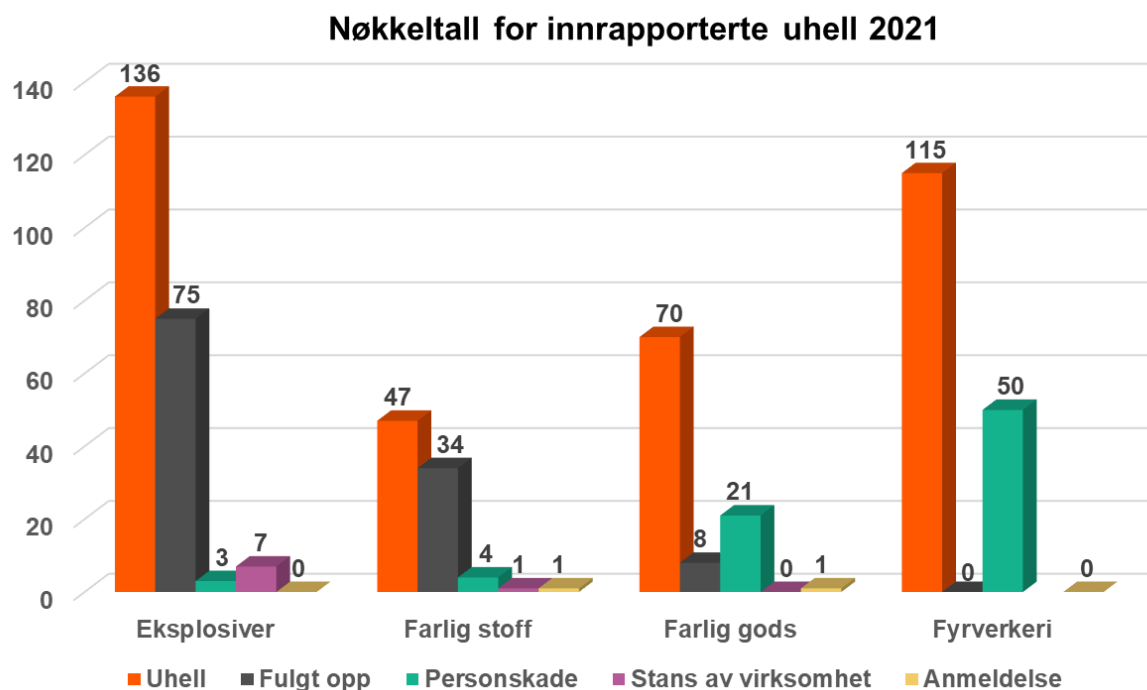
Det er videre gitt dispensasjoner og forlenget gyldighetstid på bergsprengningssertifikater og inngått 6 multilaterale avtaler som har gitt midlertidige unntak fra regelverket på farlig gods området. Dette for å begrense konsekvensene av redusert kapasitet eller bortfall av tjenester hos eksterne aktører.

Sikkerhetsnivået – uhellsstatistikk og alvorlige hendelser

Antall uhell og næruehell er en indikator på hvordan sikkerhetstilstanden er, og hvordan den utvikler seg innen en virksomhet eller bransje. For DSB er det derfor viktig å få meldinger om uhell. DSB har i 2021 videreutviklet en rutine for kategorisering basert på alvorlighetsgrad og videre oppfølging, samt fokusert på hvilke generelle læringspunkter som kan trekkes fra uhellene og få kommunisert disse ut til de ulike bransjene.

Virksomheter som håndterer farlige stoff, eksplosiver eller transporterer farlig gods skal melde uhell til DSB. I 2021 ble det innrapportert over 560 uhell. Om lag 200 av disse var funn av gjenstående sprengstoff. Fordeling av andre uhell er illustrert i figur nedenfor.

Figur 6: Innrapporterte uhell 2021

DSB antar at det er mørketall og arbeider med å forbedre rapporteringsgrad for å kunne analysere trender og formidle læring tilbake til bransjene. Antall innrapporterte uhell økte med ca. 50% fra 2020 til 2021. DSB antar at dette primært skyldes økt fokus mot virksomhetene og deres rapporteringsplikt. Det kan likevel ikke utelukkes at noe av økningen er reell. DSB tror at de alvorligste uhellene fanges opp og har i 2021 aktivt fulgt opp flere av disse. Formålet med oppfølgingen er å sikre at det blir iverksatt tiltak for å forhindre gjentagelse og at både bransjer og DSB tar læringen inn i det forebyggende arbeidet. DSB gjennomførte ti hendelsesbaserte tilsyn i 2021, mot ett i 2020, med uhell hvor liv potensielt kunne gått tapt.

Brann ved Jotun, Sandefjord, 15. september 2021

Lekkasje i hetoljelegget førte til en brann i energisentralen ved bindemiddelfabrikken. Brannen var slukket etter ca. to timer, og medførte ikke personskade. Bygget ble totalskadet og hendelsen hadde esakaleringspoteniale.

DSB gjennomførte tilsyn med Jotun i etterkant av hendelsen. Flere barrierer for slukking av brann sviktet under hendelsen som vitner om at virksomheten har en utilstrekkelig oppfølging av internkontroll. Virksomheten jobber pr. desember 2021 fortsatt med å identifisere årsak til lekkasjen av hetolje. DSB vil følge opp ytterligere når endelige resultater foreligger.

Eksplasjon ved Returkraft AS, Kristiansand, 24. juni 2021

Det oppstod en eksplosjon med påfølgende brann i avfallsbunkerer til energigjenvinningsanlegget. Syv personer som befant seg i anlegget ble kjørt til sykehus, med røyk-, brann- og kuttskader etter ulykken, to av disse med alvorlige brannskader. Slokkingen av brannen i bunkerer ble vanskeliggjort ved at kontrollrommet, og dermed anleggets brannslukningsutstyr, var satt ut av spill. Det gikk derfor flere døgn før brannen var under kontroll.

Årsaken til eksplosjonen var en gnist fra sveisearbeid som antente en brennbar gassblanding i avfallsbunkerer. Gassblandingen hadde oppstått fra avfall som ble levert til anlegget. Det var flere leveranser av avfall til Returkraft denne dagen, blant annet en tankbil med oljeholdig avfall fra SAR AS. DSB har gjennomført tilsyn med SAR som avsender og transportør av farlig gods. Det ble funnet at virksomheten har brutt forskrift om landtransport av farlig gods/ADR når det gjelder klassifisering av godset.

Hendelsen fikk alvorlige konsekvenser for flere personer, i tillegg til store materielle og økonomiske konsekvenser for Returkraft. DSB har pålagt SAR å dokumentere at de har iverksatt tiltak for å unngå at en slik hendelse skjer igjen.

Gasseksplasjon ved Aker Solutions, Stord, 29. januar 2021

I forbindelse med varmt arbeid oppstod en gasseksplasjon lokalisert til kulvert med diverse infrastruktur, herunder rør for distribusjon av gass. Som følge av eksplosjonen ble totalt 12 lokk (hver 37-38 kg) som dekker tilkomstpunkter til kulverten slynget flere titalls meter opp i lufta.

Normalt er det stor aktivitet der hendelsen oppstod, men på tidspunktet for hendelsen var det lunsjpause på anlegget. I ettertid ble 13 personer fulgt opp, men ingen ble fysisk skadet i forbindelse med hendelsen. Det ble materielle skader på flere bygg på anlegget.

Barrierer som sviktet var blant annet at gasskulvert med tilhørende infrastruktur skulle vært klassifisert som eksplosjonsfarlig område, samt mangelfullt ettersyn og vedlikehold av permanent gassanlegg. Den ubehandlede lekkasjen, som medførte eksplosjonen ble oppdaget om lag 2 måneder tidligere under en ekstern inspeksjon.

DSB vedtok forbud mot bruk av gassanlegget og gjennomførte tilsyn som resulterte i fem avvik. Hendelsen hadde potensiale til å eskalere til en storulykke som kunne medført alvorlige konsekvenser for liv og helse samt materielle skader. DSB har politianmeldt virksomheten for forholdene og planlegger nytt tilsyn for videre oppfølging av saken i 2022.

Målgruppene – kunnskapsgrunnlag, forbedret regelverk, veiledning og tilsyn

På kjemikalieområdet utfylles brann- og eksplosjonsvernloven av 21 forskrifter, som skal bidra til at den lovlige håndteringen av farlige stoffer skjer uten uhell og slik at sikkerheten til befolkningen er ivaretatt. 16 av forskriftene ivaretar internasjonale forpliktelser på området.

DSB har i 2021 fortsatt å utvikle regelverket og god dialog med målgruppen gjennom kontaktmøter, bransjemøter, industriforeninger og konferanser, veiledningsarbeid og publisering av informasjon, for å bidra til å gjøre regelverket lettere tilgjengelig for brukerne. Det er en særlig utfordring å nå ut til

aktører som har en perifer tilknytning til fagområdet, og som ikke oppfatter at de har forpliktelser etter regelverket.

Der er viktig for DSB å ha tett og konstruktiv dialog med de ulike bransjene for å forstå hvordan regelverket virker og for å fange opp teknologiske eller markedsmessige endringer som kan påvirke risikobildet.

DSB følger opp etterlevelsen av krav i regelverket gjennom tilsyn. Tilsyn øker kjennskap til regelverk, brudd følges opp med hensiktsmessig reaksjonsmiddel, og tiltak som iverksettes bidrar til å forebygge hendelser.

DSB gjennomfører tilsyn med virksomheter som håndterer farlige stoffer, eksplosiver og farlig gods. Som et forebyggende tiltak publiseres resultatene fra hvert tilsyn nå på [dsb.no](https://www.dsb.no).

Storulykkevirksomheter og koordinering av storulykkemyndighetene

Det er 334 storulykkevirksomheter i Norge der en uønsket hendelse kan føre til konsekvenser av stor betydning for samfunnet. Storulykkevirksomheter skal ha samtykke/tillatelse fra DSB før etablering/bygging og før håndtering av farlig stoff og eksplosiver kan igangsettes, eller dersom det gjøres vesentlige endringer. DSB har i 2021 innvilget 32 samtykker/tillatelser, i hovedsak knyttet til større endringer. Anleggenes risikopotensial vurderes opp mot etablerte risikoakseptkriterier.

DSB ser økt aktivitet når det kommer til alternative energibærere på grunn av gradvis utfasing av fossile drivstoff. Normalt har diesel, bensin og andre ulike oljeprodukter dominert som aktuelle drivstoff. I industri har bruk av fyringsolje og LPG dominert som energibærere, og i maritim sektor har LNG vært dominerende som drivstoff.

Det etableres flere biogassanlegg og det planlegges storskala produksjon av hydrogen og ammoniakk. DSB veileder virksomhetene i regelverket og leder Standard Norges komité for hydrogenteknologi. Samfunnet elektrifiseres som innebærer økende bruk av batterier og ladeinfrastruktur. Det er flere initiativ for å etablere storskala batteriproduksjon i Norge.

Store prosjekter for karbonfangst og lagring, som Langskip-prosjektet er godt i gang. DSB har som nasjonal myndighet på farlig stoff området tatt ansvar for en trygg og sikker utvikling av disse prosjektene.

DSB er koordinerende myndighet for storulykeforskriften i Norge og koordinerer de andre ansvarlige storulykkemyndighetene (Arbeidstilsynet, Petroleumstilsynet, Miljødirektoratet og NSO). DSBs koordineringsansvar innebærer å sikre oppfølging av Norges forpliktelser i henhold til Seveso-direktivet fra EU og å sørge for en enhetlig og koordinert behandling av virksomhetene gjennom myndighetenes veiledning, saksbehandling og tilsyn. Storulykkemyndighetene behandler sikkerhetsrapporter og meldinger fra storulykkevirksomhetene. DSB erfarer at kvaliteten er økt, som igjen forteller oss at veiledning og god dialog med virksomhetene er nyttig for alle parter. DSB deltar i internasjonalt arbeid for å sørge for at vi ivaretar Seveso-direktivet i tråd med føringer og intensjoner.

Sevesokonferansen 2021, der DSB er vertskap, hadde mer enn 400 digitale deltagere; fra storulykkevirksomheter, brannvesen, politi, kommuner, statsforvaltere konsulenter og ulike statlige myndigheter, alle med ansvar og roller innenfor storulykeforskriften og Seveso-direktivet fra EU. Hovedtema på konferansen var IKT-sikkerhet og sikring av farlige kjemikalier mot tilgang og bruk for uvedkommende.

Storulykkeseminar for tilsynspersonell ble gjennomført for alle de fem myndighetene, med hensikt å forberede tilsynspersonell; sørge for at storulykkevirksomhetene opplever at storulykketilsynet er enhetlig, koordinert og av god kvalitet. Storulykkemyndighetene gjennomførte til sammen 73 tilsyn

som omfattet 86 storulykkevirksomheter. Det vil si også noen konserntilsyn. 14 tilsyn ble utsatt grunnet pandemien. Det ble i gjennomsnitt identifisert 2,2 avvik og ved alle tilsynene ble det funnet avvik eller forbedringsområder. Tema for tilsynene var styring av endringer med fokus på prosedyrer, bruken av disse og faktisk oppfølging av endringer. 21 virksomheter fikk avvik knyttet til temaet. Andre avvik som ble gitt var blant annet knyttet til risikovurdering, svakheter i styringssystem/internkontroll, eksplosjonsvern, gransking og oppfølging av hendelser. DSB gjennomførte sine planlagte 28 storulykketilsyn og sjekket også gjennom enkelte bestemmelser i forhold til transport av farlig gods og håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver.

Statsforvaltere og kommuner

God arealplanlegging i omgivelsene rundt virksomheter som håndterer farlig stoff og trygg lokalisering av virksomheter er et viktig forebyggende virkemiddel mot konsekvensene av ulykker. DSB har i 2021 gitt føringer til statsforvaltere og er særlig opptatt av at det etableres hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommunale planer, både når det etableres nye virksomheter og for de virksomhetene som allerede er etablert. Kommunene har gjennom plan- og bygningsloven en viktig rolle i å sørge for at samfunnssikkerhet ivaretas i arealplanleggingen og statsforvalteren skal følge opp kommunene på dette området.

DSB har i 2021 vært i dialog med flere av embetene og en rekke kommuner om både generelle spørsmål og konkrete saker, særlig etableringen av ny virksomhet som følge av overgangen til nye energiformer. Det grønne skiftet medfører at flere kommuner får en ny risiko- og sårbarhetssituasjon. DSB har gitt bistand og veiledning for å sikre at nødvendige samfunnssikkerhetsvurderinger gjøres når slike anlegg planlegges lokalisert.

Brann- og Redningsvesenet

Kommunene, i praksis brannvesenet, er den primære tilsynsmyndigheten når det gjelder private og virksomheters håndtering av farlig stoff. For at disse skal kunne utføre sine tilsynsoppgaver, er det behov for veiledning og kompetanseoppbygging. DSB tilbyr denne gjennom Norges Brannskole.

DSB tilrettelegger for en årlig tilsynsaksjon for brannvesenet. I forkant av denne utarbeider DSB relevant informasjon til brannvesenet på det området tilsynsaksjonen omfatter. Disse tilsynsaksjonene vil over tid gi god kompetanse på området. Det lokale brannvesenet inviteres også med på tilsyn DSB gjennomfører i deres distrikt.

Farlig stoff- virksomheter og privatpersoner

I Norge håndterer mange tusen små og store virksomheter ulike farlige stoffer. Virkeområdet til forskriften er stort, og DSB har i 2021 lagt ned mye jobb i revideringen av denne. Utkast til forskrift ble sendt på høring oktober 2021, med høringsfrist i januar 2022.

DSB bruker mye tid på veiledning til de ulike bransjer og privatpersoner innen farlig stoff. Sikkerhverdag.no er en viktig veiledningsportal til privatpersoner, hvor det legges løpende ut aktuell veiledning/informasjon.

Det er svært viktig å sikre at farlige stoffer og eksplosiver ikke kommer på avveie og misbrukes i vilde handlinger. I regelverket er det krav om at vilde handlinger skal omtales i virksomhetens risikovurderinger. DSB erfarer imidlertid fra tilsyn at fokuset og kunnskapen om sikring av farlig stoffer er varierende og har derfor utarbeidet en veileder som kan hjelpe virksomhetene med å gjøre gode risikovurderinger og sørge for gode sikringstiltak.

DSB er nasjonal myndighet for kjemivåpenkonvensjonen, og deltar ved inspeksjoner av norske anlegg. I 2021 ble et anlegg i Norge inspisert av organisasjonen som følger opp konvensjonen (OPCW). DSB mottar også rapportering fra industrianlegg i Norge og har i 2021 veiledet flere virksomheter om kravene i kjemivåpenkonvensjonen for å øke deres forståelse og etterlevelse av disse.

Det er gjennomført en kartlegging av hvordan farlige stoffer på EUs trussel-liste er regulert i Norge i dag både med tanke på sikkerhet og sikring. Kartleggingen ble levert som kunnskapsgrunnlag til JD i desember 2021. På bakgrunn av endring i trusselbildet, vurderer EU kommisjonen muligheten til å regulere tilgangen til flere farlige stoffer som kan benyttes i terrorangrep.

Tilstrekkelig avstand fra anlegg med farlig stoff til omgivelsene er et viktig tiltak for å begrense konsekvenser dersom en hendelse skulle skje. Samtidig er det viktig at anleggene ikke legger unødig begrensning på andre aktiviteter i omgivelsene. Det har vært uklart for bransjen hva som skal ligge til grunn for sikkerhetsavstander ved oppbevaring av det farlige stoffet ammoniumnitrat. Dette stoffet var involvert i eksplosjonsulykken i Beirut i 2020. DSB har i 2021 sammen med FFI utviklet kunnskapsgrunnlag for sikkerhetsavstander for anlegg med ammoniumnitrat. DSB vil i 2022 ha dialog med bransjen om denne nye kunnskapen og uttrykke forventninger til hvordan bransjen benytter seg av dette slik at nødvendige arealbegrensninger blir satt rundt lager med ammoniumnitrat.

Ammoniumnitrat er et utgangsstoff for eksplosiver og ny forskrift om utgangsstoffer for eksplosiver er utarbeidet og sendt på høring. Forskriften gjennomfører en ny EU-forordning som skjerper kravene for å hindre utgangsstoffer fra å komme på avveie. Anmodning om fastsettelse vil bli oversendt departementet første kvartal 2022. 13 av forskriftene på kjemikalieområdet forvaltes sammen med andre myndigheter og DSB har i 2021 gitt innspill til Mattilsynet i forbindelse med revideringen av gjødselregelverket og Miljødirektoratet i forbindelse med endringer i REACH og CLP. Endringene her handler også om stoffet ammoniumnitrat.

I 2021 var brannvesenets tilsynsaksjon med farlig stoff rettet mot virksomheter som har kjelanlegg eller lager med ammoniumnitrat. Det ble gjennomført totalt

- 165 tilsyn med kjelanlegg, avvik ved 152, i snitt ett avvik
- 21 tilsyn med lager med ammoniumnitrat, i snitt 7,4 avvik

Bilde: DSB

DSBs tilsyn med håndtering av farlig stoff i virksomheter som ikke er omfattet av storulykkeforskriften har i 2021 vært rettet mot virksomheter som transporterer farlig stoff i rørledning og bunkrer LNG til passasjerskip. I tillegg er det ført tilsyn med Kiwa som er utpekt teknisk kontrollorgan. Tekniske kontrollorgan gjør en viktig jobb som kontrollør av trykkpåkjent utstyr som skal brukes ved håndtering av farlig stoff, både store og små virksomheter.

I 2021 besluttet DSB å pålegge tilbakekalling av et parti LPG gassflasker beregnet for private kunder etter at en distributør i Norge oppdaget lekkasje på 2 gassflasker fra samme parti. Som markedskontrollmyndighet for transportabelt trykkutstyr i Norge, varslet DSB kontrollorganet som hadde godkjent flaskene. DSB har også måtte pålegge innførsels- og omsetningsforbud for fire ulike engangsbeholdere for gass, med bakgrunn i manglende/mangelfull merking og dokumentasjon.

Landbruket og leverandører av gjødsel

Basert på funn fra tilsyn og henvendelser har DSB laget veiledere til jordbrukere og leverandører om gjeldende krav til håndtering av gjødsel med høyt innhold av ammoniumnitrat for å unngå brann og at gjødselen havner på avveie gitt dens store skadepotensiale.

Årets fokus på denne type ammoniumnitratgjødsel, dets farepotensiale og krav til håndtering, har ført til at flere leverandører har opplyst at de ikke vil importere denne type ammoniumnitrat i fremtiden. DSB forventer derfor at mengden av slik gjødsel på markedet vil avta. Veiledningene forventes å ha gitt en økt kompetanse hos de som håndterer gjødsel med høyt innhold av ammoniumnitrat, slik at de er enda bedre i stand til å forebygge brann og andre uønskede hendelser med stoffet.

Virksomheter involvert i transport av farlig gods

Transport av farlig gods omfatter mange ulike bransjer og aktører, og alle forhold fra avsender til mottaker.

Ved inngåelse av multilaterale avtaler er det mulig å tillate visse transportoperasjoner på sine territorier ved midlertidige avvik fra bestemmelsene i ADR/RID. DSB har i 2021 signert 2 multilaterale avtaler:

- Fornyelse av en tidligere avtale som tillater at enkelte typer farlig gods kan transporteres på store vogntog og modulvogntog, innenfor det som er regulert i forskrift om bruk av kjøretøy.

- Avtale initiert av DSB etter innspill fra aktører i malingsbransjen, og sikrer at malingsprodukter som tidligere ikke har hatt krav om UN-godkjent emballasje kan transporteres uten dette i en begrenset periode. Dette gir bransjen tid til å omstille seg.

Veiledere tilgjengelig på dsb.no:

- faktaark om sikker håndtering av batterier med en anbefalt rutine for bærbare litiumbatterier som ikke er intakte.
- faktaark om plikten til å utpeke sikkerhetsrådgiver i helseforetakene.

DSB har i 2021 gjennomført tilsyn med DNV, som en av de delegerte myndighetene etter forskrift om landtransport av farlig gods.

Ekspllosivbransjen

I 2020 ble et prosjekt igangsatt for digital behandling av søknader om erverv av eksplosiver. Løsningen var klar i 2021 og tas snart i bruk. Prosjektet har vært en pådriver for å få etablert DSBs digitale løsninger i skyen og har lagt et godt grunnlag for videre prosjekter, som de andre tillatelsesprosessene for eksplosiver. Disse tiltakene vil føre til enklere tilgang for brukere, ytterligere effektivitet og nedgang i saksbehandlingstiden, samt et økt sikkerhetsnivå for de ulike tillatelsene.

DSB har lagt til rette for brannvesenet i en pilotaksjon for tilsyn med eksplosiver Innlandet fylke og Hallingdal. Det ble gjennomført totalt 17 tilsyn med virksomheter som oppbevarer eksplosiver, i snitt ble det avdekket 2,7 avvik. I tillegg har DSB gjennomført 15 tilsyn med lager for eksplosiver i Gudbrandsdalen og Valdres. Disse tilsynene hadde, i likhet med brannvesenets sine tilsyn, fokus på de fysiske forholdene ved eksplosivlagrene. DSB avdekket i snitt 4,3 avvik pr lager.

Ekspllosivforskriften setter en rekke krav til virksomheter som har en tillatelse til oppbevaring av eksplosiver. På bakgrunn av funn ved tilsyn og henvendelser til DSB er det publisert en veileder i plikter knyttet til oppbevaring av eksplosiver.

I forbindelse med saksbehandling av søknader om tillatelse til håndtering av eksplosiver er det gjennomført flere kontroller av at virksomheten har et internkontrollsystem samt ansatte til å ivareta den sikkerhet og sikring som skal ligge til grunn for forsvarlig håndtering av eksplosiver. Vi har funnet at enkelte virksomheter har hatt utfordringer med å kunne redegjøre for at de har et tilstrekkelig internkontrollsystem som er i henhold til regelverket på eksplosivområdet. Dette har i flere tilfeller ført til avslag på søknad.

Det pågår et arbeid mellom Politidirektoratet og DSB for ytterligere å klargjøre grensesnittet mellom våpenlovgivningen og ekspllosivforskriften, etter ikrafttredelsen av ny våpenforskrift i 1. juni 2021. Den nye våpenloven med tilhørende forskrift har på noen punkter endret grensesnittet mellom våpenlovgivningen og ekspllosivregelverket. Dette har blant annet ført til at det nå er politiet som skal behandle søknader om tillatelse til erverv av krutt og tenntidler både til bruk i skytevåpen og til

saluttering. Det er også nytt at våpenloven gjelder for inn- eller utførsel av krutt eller tennmidler som er laget for å brukes i skytevåpen. Det er politimyndighetene som nå behandler søknader om tillatelse til inn- eller utførsel av krutt og tennmidler som er laget for å brukes i skytevåpen. DSB vil fortsatt behandle søknader om tillatelse til overføring, import og eksport av krutt som ikke er laget for å brukes i skytevåpen, slik som krutt som brukes til teknisk sprengning. For noen virksomheter vil dette bety at det i søknadsprosessen blir færre myndigheter å forholde seg til.

Pyrotekniske artikler – Import, handelsvirksomhet, kommune, politi, brannvesen, forbruker og avfallshåndtering

Forslag til ny forskrift om pyrotekniske artikler er sendt departementet med anmodning om fastsettelse. Forslaget erstatter to gjeldende forskrifter på området og gjør at regelverket blir lettere tilgjengelig for brukerne som både er privatpersoner, foreninger, virksomheter, kommuner, brannvesen og politiet. I tillegg blir utfordringer knyttet til andre pyrotekniske artikler enn fyrverkeri regulert, og det foreslås tiltak for å redusere skader og uønskede hendelser ved bruk av fyrverkeri. Se mer under kapittel 3.2.15.

Markedskontroll med pyrotekniske artikler ble gjennomført hvor det ble testet tre separate produkter, 20 eksemplarer av hvert produkt, hos hver av de åtte importørene av publikumstilgjengelig fyrverkeri til det norske markedet.

Det er gitt veiledning til forbruker ved nyttårsfeiringen gjennom sosiale medier vedrørende bruk av beskyttelsesbriller.

DSB har bistått med veiledning basert på hendelser med ulovlig bruk av pyrotekniske artikler på fotballarenaer. DSB har et godt samarbeid med Norges Fotballforbund for å redusere den ulovlige bruken og klargjøre regelverket.

Rettsakt om årlig innrapportering av skader ved bruk av pyrotekniske artikler herunder fyrverkeri til EU (Accident data reporting act) trer i kraft i EU den 1. januar 2023.

Industrivernet – en viktig beredskapsressurs

Gjennom sivilbeskyttelsesloven er virksomheter pålagt en egenberedskap ved ulykker og alvorlige hendelser. Forskrift om industrivern detaljerer disse kravene for industri og en del andre bransjer. Oppfølging og tilsyn med kravene i denne forskriften gjøres av Næringslivets sikkerhetsorganisasjon (NSO). DSB er etatstyrer av NSO og følger opp gjennom forventningsbrev og god dialog. DSB er også klageinstans for vedtak fattet av NSO. Det er 1235 industrivernpliktige virksomheter, og om lag 16000 ansatte i disse som er en del av industrivernet; en viktig beredskapsressurs i Norge.

I 2021 ble det gjennomført 215 tilsyn med virksomheter. Det er gitt flest avvik knyttet til planlegging og gjennomføring av øvelser. Denne utfordringen har fått mye oppmerksomhet fra NSO, som erfarer en god utvikling med en reduksjon i antall avvik de siste årene. NSO har også viet mye tid på å skape forståelse for bruken av risikoanalyser som grunnlag for beredskapsdimensjonering, og det ser ut til at dette gir resultater med færre avvik de siste årene. Begge disse områdene er sentrale for å lykkes med en tilpasset og god egenberedskap.

Tverrsektorielt, helhetlig og koordinert beredskapssamarbeid

Den nasjonale strategien for CBRNE-beredskap har gitt viktige signaler for samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet hos lokale, regionale og nasjonale aktører. Relevante tiltak i strategien integreres i pågående arbeid i DSB. Hovedformålet med *Samvirkeområdet CE-beredskap* er å understøtte JDs samordningsrolle på kjemikalieområdet og bidra til et tverrsektorielt, helhetlig og koordinert arbeide med CE-beredskapen. Med utgangspunkt i handlingsplan 2020-2022 skal DSB sammen med myndighetsgruppen utvikle faglig ekspertise og et beredskapsnettverk samt rådgivning til ansvarlige beredskapsaktører i håndterings- og normaliseringsfasen. Tre tiltak er prioritert og satt i gang i 2021.

Arbeidene gjennomføres med representanter fra relevante etater og beredskapsaktører på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå:

- Nasjonale samhandlingsprosedyren for CBRNE-hendelser
- Beredskapsanalyse på CE-området
- Etablering av beredskapsnettverk for faglig rådgivning på CE-området

Effektiv og digital saksbehandling

Tabell 9: Nøkkeltall – gjennomført saksbehandling digitalt

Antall	Type saker
32	tillatelse/samtykke for etablering og drift av storulykkeelegg
52	sikkerhetsrapporter og meldinger til storulykkevirksomheter
1039	søknader om erverv, overføring, handel, oppbevaring, produksjon, tilintetgjøring, eksport/import og dispensasjon
15	søknader om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner på eksplosivområdet
1166	sertifikater utstedt
14	vedtak om tilbakekall av tillatelser og sertifikater
8	klagesaker
22	anmodninger fra politiet
7	stans av virksomheter
5	forhåndsvarsel om tvangsmulkt, som resulterte i ett vedtak om tvangsmulkt
2	politianmeldelser
~560	uhellsmeldinger

3.2.7

ELSIKKERHET

Elsikkerhetsarbeidet under pandemien

I 2021 har tilsyn med ulike virksomheter i perioder av året ikke vært gjennomført på grunn av myndighetspålagte smitteverntiltak. DSB fikk gjennomført et stort antall tilsyn med landbaserte virksomheter høsten 2021. Maritime tilsyn er i hovedsak gjennomført som planlagt gjennom året. Tilsyn med nye fartøy i utlandet er ikke gjennomført på grunn av reiserestriksjoner og karantenerregler både i Norge og de land hvor verftene er lokalisert.

DLEs tilsynsvirksomhet ble også i 2021 i noen grad rammet av pandemien. Gjennom dialog med DSB og ivaretagelse av myndighetsrollen har DLE allikevel gjennom året utført verdifullt elsikkerhetsarbeid.

Saksbehandling mot ulike bransjer og behandling av søknader for utenlandske elektrofagfolk har vært gjennomført tilnærmet som normalt i hele 2021. Akkurat som i 2020 har antallet søkere i 2021 vært lavere enn tidligere år, og restansen på ubehandlede søknader har derfor blitt kraftig redusert i løpet av året.

Det har også i 2021 vært kontakt med andre myndigheter, bl.a. NVE og Sjøfartsdirektoratet for å samordne tilsynsvirksomhet og gi informasjon til ulike bransjer.

Det har også vært utstrakt kontakt med andre bransjer for å drive veiledning, blant annet knyttet til hvordan virksomhetene skal gjennomføre lovpålagt sikkerhetsopplæring samtidig som de har kunnet ivareta smittevern i virksomheten.

Utfordringer og teknologisk utvikling

Avhengigheten av strøm er sterkt økende. Strøm er bærer av energi, funksjon, informasjon, og er viktig innenfor velferd/omsorg. Dette er en politisk styrt og ønsket utvikling med tanke på overgang til fornybar energi som følge av klimaendringer og ny teknologi, effektivisering og bedre tilgjengelighet gjennom digitalisering. For elsikkerhetsområdet i DSB innebærer dette at myndighetsrollen blir mer kompleks ved at det oppstår grenseflater mot ulike myndigheter som har regelverk som grenser opp mot DSB sitt ansvar. Dette kan gjøre det utfordrende for de aktører som må forholde seg til regelverket på disse områdene. Denne problematikken har vært viktig å fange opp i elsikkerhetsutredningen. Fordi ny teknologi skal fungere i det norske strømmettet og vi blir mer sårbare når vi får nye bruksområder for elektrisk kraft og "alt går på strøm", er slike gråsoner viktig å håndtere for å ivareta elsikkerheten.

Økende aktivitet i elektrobransjen innebærer at flere utlendinger ønsker å jobbe i Norge. Dette er fortsatt utfordringer med å håndtere det antallet som søker om godkjenning for å arbeide i Norge. Manglende kapasitet kan bremse aktivitetene i bransjen og fremdriften i elektrifiseringen av samfunnet. Erfaring viser at økende aktivitet innebærer større fare for ulykker og feil. Det er derfor nødvendig å følge opp bransjene, slik at vi ikke får en negativ utvikling av antall hendelser/skader knyttet til arbeid på og ved elektriske anlegg.

Overgang til fornybar energi innebærer økt bruk av elektrisitet som energikilde i Norge. Transport på vei (biler og busser) og sjø (ferger) skal over på elektriske fremdriftssystemer, og dette gir helt nye teknologiske utfordringer som utfordrer elsikkerheten. Vi produserer normalt mer fornybar vannkraft og vindkraft enn vi forbruker, og behovet for elektrisk kraft for overgang til transport på elektrisitet vil normalt dekkes av normalproduksjonen. Utfordringene er å få denne energien frem på en sikker måte der den trengs til ladestasjoner for kjøretøy og skip, samt landstrøm for skip som ligger til kai.

Antallet privatpersoner og virksomheter som produserer strøm i egen installasjon (prosumenter) er økende. Produksjonen skjer primært ved installasjon av solceller og anlegget kan også levere elektrisk kraft tilbake til strømmettet. Dette introduserer helt nye elsikkerhetsutfordringer som må håndteres av DSB. Nettselskapene må endre arbeidsmetoder for å kunne arbeide sikkert. Private produksjonsanlegg for strøm utfordrer selskapenes behov for å ha nødvendig kontroll på at det ikke er spenning på nettet under vedlikehold og feilretting. I tillegg vil antallet bedrifter og privatboliger som installerer batterier for lokal lagring av elektrisk energi øke. Dette skyldes bla. overgang til effektbaserte tariffer, og vil kunne introdusere farer på både kjemi-, brann- og produktområdet, i tillegg til el-området. Dersom eiere av slike anlegg skulle velge å koble seg fra det ordinære strømmettet, vil DSB få det direkte ansvaret for tilsyn med anleggene. For private anlegg som er tilknyttet det ordinære strømmettet er det DLE som er delegert tilsynsansvar for disse.

Bruk av strøm på stadig nye områder utfordrer også arbeidet med elsikkerheten. Strømmen er grunnmuren i det moderne norske samfunnet og er samtidig den viktigste og mest kritiske infrastrukturen vi har. Med økende digitalisering og elektrifisering av transport på land og sjø blir vi stadig mer avhengig av strøm og dette utfordrer DSB som forvalter av regelverket. Derfor er vi stadig mer avhengig av at elektrobransjene utfører sine oppgaver på en sikker måte med høy profesjonalitet.

Teknologisk- og samfunnsmessig utvikling, slik vi nå ser gjennom en økende elektrifiseringstakt, gjør at regelverket må henge med for å ivareta et akseptabelt nivå på elsikkerheten. Oppdatering av forskriftsverket er både ressurs- og tidkrevende. DSB har derfor et tett samarbeid med bl.a. NEK (Norsk Elektroteknisk Forening). NEK leverer årlig et stort antall nye og oppdaterte standarder som ivaretar at krav til elsikkerheten opprettholdes, både innenfor eksisterende og nye teknologiområder (se kapittel 3.2.15 om standardiseringsarbeid).

Ulykker med elektrisk årsak

I 2021 mottok DSB 576 meldinger om ulykker med elektrisk årsak. Dette er en økning på 42 ulykker sammenliknet med 2020. Av de 576 er det 174 hvor det er meldt om personskade. Antall ulykker med skadeomfang har økt med 39.

At antallet ulykker de siste årene har vært stabilt over 500, selv om det har vært jobbet forebyggende, kan både ha sammenheng med et høyt aktivitetsnivå i bransjen og en mer positiv holdning til å rapportere ulykker. Det ble registrert en markert nedgang i antall meldinger i perioden mars-juni 2020 sammenliknet med tilsvarende perioder tidligere år. Trolig skyldes dette mindre aktivitet grunnet nedstengning ifm. covid-19. DSB gjennomførte mot slutten av 2021 et prosjekt sammen med ulike bransjeorganisasjoner. Prosjektet skal bidra til at de ulike bransjene som jobber med elektrisitet i større grad bevisstgjøres på når, hvor og hvordan el-ulykker skal meldes. Det er også lagt opp til at man introduserer et helt nytt meldesystem for el-ulykker, som skal gjøre rapporteringen enklere og samtidig gi mulighet for raskere og bedre analyse av meldte ulykker.

I 2021 var det ingen dødsulykker på grunn av strømgjennomgang eller lysbue. Dette er det åttende året siden 1998 uten dødsulykker. Antallet omkomne på grunn av strømgjennomgang var i overkant av 10 personer før 1980. Siden den tid er det lagt ned mye arbeid for å bedre regelverket, tydeliggjøre ansvar, stille større krav til elektrofolk og bygge inn sikkerhetsbarrierer i anlegg og arbeidsmetodikk. Et lavt antall dødsulykker, viser at man får resultater av langsiktig og målrettet arbeidet med søkelys på elsikkerhet gjennom tilsyn, informasjon og annet forebyggende arbeid, rettet mot virksomheter og boliger.

Forvaltningsmyndighet/saksbehandling

Antallet søknader fra utenlandske elektrofolk som ønsker å videreføre et lovregulert yrke i Norge på bakgrunn av utdanning og praksis fra et annet land, er økende. For 2021 mottok direktoratet 1.465 søknader. Dette er imidlertid 277 færre søknader enn for 2020, og skyldes konsekvenser av nedstenging og reiserestriksjoner. Behandlingen av sakene har blitt mer krevende de senere år grunnet større bevissthet rundt rettigheter og nye EU-direktiver. I 2019 ble det behandlet 3.029 søknader.

For å få behandlet det økende antall søknader, leies det inn eksterne ressurser. I alt arbeider seks personer med å behandle ulike typer søknader, både fra personer innenfor og utenfor EØS. Pr. i dag må de som søker ikke betale noen avgift for å få søknaden behandlet. Dette bidrar trolig til et høyt søkertall.

Innføring av gebyr for søknadsbehandling av utenlandske elektroarbeidere og faglige ansvarlige

DSB mottok et oppdragsbrev fra JD i 2017 for å ivareta kravet i direktiv 2013/55/EC og lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Som løsning valgte DSB i 2018 å ta i bruk en digital søknadsportal som er utviklet av Altinn. Introduksjonen av modulen bidro til å forenkle søknadsprosessen for søkerne, men det at det har blitt langt enklere å søke har samtidig bidratt til en kraftig økning i antall søknader. JD ba, som en del av sin saksbehandling i 2020, DSB om å avklare hvordan praksisen med gebyr er i andre europeiske land. For å vurdere størrelsen på et eventuelt gebyr, beregnet DSB i tillegg en selvkost for behandling av søknader. Det har ikke vært gjennomført ytterligere dialog med JD om dette i 2021. Spørsmålet om innføring av søknadsgebyr har imidlertid vært drøftet i forbindelse med elsikkerhetsutredningen som startet opp høsten 2021.

Tilsynsmyndighet

DSBs tilsyn med landbaserte elektriske anlegg baserte seg primært på utplukk av tilsynsobjekter for å dekke inntektskravet. Tema for tilsynene var imidlertid basert på risikovurdering. Det ble lagt opp til en allokering av ressursene gjennom samarbeid på tvers av regionsgrensene, både for å få gjennomført tilsynsprogrammet og sørge for opplæring av nye medarbeidere.

Tilsyn med maritime elektriske anlegg, herunder flyttbare offshoreinnretninger, er i stor grad basert på internasjonale avtaler med hensyn på frekvens og oppfølging av nybygg. Dette er samordnet med Sjøfartsdirektoratet gjennom avtale, men utføres med hjemmel i lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven).

I 2021 ble det gjennomført 62 tilsyn med landbaserte elektriske anlegg, 281 tilsyn med maritime elektriske anlegg og 1 sakkyndig selskap. I tillegg ble det gjennomført tilsyn med 88 lokale elektrisitetstilsyn (DLE). Det lokale elektrisitetstilsyn (DLE) har innrapportert ca. 146.000 gjennomførte tilsyn. Dette er høyere enn for 2020, men et vesentlig lavere antall enn for de siste årene før det, og skyldes at covid-19-pandemien fortsatt i perioder av året bidro til at DLE hadde alternativ tilsynsvirksomhet.

Det har også i 2021 pågått arbeid med å avklare grenseflater og samarbeid med andre tilsynsmyndigheter. Det gjennomføres årlig møter med flere andre tilsynsmyndigheter for å utveksle informasjon og erfaringer. Avtalen med Sjøfartsdirektoratet fra 2006, som regulerer samarbeidet på elsikkerhetsområdet, ble revidert i løpet av 2020.

Utredning av forvaltning av elsikkerhetsområdet

DSB fikk i tildelingsbrevet for 2021 i oppgave å bidra til utredning av forvaltning av elsikkerhetsområdet. Utredningen har deltakelse fra DSB, NVE, Nkom og Sjøfartsdirektoratet. DSB utarbeidet sammen med NVE utarbeidet et forslag til mandat høsten 2020. Oppdraget ble tildelt PwC.

Utredningsarbeidet startet opp medio oktober og skulle pågå frem mot jul. I desember ble det imidlertid besluttet at arbeidsgruppen fikk forlenget frist for å levere utredningen, til 10.2.2022.

Bransjeorganisasjoner, fagforeninger og faglige interesseorganisasjoner har vært representert i en referansegruppe som arbeidsgruppen har hatt jevnlig møter med.

3.2.8

PRODUKTSIKKERHET

Arbeid med produktsikkerhet under covid-19

Tollsaker munnbind og ansiktsmasker

Siden mars 2020 har importen av munnbind og ansiktsmasker eskalert. DSB har myndighetsansvar for slike produkter som importeres som personlig verneutstyr til forbrukere samt munnbind som ikke er omfattet av forskrift for medisinsk utstyr, men skal samsvare med det generelle produktsikkerhetsdirektivet i EØS.

Situasjonen har vært preget av at mange av de som importerer produktene har svært liten kunnskap om produktkravene og importørens forpliktelser i henhold til regelverket. DSB har hatt tett samarbeid med Tolletaten, samt Legemiddelverket og Arbeidstilsynet. Samarbeidet med Tolletaten, samt opplysninger nasjonalt om regelverk, har resultert i at det kun ble seks saker med Tolletaten i 2021, mot 46 saker i 2020. Det har også vært 80% færre henvendelser om munnbind i 2021 mot 2020.

Tilsyn med elektromedisinsk utstyr ved norske helseforetak

DSB er tilsynsmyndighet for håndtering av medisinsk utstyr, med søkelys på norske helseforetak. Covid-19 situasjonen førte til at helseforetakene ble generelt hardt belastet og smitterisikoen hos disse var også betydelig. Sammen gjorde det at tilsynsplanen på området måtte endres og tilsynsmetodikken ble også tilpasset bruk av digitale løsninger.

Safety Gate RAPEX-samarbeidet og Covid 19

Samarbeidet med de andre produktmyndighetene har også bestått i løpende oppfølging av farlige produkter som ble rapportert i EU-kommisjonens system for varsling av produkter med medium til alvorlig risiko, Safety Gate RAPEX. Fysiske møter for RAPEX-nettverket har blitt erstattet av systematisk veiledning og oppfølging på digitale plattformer.

I tillegg til aktiviteter og resultater innenfor produksikkerhetsområdet i 2021 omtalt i dette kapitlet, henvises det til kapittel 3.2.15 om regelverksarbeid.

Sikkerhet ved produkter

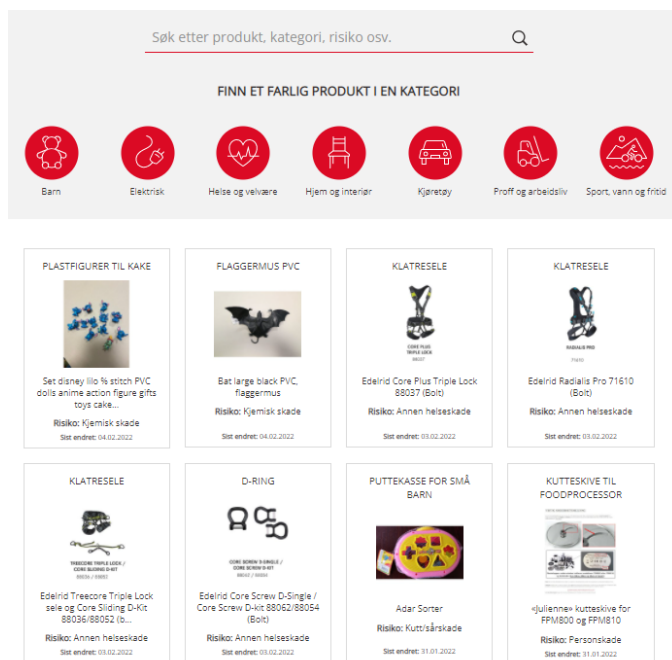
Safety Gate RAPEX

DSB er nasjonalt RAPEX-kontaktpunkt i Norge, på vegne av et nettverk bestående av 12 norske myndigheter med ansvar for produksikkerhet. Tolletaten er en viktig samarbeidspartner på produksikkerhetsområdet og deltar fast i nettverket, da erfaring viser at forebyggende tiltak og det å stoppe farlige produkter før de blir brakt i omsetning på det norske markedet har stor effekt. I 2021 ble 7 notifikasjoner, meldinger om et farlig produkt, registrert av norske myndigheter i Safety Gate RAPEX.

Nasjonal løsning for farlige produkter

Nasjonal løsning for farlige produkter (NLFP) er web-plattformen utviklet for å gi kvalitetssikret informasjon om farlige produkter på norsk til forbrukere. Det er ni norske produktmyndigheter som samarbeider om å legge ut informasjon om farlige produkter på nettstedet farligeprodukter.no.

De samarbeidende myndighetene signerte i 2021 intensjonsavtaler med formål å forplikte seg til å bruke nettstedet aktivt og prioritere ressurser til arbeidet med å publisere produkter. NLFP er nå i forvaltningsfasen og i løpet av 2021 ble det etablert både en styringsgruppe og et brukerforum for videreutvikling av løsningen og samarbeidet. DSB leder begge disse foraene. Statistikk viser at løsningen har vært aktivt brukt i 2021 med 65 farlige produkter publisert. Totalt er det nå publisert nærmere 500 produkter på nettstedet og besøksstatistikk viser at nettstedet blir stadig mer besøkt av forbrukerne. For hver alvorlig hendelse/ulykke som forhindres ved at forbrukeren agerer på informasjonen som er publisert, gir det en besparelse av samfunnskostnader på over 1 mill. kr. (jfr. rapport fra Oslo Economics 2018).

Markedstilsyn på produktområdet

Som tilsynsmyndighet for produktområdet skal DSB bl.a. overvåke markedsaktørene og utstyr på markedet. Dette gjøres gjennom markedsobservasjon og stikkprøvekontroll basert på en risikovurdering.

For å finne fram til grupper av potensielt farlig utstyr, benyttes brannårsakstatistikk, spesifikke farlige produkter oppdages gjerne gjennom bekymringsmeldinger fra forbrukere eller bransje, ved å følge medieopplag og meldinger fra andre land.

Stikkprøvekontroll av elektrisk utstyr utføres av noen utvalgte DLE, som besøker detaljister og inspiserer utstyret. Det ble i 2021 avsatt totalt fem årsverk fordelt på seks lokale el-tilsyn (DLE) til dette arbeidet. Store deler av landet blir dekket og de bidrar i tillegg med lokalkunnskap og tilstedeværelse. De opparbeider seg over tid en teknisk spisskompetanse på utstyret gjennom bl.a. kurs, opplæring og erfaring, noe som i større grad fører til en kvalifisert og risikobasert kontroll. Videre fører DSB alene eller via DLE tilsyn med importører av produkter. Dette gjøres i hovedsak for å avdekke om importørene ivaretar sine forpliktelser slik at de bare importerer produkter som overholder sikkerheten og formelle krav som kreves for å kunne selges på det norske markedet. Det ble i 2020 igangsatt et arbeid for å heve kompetansen til alle seks DLE-ene i tilsynsarbeidet og for å utarbeide felles rutiner slik at tilsynene skal fremstå enhetlige. Dette arbeidet videreføres i 2021. Alle vedtak rundt omsetning av produkter fattes fremdeles av DSB, selv om DLE har en mer sentral rolle i større deler av markedstilsynsprosessen enn før. Endringen medførte også at det ble større oppmerksomhet på tilsyn med produsenter og importører av elektrisk utstyr.

Videre samarbeider DSB alene og via DLE med tollmyndighetene når varer blir importert til landet. I stedet for å stoppe produktene når de har kommet ut i butikk, stoppes containeren på grensen.

Europeisk arbeid

Siden arbeidet med produktsikkerhet er et internasjonalt anliggende, har DSB i 2021 fulgt opp endringer innenfor regelverket som ble gjeldende i EU i 2021. Regelverket er ennå ikke tatt inn i norsk lovgivning. To nye forordninger fra Europakommisjonen på vareområdet ble innført; forordning 2019/1020 og forordning 2019/515. Den første forordningen reviderer delene av forordning (EF) 765/2008 som gjelder markedstilsyn og den andre erstatter forordning (EF) 764/2008. Begge forordningene inneholder horisontale bestemmelser, som får virkning for virksomheter og forbrukere på de fleste varesektorer og deres ansvarlige tilsynsmyndigheter. Forordningene inneholder bestemmelser som vil ha betydning for DSB som markedstilsynsmyndighet og det må gjøres endringer i regelverket DSB forvalter på produktområdet.

Forordning 2019/1020 forutsetter at hver nasjon utpeker et nasjonalt kontaktpunkt for markedstilsyn. Det er forespeilet at denne oppgaven vil bli plassert i DSB sammen med koordineringen av det felles-europeiske databasesystemet for markedstilsyn ICSMS.

Direktoratet deltar i EU koordineringsgrupper (ADCO) og ekspertgruppemøter der direktivene knyttet til produktområder som f.eks. maskiner, elektrisk utstyr, personlig verneutstyr, gassapparater, leketøy osv. diskuteres. Det er viktig å delta på disse møtene for å kunne påvirke nytt regelverk og endringer i eksisterende regelverk, og for å fortolke og implementere EU-regelverket riktig.

Felles EU finansiert markedstilsynsprosjekt (CASP)

Reflekser og sykkelhjelmer

DSB har deltatt og fortsatt deltar sammen med 7 andre nasjoner. Prosjektet fokuserer på reflekser og sykkelhjelmer. De foreløpige resultatene viser at produktgruppen refleks har vesentlig flere avvik enn produktgruppen sykkelhjelmer. Avvikene blir fulgt opp mot nasjonale importører/distributører. Avslutning av prosjekt og publisering av resultatene i media og prosjektrapport blir juni 2022.

Tollsamarbeid

DSB deltok i 2020/2021 i et prosjekt som gikk på å øke og forbedre samarbeidet mellom toll- og markedstilsynsmyndigheter. Det ble blant annet utarbeidet generelle retningslinjer for samarbeidet samt forslag til flytskjemaer for enkelte produktgrupper. Prosjektet ble avsluttet i mai 2021.

Elektriske leketøy

DSB deltar i et markedstilsynsprosjekt som har samlet inn og testet blant annet «ride-on toys». Prosjektet vil bli avsluttet i 2022.

Sikkerhet ved forbrukertjenester

Sikkerhet ved forbrukertjenester er et viktig fokusområde for DSB. Dette er et område i stadig vekst grunnet økende ønske om opplevelser og aktiviteter i organisert form. Selv om pandemien i den siste perioden har gitt utslag i sterkt redusert aktivitet grunnet færre av utenlandske turister, er det naturlig å anta at aktiviteten vil ta seg opp igjen når situasjonen normaliseres.

Forbrukertjenester er et område hvor stadig nye tilbydere av ulike tjenester etableres, mer eller mindre profesjonelle. Ofte tilbyr en virksomhet mange ulike forbrukertjenester, f.eks. både rafting, brevandring, klatring, toppturer, båtutleie mv. Dette stiller store krav til virksomhetene når det gjelder å etablere gode internkontrollrutiner slik at alvorlige hendelser kan forhindres.

Erfaringer fra tilsyn på området viser at det kan være behov for å se på om det er hensiktsmessig og mulig å utarbeide mer konkrete krav til virksomheter som skal tilby en forbrukertjeneste enn de som ligger i internkontrollforskriften. DSB har i den forbindelse startet et forarbeid for å se nærmere på om det kan være hensiktsmessig å forskriftsfeste hva skal til for å være en virksomhet på forbrukertjenesteområdet eller ikke.

Et viktig arbeid knyttet til dette fagområdet er vår bistand til politiet ved alvorlige hendelser og dødsfall. I 2021 har politiet ved flere anledninger bedt DSB bistå med sakkyndige vurderinger.

Flipzone Trampolinepark

I 2020 mottok DSB en anmodning bistand fra politiet i Bergen vedrørende en ulykke ved Flipzone Trampolinepark. DSB informerte politiet om regelverk, og ga en uttalelse om funn i etterforskningsrapport. Etterforskningen ble henlagt av politiet, og på bakgrunn av henleggelsen startet DSB et produkttilsyn av utstyret brukt på Flipzone Trampolinepark, herunder trampoliner og foampits. Produkttilsynet ble avsluttet med at Flipzone Trampolinepark viste til dokumentasjon og vurderinger som underbygget sikkerheten til utstyret. Etter en helhetsvurdering avsluttet DSB saken. Som følge av tilsynet til DSB har politiet mottatt ny informasjon og åpnet ny sak mot Flipzone Trampolinepark. DSB skal gi politiet en uttalelse til denne rapporten i 2022.

DSB skal være en aktiv og synlig myndighet på forbrukertjenesteområdet. Bransjesamarbeid anses som svært viktig for å nå ut til de enkelte aktørene med riktig informasjon, samtidig som det bidrar til økt kunnskap om de ulike forbrukertjenestene som tilbys på markedet i dag.

Sikkerhet ved aktivitetsparker ble valgt ut som et særskilt tilsynsområde/satsningsområde for DSB i 2021 grunnet flere varsler/bekymringsmeldinger om ulykker. Aktivitetsparker er et samlebegrep som omfatter forbrukertjenester som vanligvis er omtalt som lekeland, trampolineparker og klatreparker. Trampolineparker er omfattet av tilsynet da dette er et relativt nytt aktivitetstilbud med et antatt stort risikopotensiale. Tilsyn rettet mot lekeland og trampolineparker er tenkt slutført i 2022.

DSB har i 2021 påbegynt et kartleggingsarbeid for å tydeliggjøre grensedragninger mellom Statens jernbanetilsyn (SJT) og DSB knyttet til ulike tjenester som faller inn under den enkelte myndighets regelverk og forvaltningsområde. Dette arbeidet vil bli videreført og slutført i 2022.

Som representant i Sakkyndig råd for fritidsfartøy har DSB forpliktet seg til å følge opp arbeidet og punktene angitt i Nasjonal handlingsplan mot fritidsbåtulykker⁵.

Som et ledd i oppfølgingen av stortingsmelding om Samhandling for bedre sjøtryggleik - del III Særleg om tryggleiken på fritidsbåtar - ble det i 2021 slutført et omfattende arbeid i regi av

⁵ <https://www.sdir.no/aktuelt/nyheter/nasjonal-handlingsplan-mot-fritidsbatulykker/>

Sjøfartsdirektoratet hvor det skulle utredes, kartlegges og eventuelt iverksettes ytterligere tiltak rettet mot området utleie av fritidsbåt. DSB hadde en sentral rolle i dette arbeidet knyttet til båtutleie som en forbrukertjeneste. Konkrete tiltak og tilsyn vil bli gjennomført i etterkant av at første utredning i dette arbeidet ble overlevet Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) i april 2021⁶.

Arbeidet knyttet til Samhandling for bedre sjøtryggleik (Meld. St. 30 2018 – 2019:54-55) er videreført i 2021. DSB deltar som dialogpartner for å bidra med kunnskap til en digitalt støttet plattform for tverrsektorielt samarbeid for arbeidet med å redusere antall ulykker og konsekvensene av ulykker med fritidsbåter. Plattformen skal samle og sammenstille data fra flere kilder (både eksisterende og nye), og bearbeider disse til styringsinformasjon som de ulike aktørene har bruk for i sitt strategiske og operative arbeid.

Håndtering av medisinsk utstyr

DSB har tilsynsansvar for brukere av elektromedisinsk utstyr, for å forebygge uhell i tilknytning til slikt utstyr. Tilsynet konsentrerer seg om helseforetakene og gjøres i samarbeid eller koordinert med Det lokale el-tilsynet som har tilsyn med el-sikkerheten for installasjoner og anlegg. Det er søkelys på å undersøke om foretakene gjennom sitt HMS-arbeid er underlagt et internkontrollsystem, om dette systemet dekker kravene i forskriften og om aktiviteter er i henhold til beskrivelsen i egne rutiner. Videre å undersøke om foretaket har et system som sørger for at elektromedisinsk utstyr og den elektriske installasjonen forvaltes på en sikker måte. For 2021 var det planlagt tilsyn med ti helseforetak, hvorav åtte ble gjennomført. Tilsynsplanen ble tilpasset nasjonale og lokale restriksjoner for covid-19 fortløpende. To tilsyn måtte derfor utgå fra den opprinnelige planen.

De som skal reparere elektromedisinsk utstyr, med spesiell risiko, skal ha samtykke fra DSB. Søkerne må dokumentere formell kompetanse og praksis. DSB mottok 37 søknader om dette i 2021, hvorav 33 ble godkjent.

3.2.9

SAMARBEID MELLOM TILSYNSMYNDIGHETENE (HMS ETATENE)

Tilsynsmyndighetenes samarbeid om tilsyn bygger på Stortingsmelding nr. 17 (2002-2003) om statlig tilsyn og kongelig resolusjon (kgl.res.) av 17.9.2004. Arbeidstilsynet er utpekt til koordinerende etat for HMS-tilsynet med alle virksomheter på land. Petroleumstilsynet er utpekt til koordinerende etat for tilsynet på den norske kontinentalsokkelen og utvalgte petroleumsanlegg på land. DSB er gitt koordineringsansvar for tilsyn med aktiviteter, objekter og virksomhet med potensial for store ulykker.

Formålet med tilsynssamarbeidet er at arbeidslivet skal behandles på en helhetlig måte, og at virksomhetene skal oppleve et koordinert og mest mulig samordnet tilsyn fra myndighetens side⁷. Det skal videre fremme helhetstenking blant tilsynsmyndighetene, og de samlede ressurser som tilsynsmyndighetene og virksomhetene bruker, skal utnyttes så effektivt som mulig.

I 2021 er det samarbeidet spesielt om nye digitale løsninger som erstatning for Felles tilsynsdatabase (FTD), Regelhjelp.no, og felles tilsynsopplæring utover dagens felles fire-dagers tilsynskurs.

Digitale løsninger: Tilda, SamBas og nytt forvaltningssystem i DSB

I FTD har tilsynsmyndighetene delt tilsynsdata knyttet til næringslivet, basen har vært i drift i 19 år og har flere kjente svakheter, er sikkerhetsmessig svak og kostbar i drift. Bruken av FTD hos brann og

⁶ <https://www.sdir.no/aktuelt/nyheter/utreder-strengere-krav-for-utleie-av-fritidsfartoy/>

⁷ Stortingsmelding nr. 17 (2002-2003)

redningsvesenet og DLE er mangelfull, og økt bruk er lenge etterspurt av andre deltakere i samarbeidet. Arbeidstilsynet som koordinerende myndighet har varslet at FTD vil tas ut av bruk medio mai 2022.

Som en erstatning for FTD er tjenesten "Tilda" utviklet i et felles prosjekt med deltakere fra myndighetene i tilsynssamarbeidet, i tillegg til Justervesenet og Fiskeridirektoratet. Tilda er en datadelingstjeneste tilrettelagt for de rundt 80 tilsynsmyndighetene i Norge og utvalgte fagsystemleverandører som flere Brann- og redningsvesen og DLE bruker. Brønnøysundregistrene forvalter tjenesten.

Tjenesten skal koble tilsyns-Norge bedre sammen og gi god informasjonsflyt mellom tilsynene, der målet er koordinerte, effektive og mer målrettede tilsyn. Tilda gjør tilsynsinformasjon tilgjengelig i digitalt, maskinlesbart format, slik at det er raskt og enkelt å få oversikt over hva andre tilsyn har gjennomført og planlagt av tilsynsaktiviteter. Tilda henter data fra de respektive tilsynsmyndigheters fagsystem og ulike registre via et felles standard grensesnitt og er også koblet til Statsforvalterens Tilsynskalender.

DSB har pr i dag ikke tilrettelagt våre tilsynsdata fra fagsystemet "SamBas Saksbehandler" for deling. Hovedgrunnen er at det vil kreve et omfattende arbeid teknologisk og fordi datakvaliteten i SamBas ikke er god nok og vil kreve opprydding. At vi ikke kan dele tilsynsdata med andre tilsynsmyndigheter gjennom Tilda gir en begrenset mulighet til å føre statistikk og analysere data for blant annet å planlegge for risikobasert tilsyn eller kartlegge hendelser og data fra ulike fagområder.

At FTD tas ut av bruk i 2022 vil også ha konsekvenser for vårt arbeid med storulykkekoordinering:

- dele informasjon om hvem som er storulykkevirksomheter
- dele planer for å koordinere og samordne storulykketilsyn
- få tilgang til informasjon om tidligere tilsyn og til tilsynsrapporter
- dele dokumenter som møtereferat og rutiner på en effektiv måte

Vi har derfor satt i gang et arbeid med en konseptutredning for gjennomføring vinteren 2022, for et "*Fremtidig forvaltningssystem i DSB*". Dette skal bidra til å gi oss et bedre analyseverktøy og mer effektive arbeidsprosesser internt, men også mulighet for å dele og motta data fra andre (Tilda), og dermed sikre bedre samordning og mer effektive prosesser. Et nytt forvaltningssystem kan bidra til at tilsynsarbeidet blir mer målrettet og risikobasert, og at vårt koordineringsansvar for storulykeforskriften kan følges opp på en effektiv måte fremover.

Tilsynsopplæring

Det er et stort potensial for samarbeid mellom etatene i Tilda-samarbeidet, fordi opplæringsbehovet i etatene overlapper på flere områder. Høsten 2021 er det satt ned en prosjektgruppe som gjennom høsten og våren skal utvikle felles opplæring knyttet til tre moduler:

- Tilsynsrollen
- Tilsynsmetodikk
- Kommunikasjon i tilsynsrollen

I DSB er det i tillegg besluttet å utvikle et eget supplerende opplæringsopplegg for vårt tilsynspersonell, som må koordineres med tilsynsmyndighetenes prosjekt.

3.2.10

INTERNASJONALT SAMARBEID OG BEREDSKAP

Delmål 6 - tildelingsbrev 2021: Styrket internasjonalt samarbeid på samfunnssikkerhetsområdet

Det vises også til omtale av internasjonalt samarbeid under kapitlene om Brann- og redningsområdet, Nød- og beredskapskommunikasjon og Sivilforsvaret.

EUs ordning for sivil beredskap

Stortinget vedtok i juni at Norge deltar videre i EUs ordning for sivil beredskap (UCPM). Ordningen blir vesentlig styrket i perioden 2021-27, bl.a. med etableringen av europeiske beredskapskapasiteter under rescEU. DSB følger arbeidet tett, med tanke på muligheter for styrking av norsk og nordisk beredskap. Både rescEU-kapasiteter og nye kapasiteter under den frivillige poolen (ECP) kan være aktuelt. For rescEU er det utarbeidet et felles nordisk veikart, i samarbeid med de andre nordiske landenes samfunnssikkerhetsmyndigheter. Innspill til stortingsproposisjon om EU-ordningen er levert departementet.

Det har vært dialog for å avklare nærmere forventninger fra JD, og det arbeides med en plan for videre oppfølging av ordningen, i samarbeid med JD.

DSB har i 2021 (og videre i 2022) understøttet Helsedirektoratet i arbeidet med å etablere en ny beredskapskapasitet under rescEU for lufttransport av høyrisiko smittepasienter. Det nye ambulanseflyet vil bli stasjonert i Tromsø, og er planlagt å være i beredskap for EU fra 1. mars 2022. Kapasiteten er finansiert av EU (€60 mill.) og vil gi en styrket luftambulanseberedskap for Norge, Norden og øvrig Europa. Dette vil være den første rescEU-kapasiteten som etableres innen helseområdet, og innebærer at Norge allerede vil ha hentet ut en solid gevinst av deltakelsen i EUs ordning for sivil beredskap – ikke bare økonomisk, men også i form av økt beredskap, viktige erfaringer, kunnskaps- og kompetanseheving, samt synlighet og styrket omdømme.

DSB har også tatt initiativ til å undersøke muligheten for at en norsk beredskapskapasitet for redningsinnsats til sjøs (RITS) kan meldes inn i den frivillige poolen Beredskapsreserven (European Civil Protection Pool, ECP) under EUs ordning for sivil beredskap. Arbeidet skjer i samarbeid med Kystverket, Oslo Brann- og redningsetat og Bergen Brannvesen, og det legges opp til at nødvendige avklaringer – både på etats- og departementsnivå – gjøres i første halvdel av 2022, slik at en søknad om finansiering fra EU om nødvendige oppdateringer kan sendes høsten 2022. Kapasiteten bør kunne være sertifisert i 2023.

DSB deltar i utviklingen av Knowledge Network, som er et nytt initiativ under EUs ordning for sivil beredskap, med oppstart i 2021. Nettverket skal sikre at videreutvikling av ordningen er best mulig kunnskapsbasert, samt legge til rette for kunnskaps- og erfaringsutveksling mellom medlemslandene.

Videre deltar DSB som partner i et konsortium ledet av Belgia som i 2022 vil legge inn anbud på utvikling og gjennomføring av fire ulike kurs under EU-ordningen, hvorav OSIC-kurset som var planlagt på Starum i 2021 (utsatt til 2022) vil være det ene. De andre tre vil ha fokus på personell som må ha en viss kjennskap til EU ordningen, men som ikke er tiltenkt oppgaver i krisehåndtering ute (personell i ledende posisjoner i nasjonale beredskapsstrukturer, personell i vaktordninger etc) Skulle man vinne dette vil Norge og Starum arrangere flere kurs i årene som kommer..Norge er også med i et konsortium ledet av Kypros i forhold til å arrangere en "plug in" øvelse i et land utenfor Europa, sannsynligvis Ghana, etter en utlysning av et anbud fra DG ECHO høsten 2021. Øvelsen vil bli arrangert i 2023.Slike øvelser blir arrangert for å kunne forberede øvingsdeltagere fra europeiske land på svært ulike rammer og muligheter for operasjonell innsats i ikke-europeiske land.

Det har i 2021 blitt gjennomført to generaldirektørmøter (ett digitalt og ett i Slovenia) der DSB har deltatt. Det har også vært seks møter i Civil Protection Network – det siste 17. desember (digitalt), der Helsedirektoratet la fram status for rescEU luftambulansflyet. Flyet er nå ferdigstilt fra produsentens side, og er ankommet Norge for videre klargjøring.

Nordisk samarbeid

Også i 2021 har det vært et tett nordisk samarbeid, med jevnlig møter på generaldirektørnivå der relevante utfordringer knyttet til covid-19 er drøftet. Disse har blitt gjennomført digitalt, men et fysisk generaldirektørmøte lot seg gjennomføre i Finland 3.- 4. november, der DSB deltok.

De nordiske samfunnssikkerhetsetatene samarbeider tett om oppfølgingen av EUs ordning for sivil beredskap (UCPM), bl.a. gjennom oppfølging av felles nordisk veikart for rescEU. UCPM muliggjør også implementering av de prioriteringene som er angitt i Haga-erklæringen.

Det finske formannskapet i Haga-samarbeidet har fulgt opp de såkalte Københavnkonklusjonene fra 2020, der det har vært en målsetning om tettere samarbeid mellom departements- og direktoratsnivå. I 2021 har det vært arrangert flere møter som inkluderer begge nivåene, og samtaler om videre utvikling av det nordiske samarbeidet. Se kapittel 3.2.4, og kapittel 3.2.5 om samarbeid innenfor skogbrann- og nød- og beredskapskommunikasjon.

Østersjøsamorbeid

Norge overtok 1. juli 2021 formannskapet i Østersjørådet for ett år. DSB deltar i Civil Protection Network (CPN) under Østersjørådet, og leder dette arbeidet under Norges formannskapsperiode. Nettverket møtes årlig på generaldirektørnivå og to ganger i året på ekspertnivå.

DSB har i 2021 vært og er i dialog med Utenriksdepartementet via deltakelse i en interdepartemental referansegruppe som understøtter forberedelsene og arbeidet i Østersjørådet under formannskapsperioden.

I tråd med Meld. St. 5 (2020-2021) om samfunnssikkerhet, har DSB løftet forebygging som et sentralt tema under vårt lederskap i CPN. DSB søker gjennom dette å komplementere samfunnssikkerhetssamarbeidet innenfor EU, som legger tyngden på beredskap og kapasitetsbygging. Videre trekkes det linjer til arbeidet med Sendai-rammeverket, klimaendringer, naturkatastrofer, NATECH-ulykker, industrielle/teknologiske og menneskeskapte hendelser, m.m. I 2021 avholdt DSB ett ekspertmøte (digitalt), samt ett online seminar som forberedelse til *Baltic Excellence Programme (BEP)* som er planlagt avholdt i Oslo mars 2022. Neste ekspertmøte, samt generaldirektørmøtet, arrangeres våren 2022. DSB har også tett samarbeid med rådets sekretariat og CPN-representanter fra Litauen og Tyskland (foregående og kommende formannskapsland) rundt de ulike aktivitetene.

EØS-midlene

DSB deltar som programpartner under EØS-midlene i Polen, Romania og Slovakia, samt som prosjektpartner i Polen, Romania og Portugal. Samarbeidet er godt inne i implementeringsfasen, med en del forsinkelse i enkelte aktiviteter som følge av pandemien.

DSB vil særlig framheve samarbeidet med Polen og Romania, der vi deltar som programpartner, og som prosjektpartnere innen programområde 23 *Disaster Prevention and Preparedness*. For begge prosjektene legger DSB vekt på at samarbeidet også skal komme Norge til gode, gjennom styrket beredskap mot CBRNE-hendelser (Polen-prosjektet) og styrket søk- og redningsberedskap (Romania-prosjektet). DSB deltar med både Sivilforsvaret og Norges Brannskole, i tillegg til andre norske etater og fagmiljøer som deltar i disse prosjektene.

FN

DSBs engasjement i FN favner bredt og etaten har ulike roller i arbeidet. Våre hovedområder er innen katastroforebygging, humanitære innsatser, matvareprogram samt oppgaver innen forebyggende/regulerende art som f.eks. transport av farlig gods og grenseoverskridende konsekvenser ved industriulykker. DSB ivaretar en rekke formelle forpliktelser for Norge, og i samarbeid med andre land er DSB en viktig bidragsyter i humanitære innsatser finansiert av UD.

Noen av områdene kan imidlertid sies å ha en mer sektorovergripende karakter som f.eks. arbeidet med reduksjon av risiko for katastrofer for å sikre en bærekraftig fremtid ledet av UNDRR (United Nations Disaster Risk Reduction). UNDRR forvalter Sendai-rammeverket, der DSB som nasjonalt kontaktpunkt koordinerer Norges oppfølging. Den nasjonale oppfølgingen av Sendai-rammeverket skjer både gjennom de prioriteringene og tiltakene som følger av Stortingsmelding nr. 5 (2020-2021) som særlig vektlegger det forebyggende, og gjennom arbeidet i det nasjonale nettverket Naturfareforum. Det overordnede målet for Sendai-rammeverket er å forebygge og redusere risiko for katastrofer. Dette inkluderer naturkatastrofer og menneskeskapte/teknologiske katastrofer. Rammeverket skal fremme samfunnssikkerhet lokalt, nasjonalt, og internasjonalt gjennom tverrsektorielt samarbeid. Det er derfor viktig at dette arbeidet også kobles opp mot andre områder i tillegg til naturfarer. I 2021 har DSB derfor ved flere anledninger arbeidet for en tettere kobling mellom Sendai-rammeverket og bl.a. UNECE/FNs industriulykkekonvensjon, som DSB leder. Blant annet har DSB i 2021 vært medarrangør av en sesjon om industriulykker under European Forum for Disaster Risk Reduction (EFDRR) i november, og vektlagt koblinger mellom naturfarer og industriulykker i ekspertmøter som DSB har ledet i forbindelse med Norges presidentskap i Østersjørådet.

DSB deltar også i UNFCCC Warszawa mekanismen for tap og skade som følge av klimaendringer. Det humanitære arbeidet DSB er engasjert i er den andre hovedpilaren i engasjement under FN.

NATO

DSB understøtter Justis- og beredskapsdepartementet (JD) i oppfølgingen av NATOs sivile beredskapsarbeid. Pandemien fortsatte å sette en demper på aktiviteter og møtedeltakelse i NATO i 2021, som i 2020. Høsten 2021 ble det likevel mulig å delta på noen møter i NATOs hovedkvarteret i Brussel, og DSB deltok. Arbeidet i NATO under pandemien har fortsatt under nye arbeidsformer, og hvor de fleste ordinære møtene er blitt gjennomført på VTC. Det har også vært stor grad av utarbeidelse av skriftlige instruksjoner, posisjoner og innspill på dokumenter som NATO har sirkulert og distribuert.

Frem mot NATOs toppmøte i juni 2021 ble det jobbet intenst med underlagene for toppmøteerklæringen, og viktigst var teksten i det som ble en fornyet *Resilience Commitment*. Det er en egen erklæring om fortsatt å forplikte seg til å styrke egen nasjonal motstandsdyktighet. Forpliktelsen blant de allierte ble først gjort under toppmøte i Warszawa i 2016, og ble så i fjor fornyet med en enda sterkere betoning. Erklæringen sier at motstandsdyktighet er et nasjonalt ansvar, men samtidig en kollektiv forpliktelse. For DSB betyr det at forventningene om å bidra til et sterkt og moderne totalforsvar opprettholdes, og at vi må fortsette arbeide for styrket motstandsdyktighet i våre kritiske samfunnsfunksjoner.

I 2021 ble også det som benevnes NATO 2030 presentert⁸. Den fremtidsrettede analysen inneholder forslag om hva NATOs ambisjoner bør være på utvalgte områder. Et av de ni forslagene er forbedret motstandsdyktighet – *Improved Resilience*⁹. Det er et viktig signal om hva alliansen vil komme til å prioritere i årene som kommer. Hele arbeidet med NATO 2030 har igjen vært med på å danne et godt grunnlag for arbeidet med nytt strategisk konsept for NATO. Det gjeldende strategiske konseptet er fra

⁸ https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2021/6/pdf/2106-factsheet-nato2030-en.pdf

⁹ https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_185340.htm

2010. Arbeidet med det nye strategiske konseptet ble startet i 2021, og vil bli presentert i 2022. Signalene er at motstandsdyktighet vil få en betydelig større plass i det nye strategiske konseptet.

Erfaringene i NATO har i 2021 gått i to spor. Det ene har vært koordinering av bistand i relasjon til Covid-19. Flere land har bedt om assistanse gjennom NATOs samordningsmekanisme EADRCC. DSB har holdt oversikt over alle disse henvendelsene om bistand. Det andre har vært å dele og samle erfaringer under pandemien på nasjonal motstandsdyktighet. Våre allierte har fortløpende delt sine nasjonale erfaringer med håndteringen av Covid-19. NATO har også laget en rapport som forsøker å samle noen av disse erfaringene. Rapporten tar for seg erfaringer og anbefalinger på utvalgte områder (sivilt-militært samarbeid, motstandsdyktige borgere, avhengighet av eksterne forsyningskjeder, bilateralt og internasjonalt samarbeid, offentlig kommunikasjon i krisesituasjoner). Rapporten tar også for seg noen erfaringer på områdene for de syv grunnleggende forventningene til alliertes motstandsdyktighet.

NATO har allerede lagt en ambisiøs møte- og aktivitetsplan for det sivile beredskapsarbeidet i 2022. Det er her lagt opp til større fysisk deltakelse på møter og flere aktiviteter enn hva som har vært tilfelle for 2020 og 2021. Ambisjonene om arbeidet med motstandsdyktighet er hevet, og det blir stadig mer anerkjent den rollen som sivilsamfunnet, på gruppenivå og på nivået for det enkelte individ, spiller for en stats samlede motstandsdyktighet.

3.2.11

SIVILFORSVARET

Delmål 8 - tildelingsbrev 2021: Sivilforsvaret håndterer pålagte oppdrag på en effektiv og sikker måte

Sivilforsvaret under covid-19

Sivilforsvaret har i 2021 hatt 1.475 personer i covid-19 relaterte innsatser, fordelt på 16 sivilforsvarsdistrikt.

Innsatsene har vært bistand med telt til sykehus og legevakter i forbindelse med prøvetaking, samt bistand til improviserte renseløsninger for bl.a. ambulansetjenesten og politiet. Sivilforsvaret har bistått med informasjon til innbyggerne, etablering og drift av kommunale vaksinstasjoner, kontroll og prøvetaking ved grenser i nært samarbeid med helsepersonell, vakt hold og sikring, og utvikling av systemer for å følge opp innreisende til Norge. Sivilforsvaret har i hovedsak støttet kommunene med håndteringen.

I tillegg til aktiviteter og resultater innenfor sivilforsvarsområdet omtalt i dette kapitlet, henvises det kapittel 3.2.15 om regelverksarbeid.

Sivilforsvarets operative evne

Sivilforsvarets operative evne kan defineres som summen av ledelse, personell, materiell, kompetanse og planer. Sivilforsvarsdistriktene rapporterer i en forenklet modell, ukentlig på operativ evne i eget distrikt, herunder status på tilgjengelige operative mannskaper, ansatte, materiell og en total vurdering fra distriktssjef. Sivilforsvarets operative evne har gjennom året samlet sett vært ivaretatt, selv om flere distrikter har rapportert svekket operativ evne på en eller flere av kategoriene over.

DSB har fortløpende vurdert behovet for å flytte mannskaper, ansatte eller materiell, for å ivareta god operativ evne der behovet har vært størst. Distriktene har selv benyttet muligheten for nabostøtte.

Det er utviklet rutiner og veiledere, og kontinuitetsplanlegging har vært høyt prioritert. Sivilforsvarets forvaltningssystem PLIS er fortløpende videreutviklet og gir gode oversikter og tall til bruk for å måle operativ evne.

Det er en forutsetning at styrken på 8 000 tjenestepliktige øves og opplæres med henblikk på forsvarlig innsats ved større og komplekse hendelser. Økende krav til kompetanse krever mer utdanning og sertifiseringer. Skjerpede krav til HMS og kompetanse, sammen med lavt øvingsnivå, øker de tjenestepliktiges kompetanseetterslep og utfordrer en trygg oppdragsløsning innenfor Arbeidsmiljølovens krav. Erfaringer fra covid-19-pandemien viser at det er behov for å styrke mannskaper, befal og avdelinger med mer kompetanse knyttet til innsats i smittefarlige miljøer. Sivilforsvaret har derfor brukt tid og ressurser på å øve på smitteverntiltak.

Oppfyltingsgraden av befal er også en stadig utfordring og derfor prioritert høyt i 2021. Pandemien har imidlertid begrenset muligheten vesentlig.

Erfaringene fra covid-19, og andre langvarige innsatser, som under skogbrannsommeren i 2018 og flyktningssituasjonen i 2015, viser at antall tilgjengelige mannskaper og befal er en utfordring. Under covid-19 har tilgjengeligheten på tjenestepliktige blitt ytterligere svekket som følge av fritak for personell som inngår i en samfunnskritisk virksomhet (SKV ordning).

Materiellsituasjonen i Sivilforsvaret er betydelig bedret som følge av investeringer i perioden 2019 til 2021, samtidig kan etterslep i materiell, kjøretøy, HMS-utstyr, samt materiellets tekniske tilstand og delvis høye alder føre til at etaten ikke kan gi tilstrekkelig bistand ved større hendelser.

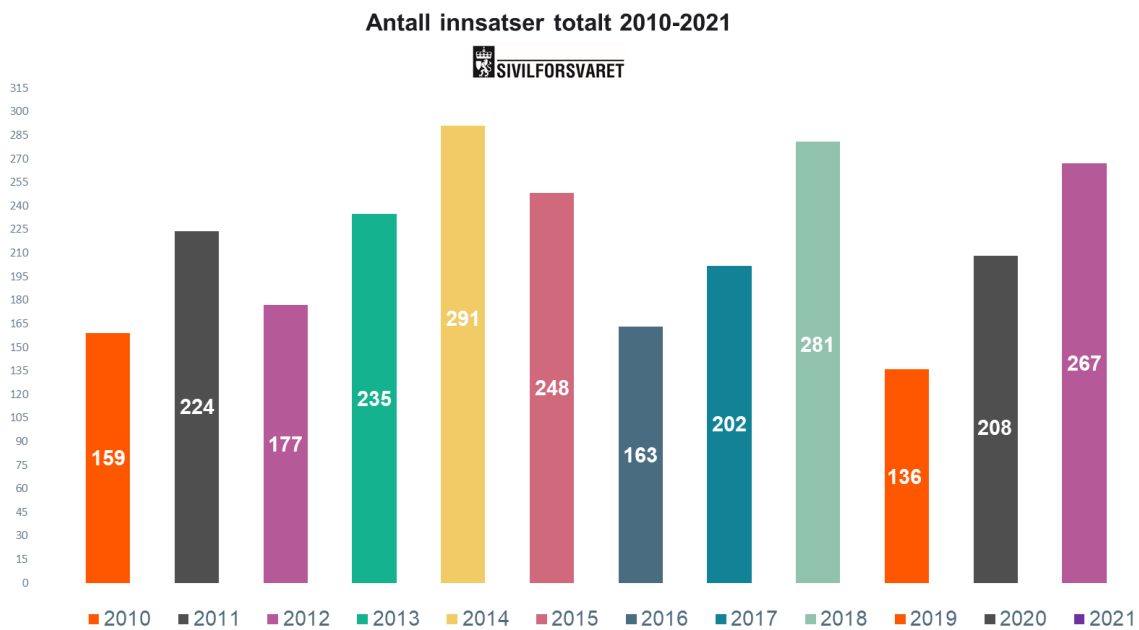
Sivilforsvarets innsatser – bistand i ulike hendelser

Sivilforsvaret har i 2021 deltatt i 267 innsatser, hvorav 99 har vært covid-19 relaterte. Av de resterende innsatsene har Sivilforsvaret bl.a. deltatt i 54 leteaksjoner, 40 brannrelaterte innsatser, og 25 innsatser relatert til svikt i samfunnsviktige funksjoner. De første månedene i 2021, deltok Sivilforsvaret i flere innsatser i forbindelse med tørke og vannmangel i Nordland. Sivilforsvaret støttet flere kommuner med svikt i vannforsyning. Innsatsene foregikk i streng kulde, og var krevende både for folk og materiell.

Sivilforsvaret inngår i landets atomberedskap og utfører rutinemessige målinger av bakgrunnsstråling på flere hundre målepunkter over hele landet. Målingene, 870 i 2021, rapporteres direkte til Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA). Hensikten med målingene er blant annet å kunne se eventuelle endringer over tid.

Oversikten nedenfor viser en økning i antall innsatser fra 2020, og som nevnt over er mange av innsatsene relatert til covid-19-pandemien. 45% av bistandsanmodningene har kommet fra kommuner, og de fleste av disse har vært knyttet til pandemien.

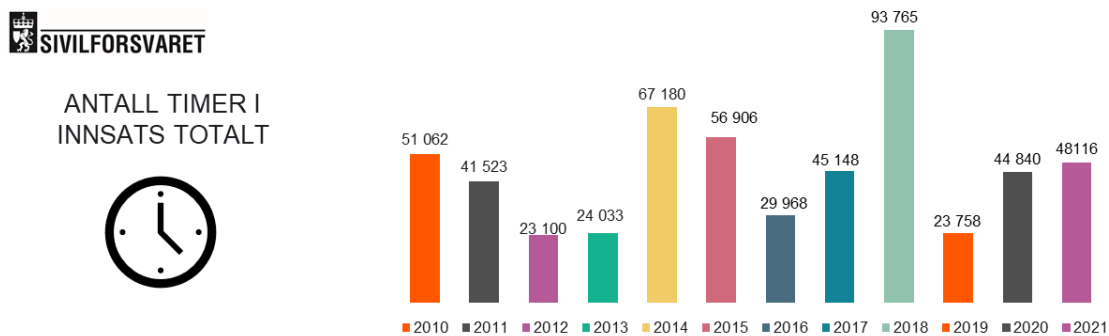
Figur 7: Antall innsatser totalt (2010-2021)

Antall timer i innsats

Totalt i de 267 innsatsene i 2021 har Sivilforsvaret bistått i 48.116 timer, hvorav 16.800 av timene har vært relatert til covid-19. Oversikten under viser trendlinjen for antall timer i innsats fra 2010 til 2021.

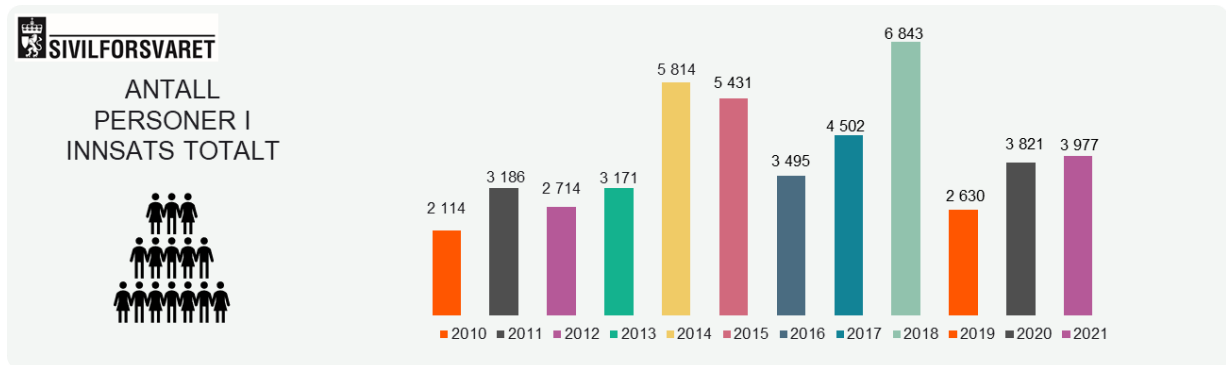
Figur 8: Antall timer i innsats (2010-2021)

Antall personer i innsats

Sivilforsvaret har deltatt med totalt 3.977 personer (tjenestepliktige og ansatte), hvorav 1.475 har deltatt i covid-19 relaterte innsatser. Trendlinjen i oversikten under viser antall personer som har deltatt i innsats fra 2010 til 2021.

Figur 9: Antall personer i innsats (2010-2021)

Antall avslåtte bistandsanmodninger

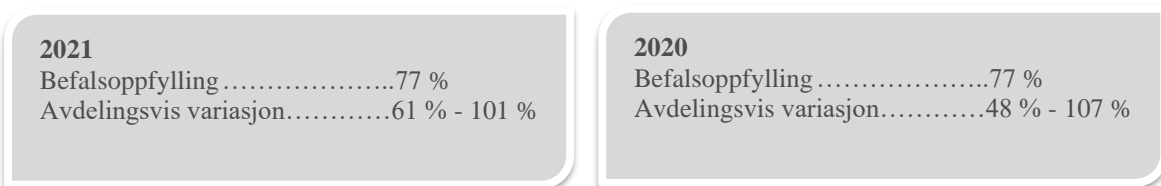
Sivilforsvaret har i 2021 avslått 16 bistandsanmodninger. Syv avslag skyldes manglende hjemmelsgrunnlag (for å bruke tjenestepliktige), fem i forbindelse med mangel på materiell og fire andre årsaker. Andre årsaker kan være at man sammen med bistandsanmoder har funnet andre og bedre løsninger for bistand.

Styrke – tjenestepliktige kvinner og menn

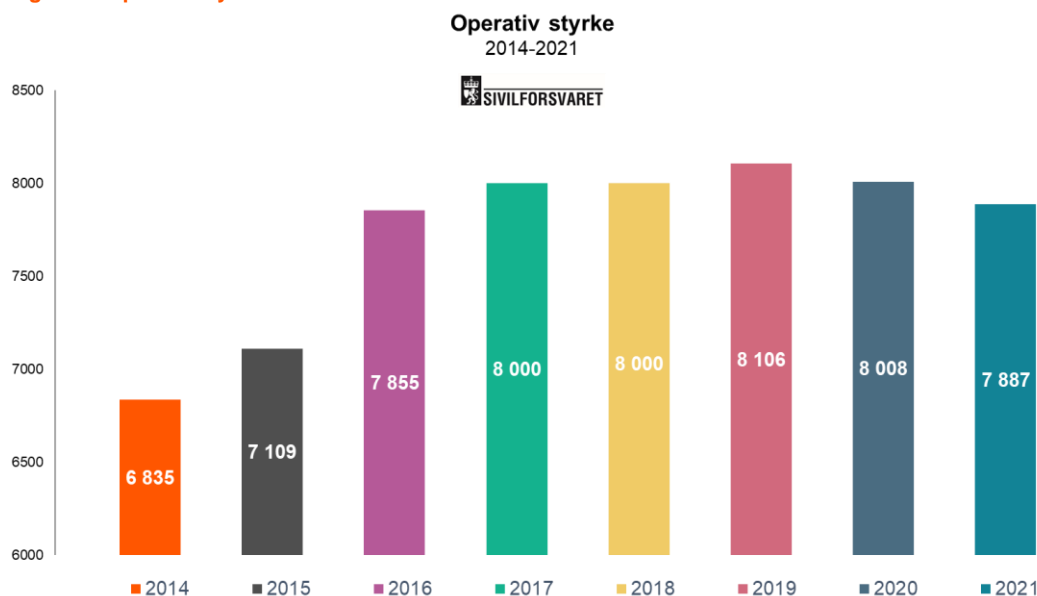
Sivilforsvarets operative styrke skal bestå av 8000 tjenestepliktige kvinner og menn, inkludert tjenestepliktige som av ulike årsaker er midlertidig udisponerbare (MUD). Smittevernbegrensninger har redusert rekrutterings- og opplæringsaktiviteten, da flere rekrutteringsmøter og kurs ved Sivilforsvarets kompetansesenter har blitt kansellert. Av 400 kursplasser for tjenestepliktige, gjennomførte kun 283 personer kurs i 2021. Dette har gitt en svak reduksjon i den operative styrken.

Befalsoppfyllingen i avdelingene er en utfordring og befalskurs ble derfor i utgangspunktet prioritert i 2021. Pandemien har imidlertid begrenset muligheten til å øke befalsoppfyllingen, så oppfyllingsgraden er fremdeles en stor utfordring, dog med forskjeller mellom distriktene.

Figur 10 og 11: befalsoppfylling 2021 og 2020

Figur 12: Operativ styrke 2014-2021

Øving av befall og mannskap

Alle operative tjenestepliktige skal øves og opplæres med henblikk på forsvarlig innsats ved større og komplekse hendelser. For å opprettholde kompetansenivået er det nødvendig å øve de aktuelle fagområdene kontinuerlig. Sivilforsvarets Øvingsbestemmelser beskriver minimum 24 timers øvingstid for mannskap og befall for å kunne opprettholde eller øke nødvendig kompetanse.

Styrking av kompetanse og motivasjon hos befall gir høyere kvalitet og større sikkerhet under oppdrag. Derfor ble øving for befall prioritert i 2021. Mobil forsterkningsenhet (MFE) har også blitt prioritert på grunn av avdelingens oppdrag og innretning med bl.a. store og komplekse aggregater og kjøretøy. Øvingskravet var derfor i 2021 satt til minimum 24 timer for mannskap og 32 timer for befall og personell i MFE.

Øvelser under pandemien har vært krevende, med strenge rutiner. Øving har vært tilrettelagt i små grupper eller enkeltvis, og tilpasset den aktuelle smittesituasjonen og de til enhver tid gjeldende lokale/regionale restriksjoner. Sivilforsvaret har arbeidet kontinuerlig med å utvikle nye metoder for øving der de tjenestepliktige ikke utsettes for smitte, og samtidig blir tilført nødvendig og viktig kompetanse. Som del av dette er det bl.a. utviklet og gjennomført digitale øvelser.

I underkant av 5.700 tjenestepliktige (av 6.832 tilgjengelige) er øvd i 105.122 timer. Noe som er lavere enn ambisjonsnivået for 2021. Samtidig har Sivilforsvaret vært involvert i mange innsatser gjennom året, flere relatert til covid-19, og selv om dette ikke kan anses som øvelser med målrettede og tilpassede øvingsmål, har innsatsene tilført personellet verdifull kompetanse gjennom opplæring og repetisjon i forkant av innsatsene, og læring under innsats.

DSB gjennomførte høsten 2021 en øvelse, CPX, for hele Sivilforsvaret. Øvelsen ble gjennomført som et ledd i arbeidet med å styrke kompetanse og videreutvikle planer for ivaretagelse av Sivilforsvarets plikter og oppgaver i krise og krig, og innenfor gråsoner av disse. Øvelsen var tredelt, og bestod av en fagdag om totalforsvaret, en stabsøvelse i CBRNE samt regionale diskusjonsøvelser for samvirkeaktører, under ledelse av sivilforsvarsdistriktene. De regionale diskusjonsøvelsene omhandlet

sivile beskyttelsestiltak og kommende arbeid de neste årene, samt deler av scenario fra øvelsen til Forsvaret Polaris Gram 2021.

Figur 13: Antall øvde mannskaper og gjennomsnittlig antall øvde timer pr. person i 2021

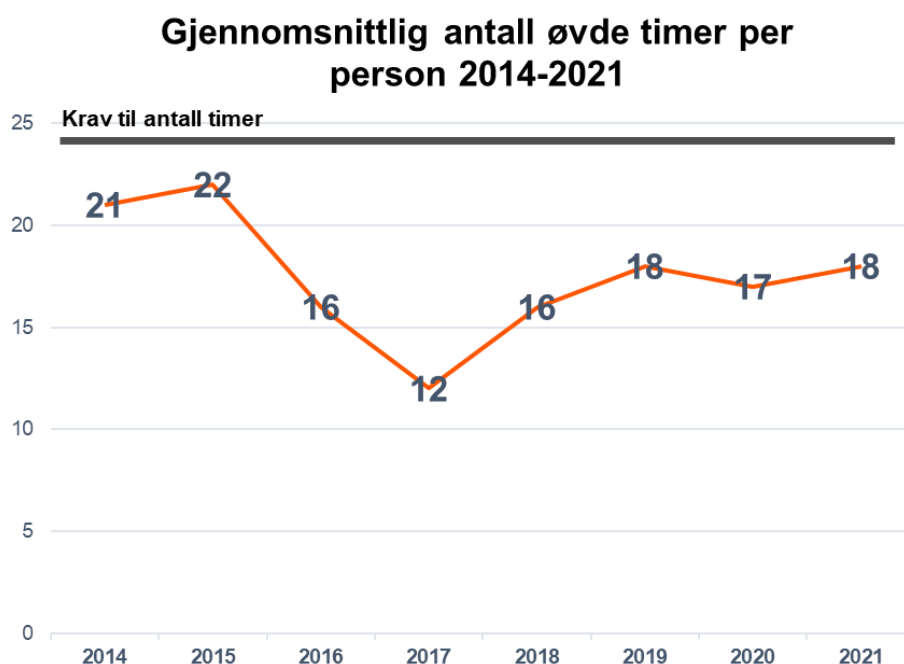
Øving - 2021

- Antall tjenestepliktige øvd: 5683 (83% av styrken)

Gjennomsnittlig øvingstid for:

- Mannskaper -16 timer
- Befal – 26 timer

Figur 14: Gjennomsnittlig antall øvde timer pr person i forhold til krav

Materiell og utstyr – investering og etterslep

Selv om Sivilforsvaret fremdeles har etterslep og mye gammelt materiell, er situasjonen betydelig bedret med investeringer i perioden 2019 til 2021, senest gjennom en tilleggsbevilgning på 25 mill. kroner høsten 2021. Det er investert i en rekke ulike materiellkategorier, hvor HMS for de tjenestepliktige og ivaretagelse av operativ evne har vært styrende.

Høy alder på mye av materiellet og den tekniske standarden utfordrer i noen grad Sivilforsvarets bistand ved større hendelser, og stiller store krav til vedlikehold. Det er fortsatt behov for anskaffelser av flere typer materiellkategorier i Sivilforsvaret, både for å ta ned etterslepet og bytte ut gammelt utstyr, for å sikre Sivilforsvarets operative evne til fortsatt å kunne gi støtte ved ulike hendelser over hele landet.

Investering i kjøretøy:

- FIG biler (avdelingskjøretøy)
- Kjøretøy til mannskapsforflytning
- Lastebil til mobil forsterkningsenhet

Investering i annet kritisk materiell:

- CBRN
- Telt og områdebelysning
- Sikkerhetsutstyr
- Oppgradering av noen varslingsanlegg

Varsling

Sivilforsvaret har 1244 operative varslingsanlegg. Det gjennomføres to varslingsprøver i året – januar og juni. Resultatene fra varslingsprøvene viser at antall operative varslingsanlegg er stabilt fra juni 2017. Distriktene har gode rutiner og gjennomfører jevnlig vedlikehold av varslingsystemene. Resultatet viser en svikt på 11,46%, som bl.a. skyldes påvente av HMS-gjennomgang, reparasjoner, byggarbeider eller flytting.

Sivilforsvaret fortsetter prosessen med å installere sensorer i alle varslingsanlegg slik at man ved test/bruk kan få varsel om eventuelle feil og til en viss grad hva feilen består i. Dette vil på sikt i kombinasjon med varslingsmodulen i PLIS, effektivisere vedlikeholdet. Oppdateringen av samtlige anlegg var planlagt ferdigstilt i løpet av første halvår 2021, men som følge av forsinkelser på grunn av covid-19 ferdigstilles dette i løpet av 2022. Det ble anskaffet kompressorer og deler for ca. 3 millioner kroner i 2020 noe som ser ut til å ha gitt en positiv utvikling ved varslingsprøven juni 2021.

Dagens tyfonvarsling har en dekningsgrad på ca. 50% av befolkningen og DSB er gitt i oppdrag fra departementet å foreta en vurdering knyttet til mobilbasert varsling, som et supplement til dagens tyfon-varsling.

Sivilforsvaret - internasjonalt samarbeid og kapasiteter

Internasjonalt samarbeid – øving og opplæring

Siden begynnelsen av 2000-tallet har det årlig vært avholdt en rekke kurs og øvelser for internasjonale samarbeidspartnere ved Sivilforsvarets kompetansesenter (SFK) på Starum. Særlig viktig har et årlig kurs for FNs Høgkommisær for flyktninger. Covid-19-situasjonen medførte at kursgjennomføringen for de internasjonale partnerne ikke var mulig verken i 2020 eller 2021, men dette gjenopptas når det anses trygt å motta deltakere fra mange ulike land.

Personell og materiell fra Norwegian Support Team (NST) har høsten 2021 gitt støtte til gjennomføring av grunnkurs ved SFK, gjennom å levere støttetjenester innen kjøkken og bespisning. Dette har gitt god trening innen fagområdet. Pandemien ga også viktig kompetanse om reell smittehåndtering.

Internasjonale kapasiteter

I 2021 er det påbegynt en bred gjennomgang av DSBs totale internasjonale engasjement, både når det gjelder de ulike konseptene og intern organisering. Arbeidet fortsetter i 2022. I likhet med fjoråret er det fortsatt slik at en større internasjonal operasjon vil utfordre DSB personellmessig, spesielt hvis den sammenfaller med større nasjonale hendelser.

Som del av gjennomgangen av det totale internasjonale engasjementet inngår pilot-prosjektet NOR-EMT (Norwegian Emergency Medical Team). Kapasiteten er godkjent etter Verdens helseorganisasjon (WHO) standarder, og har siden juli 2018 stått på høy beredskap (24-48 timers) for WHO og EU. Den har vært benyttet i fire oppdrag så langt. DSB er arbeidsgiver for personellet i EMT, herunder ansvarlig for risiko- og sikkerhetsvurderinger i tillegg til å ha den operasjonelle ledelsen av EMT-oppdrag.

DSB ved Sivilforsvaret har videre i samarbeid med Utenriksdepartementet (UD) stående beredskap for humanitær innsats gjennom konseptene NST og Norwegian UNDAC Support (NUS), som leverer henholdsvis komplette teltleirløsninger for hjelpearbeidere i felt, og feltmessige telekommunikasjonsløsninger. Støtten gis enten alene eller sammen med DSBs søsterorganisasjoner i International Humanitarian Partnership (IHP).

Internasjonale innsatser

Pandemien har gjort at internasjonale innsatser som involverer utsendelse av personell har vært krevende. DSB erfarer også en lavere aktivitet innen de fagfeltene vi leverer tjenester til, også delvis som følge av pandemien. For konseptene NST og NUS medførte dette at disse konseptene ikke har blitt

benyttet i 2020 eller i 2021. På oppdrag fra WFP i regi av IHP ble imidlertid materiellressurser fra NST sendt til Sudan på slutten av 2020, i forbindelse med flyktningstrømmene inn fra Etiopia. Fra norsk side ble 10 telt, som hver kan huse seks til åtte hjelpearbeidere, sendt med finansiering fra UD. Teltene ble satt opp i Sudan i første kvartal i 2021 og var til god nytte for det humanitære arbeidet.

DSB sendte i august på vegne av UDI, 2500 senger og 5000 madrasser som bistand til Litauen i forbindelse med flyktningstrømmen fra Hviterussland. Materiellet var en del av UDIs beredskapslager som er lokalisert på Starum. Videre har Sivilforsvaret bistått UDI i forbindelse med håndteringen av flykninger fra Afghanistan da NATO og USA trakk seg ut 31. august 2021.

I 2021 ble EMT-konseptet benyttet i et omfattende oppdrag til Haiti etter et jordskjelv i august. Dette var første gang EMT-konseptet ble benyttet fullt ut slik det er designet, altså slik at både klinikk og leiren med mannskapene var feltmessig uten bruk av faste bygninger på stedet. EMT ble denne gang også forsterket med ressurser fra NST-konseptet, både materiell og personell, noe som viste seg å være vellykket. Opp mot 50 mannskaper var involvert i oppdraget, som varte i ca. åtte uker. DSB har gjennomført evaluering etter innsatsen på Haiti, og har i tillegg som et ledd i å styrke forvaltningen av DSBs internasjonale konsepter gjennomført en internrevisjon. Funn og forbedringer fra evalueringene følges opp i 2022.

I tillegg til de konkrete innsatsene har det vært vurdert enkelte EMT-innsatser i samme periode der DSB ikke har deltatt med operative ressurser. Dette gjelder Moldova, Portugal og Tunisia. Direktoratet har også avslått en henvendelse om å delta i et OCHA-oppdrag til St Vincent's & Grenadines med UNDAC-eksperter, og en UNDAC Support-forespørsel til Ekvatorial Guinea via IHP fra OCHA.

Det er ellers et internasjonalt utviklingstrekk at behovet for støtte i økende grad er i områder hvor sikkerheten er krevende. Det stiller strenge krav til både personell og forberedelser før utreise. DSB vil sammen med Helsedirektoratet utrede om og hva som eventuelt kreves for å sende kapasiteter til risikofylte områder.

Sivilforsvaret – evaluering etter øvelser og hendelser

Evalueringene fra de siste årenes store øvelser viser at det er behov for å integrere planverk og plangrunnlag enda tettere i både planlegging og evaluering av øvelser. Dette innebærer også et sterkere søkelys på arbeid med planverk mellom øvelsene. Arbeidet med planverk og plangrunnlag er derfor blitt et eget tema med tilhørende ressurser i planleggingen av øvelsene fremover. Det tilrettelegges også for samarbeid og bidrag i utvikling/revisjon av planverk på tvers av sektorer.

Sivilforsvaret som statens beredkapsressurs og samvirkeaktør

Sivilforsvaret har i forbindelse med håndtering av covid-19, både nasjonalt, regionalt og lokalt, vært involvert i planlegging, rådgivning og praktisk støtte til ulike samvirkeaktører. I tillegg har Sivilforsvaret deltatt i samvirkeaktiviteter nasjonalt og regionalt, med relevante etater og organisasjoner. På nasjonalt nivå har Sivilforsvaret deltatt i skogbrannutvalget og Nasjonalt redningsfaglig råd, samt som DSBs representant i kriseutvalget for atomberedskap. På regionalt nivå har sivilforsvarsdistriktene deltatt i fylkesberedskapsråd, lokal redningsledelse, møter i kommunal kriseledelse, Beredskapsråd, og andre regionale og lokale fora.

Sivilforsvarets kompetansesenter gjennomfører årlig kurs for operative ledere i nødetatene, frivillige organisasjoner, Forsvaret og Sivilforsvaret. Kursene er Samvirke på skadested og Samvirke på forurenset skadested. I 2021 ble kurstilbudet amputert som følge av covid-19, men det ble gjennomført ett kurs i Samvirke på skadested, hvor 22 personer fra brannvesenet, helsevesenet, politiet, Norges røde kors og Sivilforsvaret deltok.

Flere distrikter har gjennomført samvirkeaktiviteter og vært aktive på arenaer sammen med statsforvalter, politi, Heimevernet osv. Blant annet har smittevern, prosedyrer i søk og redning, CBRNE og totalforsvar har vært tema.

3.2.12

EFFEKTIVT SAMVIRKE

Delmål 9 - tildelingsbrev 2021: Samvirke mellom nødetater og andre beredkapsaktører er forbedret og mer effektivt

DSB har bidratt til at samarbeidet mellom nødetater og beredkapsaktører er tydeliggjort og utviklet gjennom bl.a. samvirkekonferanser og evalueringer av hendelser og øvelser i 2021. Videre har DSB startet et arbeid på oppdrag fra Justis- og beredkapsdepartementet om å vurdere samhandlingen mellom brann- og redningsvesen og henholdsvis helsetjenesten og politiet, se kapittel 3.2.4.

Vi erfarer at tverrsektorielle øvelser gir godt utbytte i samfunnssikkerhetsarbeidet på tvers av sektorer og nivåer. Det blir arbeidet kontinuerlig med videreutvikling av metodene som brukes inn i de ulike fasene av en øvelse (planlegging, gjennomføring, evaluering og læring). I 2021 ble det planlagt tre øvelser som for gjennomføring i 2022. Se også omtale av tverrsektorielle øvelser under kap.3.2.13.

Forberedelse av øvelsene i 2022: Barents Rescue 22, Arctic REIHN og Cold Response 22

Gode øvelser er et viktig virkemiddel for å øke samfunnets evne til å håndtere kriser og styrke arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. I 2022 skal det gjennomføres tre store øvelser. DSB er i gang med å planlegge Barents Rescue 22, som skal gjennomføres i mars. Sivilforsvaret deltar også i planleggingen. Øvelsen vil være en viktig arena for Sivilforsvaret for trening sammen med beredkapsaktører i nordområdene. Barents Rescue er en internasjonal redningsøvelse mellom landene i Barentsregionen. Øvelsen arrangeres hvert tredje år, og går på omgang mellom Sverige, Finland, Russland og Norge. Øvelsen Arctic REIHN (Radiation Exercise in the High North) gjennomføres i mai 2022. Dette er en EU-finansiert øvelse som koordineres av DSB i tett samarbeid med Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA), Kystverket og Hovedredningssentralen. I tillegg deltar partnerlandene Danmark, Island, Sverige og Portugal. DSB opplever et svært godt samarbeid med involverte virksomheter i arbeidet med øvelsene. Sivilforsvaret vil bl.a. delta med operative avdelinger fra flere sivilforsvarsdistrikt.

Cold Response 22 er en militærøvelse arrangert av Norge hvor allierte og partnernasjoner deltar. Øvelsen gjennomføres annethvert år. DSB fortsetter det tette og gode samarbeidet med Forsvaret, som leder planlegging og gjennomføringen av øvelsen. DSB deltar ikke i øvelsen, men koordinerer planleggingen og gjennomføringen av sivil vertslanstøtte knyttet til CR 22. DSB har siden januar 2021 invitert relevante militære og sivile virksomheter til samvirkekonferanser for å koordinere planleggingen og gjennomføringen av sivil vertslanstøtte. Formålet med samvirkekonferansene har

vært å skape en felles arena for informasjonsutveksling og for å fremme problemstillinger som oppstår i prosessen med planlegging av vertslandsstøtten. Konferansene har en fast agenda med orienteringer om oppdateringer på planleggingen, logistikk og behov for vertslandstøtte, kommunikasjon, sikkerhet og miljøvern.

3.2.13

SAMORDNING OG FELLES LEDELSE I SAMFUNNSSIKKERHETSARBEIDET – KREVENDE MEN NØDVENDIG

Delmål 10 - tildelingsbrev 2021: Samfunnssikkerhetsarbeidet på alle forvaltningsnivå og sektorer er lederforankret med god rolle- og ansvarsforståelse

Ansvarsprinsippet er styrende for samfunnssikkerhetsarbeidet. Det er derfor avgjørende at det er god rolleforståelse blant aktørene, og at de ulike aktørene tar det ansvaret de til enhver tid har. Dette gjelder både i det forebyggende arbeidet og under krisehåndtering.

Ofte rammer imidlertid hendelsene tverrsektorielt og en hendelse innenfor en sektor får ofte konsekvenser for andre sektorer. Da vil samordning være et sentralt virkemiddel for felles og effektiv respons. I dette er JDs, DSBs, SF og kommunenes samordningsrolle sentral.

DSB understøtter JDs samordningsansvar på det sivile samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet.¹⁰ Dette skal bidra til å sikre et godt samfunnssikkerhetsarbeid på tvers av sektorer innen rammene av ansvarsprinsippet. Samordningsansvaret innebærer å tilrettelegge for samarbeid mellom myndighetene på alle forvaltningsnivåer, for å styrke det forebyggende arbeidet og sikre godt tverrsektorielt samarbeid ved beredskap og ved håndtering av uønskede hendelser. Både lederforankring og god ansvars- og rolleforståelse er sentrale tema i alle virkemidlene DSB har til rådighet.

DSB understøtter JDs samordningsrolle bl.a. gjennom å utarbeide kunnskapsgrunnlag for oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet (analyser, evalueringsrapporter mv), veiledning, styring av Statsforvalteren, tilsyn med departementene, nasjonale tverrsektorielle øvelser og krisehåndtering. I tillegg er tilrettelegging av arenaer for samordning et slikt virkemiddel.

DSB har gjennom flere år utviklet samordningsarenaer for å sikre tverrsektorielt samarbeid, og god rolle- og ansvarsforståelse mellom de ulike aktørene.

De viktigste faste samordningsarenaene er:

- *Samvirkekonferanser* der alle berørte etater og direktorater møter hvor informasjonsdeling, felles situasjonsforståelse, situasjonsutvikling og tverrsektorielle problemstillinger settes på dagsorden. Ofte inviteres også statsforvalterne med. Dette er den eneste arenaen hvor alle sektorer er i samme møte. Konferansene ledes/fasiliteres av DSB.
- *Beredskapsmøter med statsforvalterembetene*: Dette er en samordningsarena mellom embetene og DSB, som DSB tilrettelegger for. Beredskapsmøter gjennomføres ved behov ved hendelser av nasjonal betydning, går over flere fylker eller gir behov for ressurser fra flere fylker. (I håndteringen av covid-19-hendelsen har det vært ukentlige beredskapsmøter der DSB og Helsedirektoratet (Hdir) i fellesskap har arrangert møtene.).
- *Sentralt totalforsvarsforum (STF)*: Alle toppledere i relevante sivile og militære etater møtes jevnlig i STF. Forumet har i de senere år utviklet seg til å bli en sentral møteplass for å drøfte

¹⁰ Se Kgl. res. 24.6.2005 om DSBs generelle koordineringsansvar og kap. VI i samfunnssikkerhetsinstruksen.

ulike temaer og problemstillinger innen totalforsvaret og sivil-militære samarbeid. Blant annet brukes forumet til å sikre god kjennskap til roller og ansvar på tvers av sektorer, sikre felles situasjonsforståelse og bidra til felles respons. DSB og FST deler på å lede arenaen.

- *Naturfareforum*: Forum for å sikre samstemt tverrsektorielt forebyggingsarbeid knyttet til klimarisiko og naturfare mellom sentralt, regionalt og lokalt nivå.
- I tillegg er *store tverrsektorielle øvelser* også viktige arenaer for å skaffe erfaringer ved utøvelse av roller og ansvar knyttet til ledelse, samordning og samhandling.
- *Nasjonalt øvelses- og evalueringsforum (NØEF)*: NØEF er et forum for øvingsplanleggere og evaluatorene fra relevante samfunnssikkerhetsaktører og akademisk. NØEF understøtter og koordinerer arbeidet med øvelses- og evalueringsaktivitet, og skal tilrettelegge for å skape helhet og kontinuitet i arbeidet med planlegging, gjennomføring, evaluering og oppfølging av øvelser. Forumet er en viktig arena for oppfølgingen av funn og læringspunkter etter øvelser og hendelser.

Vår vurdering er at disse samordningsarenaene bidrar til et styrket tverrsektorielt samarbeid. Dette har vi ikke minst erfart gjennom håndteringen av covid-19-hendelsen. Dette har også gitt effekter inn i håndtering av parallelle hendelser, men også når det gjelder samarbeid generelt. God rolle- og ansvarsforståelse og bedre kjennskap til hverandre har gitt lavere terskel for dialog og samarbeid. Vi ser også at de ulike samordningsmekanismene stadig blir bedre når det gjelder å ivareta strategisk perspektiv og tverrsektorielle utfordringer.

Tverrsektorielle øvelser

DSB har opparbeidet et ledende miljø for planlegging og gjennomføring av store tverrsektorielle øvelser, og har lagt ned et betydelig arbeid i å etablere felles rammeverk rundt og forståelse av systematisk oppfølging av evalueringer etter øvelser og hendelser. Det arbeides kontinuerlig med videreutvikling av øvelser som virkemiddel. Vi erfarer at slike øvelser gir godt utbytte på tvers av sektorer og nivåer.

- Planleggingsfasen gir virksomhetene anledning til å bli kjent med og tydeliggjøre roller og ansvar.
- Gjennomføringsfasen er en effektiv måte å teste ut prosedyrer og planverk, både internt i virksomhetene og mellom sektorer og nivåer.
- Evalueringsfasen gir anledning til å gå dypere i definerte forbedringsområder. Her vektlegges eksempelvis tverrsektorielle utfordringer.
- I læringsfasen er det søkelys på læring på organisasjonsnivå, blant annet gjennom god ledelsesforankring i de deltagende virksomhetene.

Evalueringene fra de siste årenes store øvelser viser at det er behov for å integrere planverk og plangrunnlag enda tettere i både planlegging og evaluering av øvelser. Dette innebærer også et sterkere søkelys på arbeid med planverk mellom øvelsene, og dette er derfor blitt et eget tema med tilhørende ressurser i planleggingen av øvelsene fremover. Det tilrettelegges også for samarbeid og bidrag i utvikling/revisjon av planverk på tvers av sektorer.

Tilsyn med departementene

Samfunnssikkerhetsinstruksen (2017) tydeliggjør hva som forventes av departementene i arbeidet med samfunnssikkerhet. Denne Dette utdypes i egen veileder for departementenes samfunnssikkerhetsarbeid. DSB gjennomfører tilsyn med departementene på vegne av JD. DSB har i 2021 bistått JD i oppfølgingen av tilsynet med Olje- og energidepartementet (OED), som ble gjennomført i 2019-2020. I tillegg er tilsynet med Klima- og miljødepartementet (KLD) og Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) gjennomført. Basert på tilsynsrapportene, vil JD følge opp tilsynene. DSB bistår JD i dette arbeidet.

Rapportene etter tilsyn med OED, KLD og NFD skal ha gitt disse departementene et godt grunnlag for ytterligere å kunne styrke sitt arbeid med samfunnssikkerheten. Det er grunn til å anta at det å både fremskaffe av underlag, intervjuer og vurderinger øker bevisstheten om viktigheten av et systematisk samfunnssikkerhetsarbeid.

Samordningsrollen under pandemihåndteringen

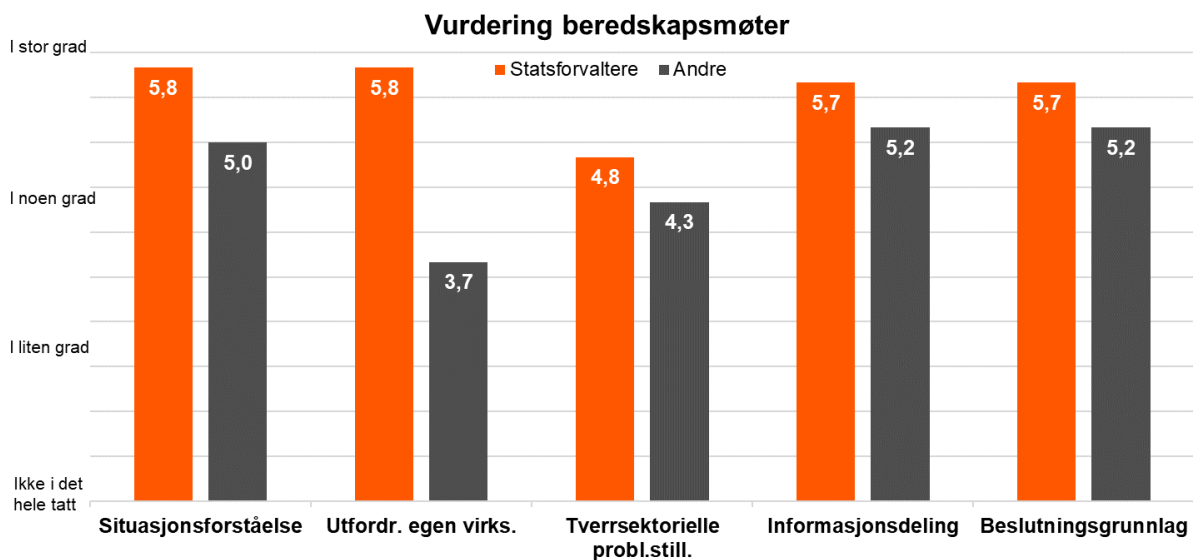
I kraft av vår samordningsrolle har DSB tilrettelagt for samordnet krisehåndtering på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer gjennom covid-19-hendelsen. Omtalen nedenfor baserer seg på DSBs evalueringsrapport pr. januar 2022¹¹. Rapporten er basert på ulike metoder og kilder, som gjennomgang av relevant dokumentasjon og intervjuer med interne deltakere og eksterne samarbeidspartnere i krisehåndteringen. Det er også gjennomført to spørreundersøkelser: En undersøkelse overfor deltakere på samvirkekonferansene og beredskapsmøtene og en overfor de kommunene DSB har hatt møter med i forbindelse med karantenehotellordningen.

Beredskapsmøter:

Beredskapsmøtene i samarbeid med Hdir er holdt ukentlig siden mars 2020, og skal bl.a. bidra til felles situasjonsforståelse og for å drøfte, løfte og løse problemstillinger knyttet til pandemihåndteringen i kommunene.

I statsforvalternes egen evaluering mener alle embetene at beredskapsmøtene har vært en viktig arena. Møtene beskrives som sentrale for å sikre god informasjonsutveksling, felles forståelse av situasjon, tiltak og prosesser og rask samhandling. Dette er også inntrykket hos de som er intervjuet i DSB og eksternt. I spørreundersøkelsen til de eksterne deltakerne oppgir alle at deltakelsen på møtene har vært svært nyttig (67 prosent) eller nokså nyttig (33 prosent). Blant statsforvalterne er det hele 80 prosent som mener at beredskapsmøtene har vært svært nyttig- og disse er også hovedmålgruppen for møtene.. Figur 15 viser i hvilken grad deltakerne har opplevd at møtene har bidratt til å gi egen virksomhet muligheter på ulike områder. Resultatene vises på en skala fra 1 til 6, hvor 1 betyr ikke i det hele tatt og 6 betyr i stor grad.

Figur 15: Vurdering av nytte - beredskapsmøter

¹¹ DSB-rapport "Evaluering av DSBs håndtering av koronapandemien", 3. januar 2022

Kommentarene i spørreundersøkelsen understøtter de kvantitative resultatene. Blant annet verdsettes muligheten til å stille spørsmål og få raske svar. Dette gjelder særlig beredskapsmøtenes bidrag til god situasjonsforståelse, mulighet til å løfte utfordringer for egen virksomhet og informasjonsdeling.

Samvirkekonferanser

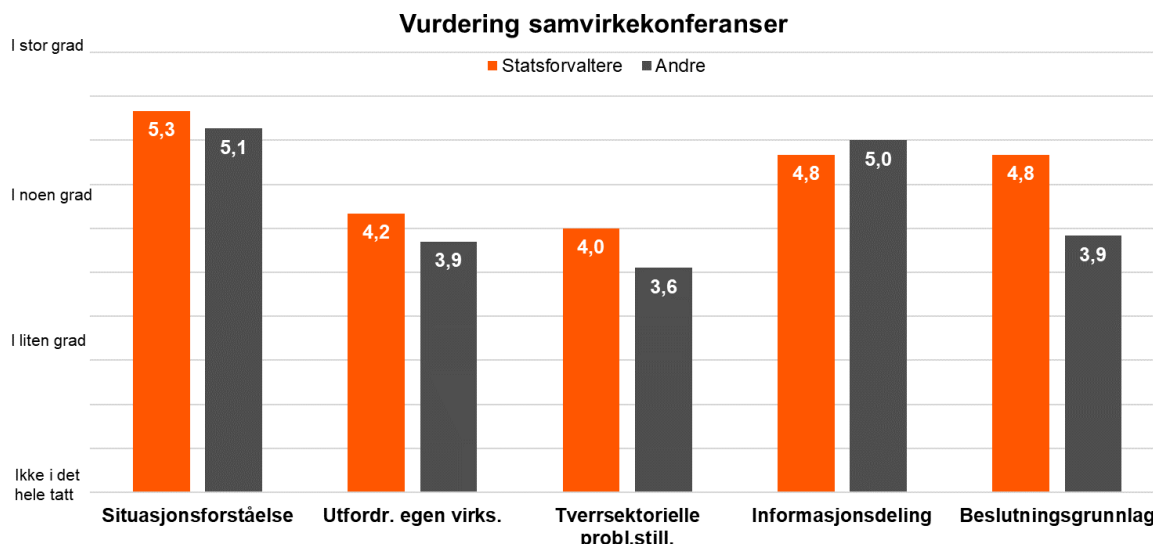
I DSBs samvirkekonferanser møtes sentrale etater og direktorater for deling av informasjon for felles situasjonsforståelse, og tverrsektorielle problemstillinger settes på dagsorden. Under håndteringen er konferansene utvidet med statsforvalterne og enkelte frivillige organisasjoner. På enkelte av møtene har det også vært deltakelse fra departementer. Samvirkekonferansene har stort sett blitt arrangert hver annen uke gjennom pandemien.

Samvirkekonferansene vurderes som en nyttig arena. Samtidig er det flere som mener at konferansene i større grad er en arena for informasjonsutveksling enn for å drøfte aktuelle problemstillinger. De eksterne informantene peker på at en slik arena for tverrsektoriell deltakelse i seg selv er positivt i forbindelse med håndtering av komplekse hendelser med tverrsektorielle konsekvenser. Innlegg om tema og gjensidig informasjonsutveksling er verdsatt av informantene. Konferansene har bidratt til at aktørene har fått større kjennskap til hverandre, og senket terskelen for å ta opp problemstillinger bilateralt i etterkant.

I spørreundersøkelsen til de eksterne deltakerne oppgir nesten 90 prosent at deltakelse på samvirkekonferansene har vært svært nyttig (30 prosent) eller nokså nyttig (57 prosent). Blant statsforvalterne er det flere som mener at konferansene har vært svært nyttig, 50 prosent, mot 20 prosent for de andre¹². På den annen side er det flere blant statsforvalterne som mener at deltakelse har vært mindre nyttig, 20 prosent, mot 13 prosent for de andre.

Figur 16 viser i hvilken grad deltakerne har opplevd at samvirkekonferansene som nyttige langs ulike dimensjoner. Også her er skalaen fra 1 til 6, hvor 1 betyr ikke i det hele tatt og 6 betyr i stor grad. Figuren viser at deltakerne i relativt stor grad mener at samvirkekonferansene har bidratt til en god situasjonsforståelse og vært arena for informasjonsdeling.

Figur 16: Vurdering nytte - samvirkekonferanser

¹² "Andre" omfatter flest deltakere fra direktoratsnivået, men også representanter fra Hovedredningsentralen, de regionale helseforetakene, Forsvaret og frivillige.

Deltakerne mener i noe mindre grad at samvirkekonferansene har gitt mulighet for å løfte utfordringer for egen virksomhet/ sektor eller drøfte tverrsektorielle problemstillinger. Dette er i tråd med inntrykket fra intervjuene med de eksterne informantene. Statsforvalterne er noe mer fornøyd med bidragene på disse to områdene enn de andre deltakerne. Statsforvalterne mener også at samvirkekonferansene i relativt stor grad har bidratt til å gi virksomheten et styrket beslutningsgrunnlag for egen håndtering. De andre deltakerne er ikke like fornøyd med dette bidraget, men vurderingen ligger likevel høyere enn midtpunktet på skalaen (3.5).

Kommentarene i spørreundersøkelsen understøtter de kvantitative resultatene der deltakerne er mer fornøyd med samvirkekonferansene som en arena for informasjonsdeling og situasjonsforståelse enn for muligheten til å drøfte aktuelle problemstillinger.

Mangelen på muligheter for å drøfte tverrsektorielle problemstillinger på samvirkekonferansene henger nok både sammen mange deltakere og relativt knapp tid. Samvirkekonferansene er i mindre grad også målgruppetilpasset enn beredskapsmøtene. DSBs vil med bakgrunn i evalueringen vurdere viderutvikling av arenaen.

Kunnskapsgrunnlag – analyser

Analyseprodukter har hatt en viktig funksjon og en større plass ved håndteringen av koronapandemien enn i tidligere håndteringer. Analyseproduktene har blitt brukt for å dekke eksterne behov for kunnskapsgrunnlag og prognoser og for å understøtte den interne krisehåndteringen i DSB.

DSB har bidratt med leveranser som:

- Scenariotenkning innen utvikling av smittesituasjon og tiltak. Eksempler er konsekvenser av restriktive tiltak, konsekvenser ved høyt personellfravær i kritiske samfunnsfunksjoner, og effekt på samfunnsstabiliteten av restriktive covid-19-tiltak.
- Sammenstilling av funn knyttet til bekymring, tillit og atferdsendringer i befolkningen som reaksjon på koronautbruddet og regjeringens tiltak mot smittespredning.
- Innspill til planlegging for sammenfallende hendelser (eksempelvis flom, skogbrann, m.m.).
- Innspill til risiko- og sårbarhetsvurderinger og prioriteringer knyttet til vaksinerings.
- Oppfølging av underveisevaluering hos statsforvalterne.
- Oppdatert scenariogrunnlag for veileder i kontinuitetsplanlegging for virksomheter i lys av omikron-mutanten.
- Laget mal med veiledning for evaluering av covid-19-hendelsen.
- Laget forslag til hvordan praktisere unntak fra innreiseforbudet for personell i kritiske samfunnsfunksjoner
- Utreddet tiltak i innreisekjeden som gjør det mulig å håndtere en vesentlig økning i reisevolum
- Utarbeidet prognoser for innreisetrafikk via tall fra IRRS og informasjon om innreisevolum fra passasjerstatistikken til Avinor (og Torp lufthavn), ferjeselskapene (Color Line, Fjordline og DFDS) og trafikkteilingene til Statens Vegvesen.
- Evaluert egen virksomhets innsats knyttet til håndtering av covid-19 (bidrag til myndighetenes sektorvise evaluering)

Karantenehotell-ordningen

Reglene om "karantenehotell" ble innført november 2020. DSB fikk i oppdrag å forvalte ordningen, inkludert å ivareta funksjonen med å refundere kommunene for påløpte utgifter. Statsforvalterne fikk i oppdrag å velge ut kommuner hvor det var hensiktsmessig å opprette karantenehotell og kommunene som ble pekt ut til å opprette karantenehotell fikk ansvar for den praktiske administreringen av ordningen.

DSB brukte innreisetall fra innreiseregistreringssystemet (IRRS) til å utarbeide og oppdatere plantall for dimensjonering av hotellkapasiteten. Etter hvert innhentet DSB også faktiske innreisetall fra Avinor, Statens vegvesen, fergerederiene og andre som grunnlag for en månedlig oppdatering av plantallene.

Behovet for økt kapasitet ved karantenehotell økte betydelig i juni 2021 i forbindelse med endringer i innreisereglene. Statsforvalterne fikk etter hvert kompetanse til å pålegge kommuner å opprette karantenehotell. På det mest hektiske sommeren 2021 (i uke 22) hadde vi 10.000 ankomster til karantenehotell. På sensommeren ble presset på hotellene mindre som følge av nye endringer i innreisereglene. Utover høsten og mot nyttår er kapasiteten redusert for å treffe det reelle behovet, men med en beredskap for nye endringer.

I løpet av pandemien har det vært hyppige endringer i reglene, rundskrivet og praktiseringen av ordningen. Dette ga et stort behov for å veilede statsforvalterne og kommuner med karantenehotell. I den sammenheng etablerte DSB egne faste møter med hotellkommunene og statsforvalterne. Her deltok også ved flere anledninger politisk ledelse (statssekretær og i noen tilfeller også statsråd).

I spørreundersøkelsen som ligger til grunn for DSBs evalueringsrapport oppgir nesten 90 prosent av kommunene at deltakelse på møtene om karantenehotell har vært *svært nyttig* (32 prosent) eller *nokså nyttig* (57 prosent).

Innreiseregistreringssystem (IRRS)

Innreiseregistreringssystemet (IRRS) er del av den nasjonale håndteringen av covid-19. Regjeringen besluttet i desember 2020 at det skulle etableres et nasjonalt digitalt system for innreiseregistrering. DSB har på vegne av JD fått i ansvar å utarbeide og drifte løsningen. Registeret ble utviklet på svært kort tid, og lansert den 2. januar 2021. På oppdrag fra JD ble det også etablert et callsenter for de som trengte bistand til registrering eller hadde spørsmål om ordningen.

Systemet gjorde det enklere for de reisende som skal registrere seg. Samtidig har det vært et viktig verktøy for myndigheter som skal drive smittesporing og sikre etterlevelse av karanteneplikten. Informasjon til allmenheten om løsningen gikk via regjeringen.no. I tillegg ble det utarbeidet informasjonsmaterieill til bruk på grensen. Formålet med IRRS er å hindre importsmitte, sikre etterlevelse av smitteverntiltakene, styrke smittevernarbeidet og bidra til bedre smittesporing.

I IRRS skal personer som reiser til Norge registrere opplysninger om seg selv og sin reise før ankomst til landet. Registerets systemer og innhold er i 2021 blant annet benyttet av politiet ved grensekontroll, inn- og utsjekk ved karantenehotell, Helsedirektoratets kontrollsentere for oppfølging av innreisende med karantene- eller testplikt, i kommunenes TISK-arbeid og av helsemyndigheter og FHI. Det i ble i 2021 registrert over tre millioner innreiser til Norge i IRRS. Regjeringen har besluttet at IRRS også skal videreføres i 2022.

Som behandlingsansvarlig er DSB forpliktet til å ivareta behandlingsansvaret slik det følger av personopplysningsloven med personvernforordningen. Oppdraget knyttet til innreiseregistreringssystemet medførte dermed omfattende juridisk arbeid. Eksempler på juridiske oppgaver i denne sammenheng var: ivaretagelse av personvern og sikkerhetskrav, inngåelse av databehandleravtaler, utarbeidelse og vedlikehold av rutine for å sikre god forvaltning og lovlig behandling av personopplysningene, behandling av søknader om tilganger og besvarelse av spørsmål knyttet til utvikling/endring av systemet og integrasjoner med eksterne systemer.

Plan for vinterfiske

Førjulsvinteren 2020 økte bekymringene knyttet til gjennomføringen av den kommende vinterfiskesesongen i Nord-Norge. Det var usikkerhet knyttet til kapasiteten ved karantenehotell, begrenset grensekontroll og bekymring knyttet til kapasitet hos helsesektoren ved håndtering av eventuelle utbrudd. På bakgrunn av dette utarbeidet JD, Helse- og omsorgsdepartementet (HOD), Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) en tiltaksplan slik at vinterfisket kunne gjennomføres jf. gjeldende smittevernbestemmelser. DSB og statsforvalterne ble gitt ansvaret for å gjennomføre samvirkekonferanser for å sikre et godt situasjonsbilde og sørge for at

tiltaksplanen ble fulgt. Deltagere i samvirkekonferansene var blant annet Sjømat Norge, Norges fiskarlag, helsemyndighetene, Tolletaten, Røde Kors, Næringslivets hovedorganisasjon (NHO) og Arbeidstilsynet. Tilbakemeldinger til DSB er at myndighetenes og næringslivets proaktive innsats gjorde at vinterfisket kunne gjennomføres på en forsvarlig måte. På bakgrunn av erfaringene fra 2020-2021 ga JD på senhøsten 2021 DSB ansvaret på etatsnivå med å lede og koordinere utarbeidelsen av en tiltaksplan for å redusere potensiell smittespredning i forbindelse med vinterfisket i 2022. DSB samarbeidet nært med andre relevante etater og aktører i dette. Versjon 1 av planen ble fastsatt av JD i slutten av november, og versjon 2 ble vedtatt rett før jul 2021.

DSBs arbeid med regionalt og lokalt nivå

Mye av DSBs arbeid med regionalt og lokalt nivå har også i hele 2021 dreiet seg om håndteringen av covid-19-hendelsen. Det er vår vurdering at rutiner for samordning, rapportering og arenaer for krisehåndtering i hovedsak synes å fungere godt. Også i løpet av 2021 ser DSB at betydningen av og forståelsen for Statsforvalterens samordningsrolle på regionalt nivå har blitt styrket gjennom håndtering av covid-19.

Statsforvalteren er en helt sentral aktør i hendelseshåndteringen på regionalt nivå. Embetene utøver sin samordningsrolle ved å være aktive overfor sentrale myndigheter og kommunene. Fylkesberedskapsrådet brukes aktivt.

Embetene har deltatt på flere samvirkearenaer i forbindelse med håndteringen av covid-19-situasjonen, og har bidratt til å skape god situasjonsforståelse mellom de ulike forvaltningsnivåene. Et eksempel i den sammenheng er jevnlig møter mellom statsforvalteren og Justisministeren. Dette har bidratt til felles situasjonsforståelse mellom regionalt og sentralt nivå, og til at viktige problemstillinger har blitt løst. I tillegg rapporterer statsforvalteren jevnlig på samordningskanal til DSB. Dette gir et godt bilde av utfordringene på lokalt og regionalt nivå.

Statsforvalternes evaluering av covid-19-hendelsen

Med utgangspunkt i sin samordningsrolle har statsforvalterne evaluert håndteringen av den pågående covid-19-hendelsen i en felles evalueringsprosess. Arbeidet er initiert og ledet av DSB og Helsedirektoratet (Hdir). Det var også et oppdrag i tildelingsbrev for statsforvalterne for 2021.

Evalueringen er lagt opp i fire trinn. Første trinn var en innledende evaluering, som fanget opp viktige problemstillinger. Trinn 2 var en tverrsektoriell evaluering etter felles mal, som ble gjennomført av hvert embete. Læringspunktene er viderefremmet og diskutert i beredskapsmøter på regionalt nivå og i DSBs samvirkekonferanser. I trinn 3 ble funnene fra embetenes evalueringer sammenstilt og analysert av DSB og Hdir, i samarbeid med embetene. I trinn 4 arrangerte DSB et evalueringsseminar der deltakerne diskuterte tiltak og startet arbeidet med en plan for oppfølging. Trinn 4 ferdigstilles første kvartal 2022.

3.2.14

TOTALFORSVARET – SIVIL SIDE

Delmål 7 - tildelingsbrev 2021: Et totalforsvar tilpasset det sikkerhetspolitiske bildet med relevante sivile beskyttelsestiltak og økt robusthet i kritiske samfunnsfunksjoner

Totalforsvarskonseptet har vist seg å være et fleksibelt instrument for god utnyttelse av samfunnets samlede ressurser og for å kunne ivareta den nødvendige samordning som må til for at aktørene skal kunne samarbeide godt og effektivt. En gjennomgang av erfaringer og evalueringer etter de siste årenes sivil-militære øvelser har avdekket at det er de samme ordninger og nasjonale krisehåndteringselementer som benyttes i en sivil krise som ved en sikkerhetspolitisk krise. Konseptet

har vært, og er, svært nyttig i forbindelse med håndteringen av covid-19-hendelsen, og har synliggjort avhengigheten mellom sivil og militær side. Dette så vi også gjennom Gjerdrum-hendelsen.

Selv om ambisjonsnivået i totalforsvarsarbeidet er tatt noe ned på grunn av pandemihåndtering, arbeides det likevel med konkrete aktiviteter som understøtter videreutviklingen av totalforsvaret. Blant annet koordinerer DSB etatene på sivil side av øvelse Polaris Gram 2021, og har gjennomført en rekke aktiviteter i den forbindelse. Det er gjennomført både tverrsektorielle sivilmilitære planleggingsmøter og kompetansehevingsaktiviteter hvor ulike aspekter ved totalforsvarskonseptet er tema.

Det arbeides også etter planen for å forberede øvelse Cold Respons 2022. DSB har videre fulgt arbeidet til statsforvalterenes krav om å implementere sikkerhetspolitisk krise i fylkesROS, og bidratt med råd og veiledning.

DSB bistår JD i arbeidet med NATOs forsvarsplanleggingsprosess, og har sammenstilt svarene som skal gå til NATO fra Norge knyttet til Seven Baseline Requirements.

Under pandemihåndteringen har også DSB fått en rolle som koordinerende etat for Forsvarets støtte til sivile annet enn politiet¹³. Dette har gitt viktige læringspunkt i videreutvikling av DSBs samordningsrolle. Mot slutten av 2021 fikk vi en situasjon med økt smitteoppblomstring og nye nasjonale smitteverntiltak, som gav et ytterligere press på kommunene. Dette førte til økt behov for bistand fra Forsvaret som DSB har bistått i å koordinere.

DSB har avholdt flere møter i Sentralt totalforsvarsforum (STF) gjennom pandemihåndteringen. Dette har vært svært nyttige med hensyn til informasjonsdeling og felles situasjonsforståelse i håndtering av pandemien, sivil-militært samarbeid i kriser og forberedelser til de kommende øvelsene Polaris Gram 2021/2022 og Cold Response 2022. Siste møte i STF ble gjennomført som et to-dagers møte i november og hadde blant annet kommunikasjon i kriser, totalforsvar og samfunnssikkerhet i samfunnsplanlegging og læring etter Gjerdrum-katastrofen som tema.

Polaris Gram 2021

DSB har koordinert planleggingen og gjennomføringen av øvelsen på sivil side. Under øvelsen var DSB en øvet virksomhet gjennom våre liaisoner i FOH, men også delaktig i gjennomføringen ved å spille en sentral rolle på sivil side i spillstaben (EXCON).

Sivile beskyttelsestiltak

Evne til å håndtere ukontrollerte forflytning av mennesker er en av NATOs syv grunnleggende forventninger til de allierte landene, og er knyttet til større forflytnings- og evakuerings situasjoner både innad i nasjonen og over grenser. De nasjonale planene for dette skal kunne benyttes både i fredstidskriser og ved sikkerhetspolitiske kriser, og er en del av NATOs arbeid med "resiliens" innad i alliansen. I løpet av 2021 er det gjort forberedelser til å etablere et forprosjekt som skal danne rammene for en vurdering av sivile beskyttelsestiltak.

¹³ Jf. Forskrift 20.2.2020 om Forsvarets bistand til aktører med ansvar for samfunnssikkerhet under koronapandemien

3.2.15

JURIDISK ARBEID OG STANDARDISERING

Kvalitetssikring og kompetanseheving

DSB har i 2021 hatt særlig søkelys på kompetanseheving innen EØS-saker. DSBs regelverk gjennomfører i stor grad EØS-regler. Det er viktig at DSB som virksomhet har god kunnskap om regler og saksbehandlingsprosesser knyttet til gjennomføring av EU-regelverk og om hovedreglene som EØS-retten stiller til saksbehandlingen. DSB har blant annet arrangert et lovteknikkseminar med Justisdepartementets Lovavdeling og det er kjørt en seminarrekke med ulike temaer knyttet til gjennomføring av EØS-regler i vårt regelverk. På grunn av pandemien er det ikke gjennomført kompetansehevingstiltak innen generell forvaltningsrett som planlagt, men det tas sikte på å få gjennomført dette i 2022.

Regelverksarbeid

Regelverksarbeid gjennomføres i tråd med DSBs regelverksplan og DSBs rutine for utarbeidelse av forskrifter. Regelverksplanen og rutinen skal sammen bidra til å sikre god prioritering, planlegging og gjennomføring av forskriftsarbeid, og til at tilgjengelige ressurser blir brukt på en hensiktsmessig måte. Videre skal rutinen bidra til at DSBs forskrifter har god kvalitet og enhetlig utforming, at konsekvenser av regelverket er forsvarlig utredet, og til riktig og rettidig gjennomføring av EØS-rettsaker og annet internasjonalt regelverk.

Kjemikalie- og eksplosivsikkerhet

Det er utarbeidet ny forskrift om pyrotekniske artikler. Forskriften gjennomfører to EU-direktiver¹⁴, og oppstiller de grunnleggende sikkerhetskravene til pyrotekniske artikler. Forskriften er strukturert på en slik måte at de ulike aktørene enkelt skal kunne finne frem til de bestemmelsene som er aktuelle for dem. Den enkelte bestemmelse er også forsøkt formulert så klart som mulig, slik at det ikke skal være behov for en omfattende veiledning til forskriften. Forskriftsforslaget ble sendt på høring i mars og anmodning om fastsettelse av ny forskrift ble oversendt departementet i november 2021.

Ny forskrift om utgangsstoffer for eksplosiver som gjennomfører forordning (EU) 2019/1148 om markedsføring og bruk av utgangsstoffer for eksplosiver, skal erstatte gjeldende forskrift om håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver. Forskriften viderefører også flere nasjonale bestemmelser fra gjeldende forskrift. Hensikten med forordningen er å styrke tiltakene som skal forhindre ulovlig fremstilling av eksplosiver, ved å avvikle nasjonale registreringsregimer, innføre nye informasjons- og kontrollplikter for markedsaktørene og nye plikter for landene om tilsyn, opplæring av nødetater, informasjonsarbeid og rapportering. Forskriftsforslaget ble sendt på høring i oktober 2021 med høringsfrist i januar 2022, og anmodning om fastsettelse vil bli oversendt departementet første kvartal 2022.

Forslag om endringer i forskrift om landtransport av farlig gods når det gjelder kontrollordningene for ADR-tanker og emballasje er sendt på høring. Formålet med endringen er å gi regler om hvem som kan få rollen som kontrollorganer for godkjenning, kontroll og prøving av emballasje, tanker og bulkcontainere til transport av farlig gods på DSBs vegne, og hvilke regler som gjelder for kontrollorganer som utøver denne rollen. Det er også sendt på høring et forslag til endring av landtransportforskriften om transport av brannfarlige væsker som gjennomføres av utenlandske militære styrker. Formålet med endringen er å forenkle forholdene for utenlandske militære styrker som øver i Norge.

¹⁴ direktiv 2013/29/ EU om tilgjengeliggjøring av pyrotekniske artikler og direktiv 2014/58/ EU om opprettelsen av et system for sporing av pyrotekniske artikler

Brannområdet

DSB arbeider med å gjøre brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter gjeldende for Svalbard. Den overordnede målsettingen for arbeidet er å innføre regelverket på Svalbard i overensstemmelse med reguleringen på fastlandet, og i tillegg innføre regelverket så likt som mulig for hele øygruppen. Eventuelle unntak fra fastlandsreguleringen skal særskilt begrunnes.

DSB oversendte ved årsskiftet 2019/2020 et problemnotat til departementet hvor det gjøres rede for utfordringene ved å gjøre regelverket som gjelder på fastlandet gjeldende for Svalbard, sammen med et konkret forslag til gjennomføringsforskrift. Sysselmasteren på Svalbard og Longyearbyen lokalstyre ga sine innspill til DSBs problemnotatet og forslaget til tilpasningsforskrift i mai 2021, etterfulgt av en workshop i september. DSB presenterte brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter, og det ble gjennomført felles drøftelser av hvordan regelverket ville passe for Svalbard, eventuelt hvilke tilpasninger som måtte til.

Manglende kommunestruktur utenfor Longyearbyen arealplanområde gir noen særskilte utfordringer da regelverket legger en rekke oppgaver og ansvar til kommunen. DSB har på bakgrunn av dette gjennomført en egen utredning av hvem, som i mangel av en kommune, bør ivareta oppgavene og ansvaret som tilligger lokal tilsynsmyndighet etter regelverket for områdene utenfor Longyearbyen arealplanområde. Det må videre vurderes løsninger for hvordan kommunens ansvar for etablering og drift av et brannvesen, for ivaretagelse av krav til brann- og ulykkesberedskap, kan ivaretas av virksomhetene som eier og driver lokalsamfunnene utenfor Longyearbyen arealplanområde.

Forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene (brann- og redningsvesenforskriften) ble sendt på høring i 2021. DSB mottok rundt 160 svar som resulterte i endringer i forskriften. Forskriften ble vedtatt 15. september 2021 med ikrafttredelse 1. mars 2022. Forskriften innebærer en modernisering og forenkling av gjeldende forskrift, men det gjøres også noen større grep som skal bidra til å utvikle brann- og redningsvesenet ytterligere. De viktigste endringene er analysekravene (§§ 6-9), en tydeliggjøring av brannsjefens ansvar og oppgaver (§ 11), utalarming av nærmeste ressurs (§ 24) og detaljerte plikter til nødmeldesentralen (§§ 28-33). I tillegg er det i ny brann- og redningsvesenforskrift inntatt presiseringer av den tidligere dimensjoneringsforskriften og dagens praksis. Det er også flere detaljerte krav til planverk, øvelser, evalueringer og Nødnett. I påvente av ny fagskole er bestemmelsene om opplæring og kompetanse tilpasset dagens utdanningsmodell med ansettelse før utdanning og dagens kurs ved Norges brannskole. DSB startet i 2021 med veiledning til beredskapsanalyse i tråd med det nye kravet i brann- og redningsvesenforskriften.

I 2021 har DSB bidratt i JDs arbeid med høringsnotat om endringer i brann- og eksplosjonsvernloven. Endringene som foreslås skal legge til rette for den nye utdanningsmodellen, og gjelder blant annet krav til kvalifikasjoner for brann- og redningspersonell, bestemmelse som fastslår at fagskolen er den sentrale utdanningsinstitusjonen for brann- og redningspersonell og bestemmelser om opptak. Sentrale bestemmelser om brann- og redningsutdanningens organisering og virksomhet hjemles også direkte i brann- og eksplosjonsvernloven.

DSB har videre utarbeidet et forslag til forskrift om opptak, studier og eksamen ved fagskolestudiet Brann, redning og samfunnsikkerhet. Forskriften er en lokal forskrift for fagskolestudiet, og skal gi utfyllende regler til sentralt fagskoleregulering og brann- og eksplosjonsvernloven. Formålet er særlig å ivareta rettigheter til personer som søker opptak til og studerer ved Brann- og redningsskolen og gir bestemmelser om opptak, studier og eksamen ved fagskolen. Forskriftsforslaget vedlegges søknaden til NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen) for å kunne bli akkreditert som fagskoleutdanning.

Produktsikkerhetsområdet

Forordning (EU) 2019/1020 om markedstilsyn og varers samsvar med regelverk skal gjennomføres i norsk regelverk. Forordningen får betydning for DSB på produktsikkerhetsområdet og påvirker produktkontrollen, brann- og eksplosjonsvernloven og el-tilsynsloven samt 15 produktforskrifter under disse lovene. DSB har i 2021 fortsatt arbeidet med å utrede og foreslå nye bestemmelser i produktkontrollen, el-tilsynsloven og brann- og eksplosjonsvernloven på bestilling fra Justis- og beredskapsdepartementet. Forslaget til lovendringer ble sendt på høring 20. desember 2021 med høringsfrist 28. februar 2022

Kommisjonen fremmet i juni 2021 forslag til ny forordning om produktsikkerhet som skal erstatte produktsikkerhetsdirektivet og næringsmiddelimitasjonsdirektivet (87/357/EØF). Formålet med forordningen er å styrke forbrukersikkerheten ved å oppdatere og modernisere den generelle rammen for sikkerheten til forbrukerprodukter som ikke omfattes av harmonisert EU-regelverk, sikre samsvar med markedstilsynsforordningen og legge til rette for at alle forbrukerprodukter er sikre, uavhengig om de selges på nett eller i butikk, og uavhengig om de selges i EØS eller fra tredjeland. DSB har sammen med Miljødirektoratet hatt forslaget på nasjonal høring og utarbeidet innspill til en EØS/EFTA-kommentar til EU-organene.

I samfunnet er det et særlig fokus på forebyggende sikkerhetsarbeid knyttet til barn og unge. Barn er en sårbar gruppe som det er allment akseptert at krever et høyt beskyttelsesnivå, og samlet anslås det at ca. 6400 barn under 15 år mottok legebehandling for lekeplassrelaterte skader. Som fag- og tilsynsmyndighet skal DSB bidra til at lekeplassutstyr oppfyller gjeldende sikkerhetskrav og er trygt å bruke. Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr er på enkelte områder utdatert og uklar, og ikke i samsvar med krav i gjeldende standarder. DSB igangsatte derfor et utredningsarbeid der det både ble sett på behovet for å endre enkelte bestemmelser og om forskriften burde oppheves helt eller delvis. DSB innhentet høsten 2020 innspill fra bransjen for å kunne belyse positive og negative virkninger ved de to skisserte alternativene til fremtidig regulering, både for ansvarlige aktører og befolkningen som sådan. Bransjens tilbakemelding var i hovedsak at forskriften ønskes revidert og videreført. DSB har derfor, etter en helhetsvurdering, utarbeidet forslag til en ny forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr. Forslaget ble oversendt Justis- og beredskapsdepartementet i mai 2021, med anmodning om høring.

Sivilforsvaret

DSB har vært involvert i arbeidet med endringer i sivilbeskyttelsesloven. Lovendringene trådte i kraft 1. mai 2021, og gir nødvendige hjemler for ny sivilforsvarsforskrift.

DSB har utarbeidet forslag til ny forskrift om sivilforsvar som ble sendt på alminnelig høring 6. mai 2021. Den nye forskriften opphever og erstatter 11 eldre forskrifter. Høringsuttalelsene medførte kun noen mindre justeringer, og revidert forslag til forskrift om sivilforsvar ble oversendt departementet 1. november 2021 med anmodning om å få fastsette forskriften.

Noen av de viktigste nye bestemmelsene i ny sivilforsvarsforskrift gjelder behandling av bistandsanmodninger, gjennomføring av rekrutteringsmøte, vurdering av hvem som kan pålegges tjenesteplikt og kommunenes plikt til å stille lager og rom til rådighet for Sivilforsvaret. Samtidig har vi utarbeidet nytt veiledningsmaterieil og nye saksbehandlingsrutiner. Forskriften forventes å tre i kraft første kvartal 2022 og alle ansatte i Sivilforsvaret vil få opplæring i nytt regelverk før det trer i kraft.

Kunnskapsbanken

Som en del av arbeidet med Kunnskapsbanken har DSB jobbet med et forslag til en ny bestemmelse i Sivilbeskyttelsesloven med tilhørende forskrift om behandling av taushetsbelagte personopplysninger fra forsikringsselskaper. Ny § 15 a i sivilbeskyttelsesloven trådte i kraft 1. mai 2021. Lovbestemmelsen gir DSB hjemmel til å behandle taushetsbelagte personopplysninger om natur- og vannskader fra

forsikringsselskapene, og gjøre disse tilgjengelig for kommuner og andre relevante offentlige organer der dette er nødvendig for å forebygge og redusere konsekvensene av uønskede hendelser.

DSB sendte forslag til ny forskrift om Kunnskapsbanken på høring før sommeren, med høringsfrist 1. oktober 2021. Forskriften gir blant annet nærmere bestemmelser om hvilke opplysninger forsikringsselskapene plikter å dele med DSB, krav til format, krav om bruk av felles databehandler, og hvilke offentlige organer som får tilgang til Kunnskapsbanken. DSB er ferdig med å behandle høringssvarene, og anmodning om fastsettelse av forskriften ble oversendt Justis- og beredskapsdepartementet i desember 2021.

Juridisk arbeid under covid-19

Sivilforsvarets kapasiteter har under covid-19-pandemien vært etterspurt i mange oppdrag, som i flere tilfeller skiller seg fra tidligere oppdrag. Dette gjelder særlig forsterkning av kommunenes innsats med å administrere karantenehotellene, og med testing og vaksinerings av kommunens innbyggere. Videre har politiet bedt om bistand til håndteringen av kontrolloppgavene på grenseovergangene.

Bistandsanmodningene har medført behov for prinsipielle vurderinger av hvor langt det rettslige grunnlaget for bruk av Sivilforsvarets tjenestepliktige strekker seg. I tillegg har det vært behov for rettslige avklaringer med samarbeidende etater, POD og Heimevernet, knyttet til bruk av tjenestepliktige i Sivilforsvaret og vernepliktige i Heimevernet. Som et ledd i dette arbeidet ble det holdt foredrag for Heimevernets juristkorps for å øke bevisstheten rundt Sivilforsvaret og komme til enighet om hvilket ansvar og myndighet som ligger til henholdsvis Heimevernet og Sivilforsvaret. Foredraget ble senere holdt for juristene i Forsvarsdepartementet. Disse avklaringene og erfaringene er også nyttige for DSB, POD og Forsvaret i et totalforsvarsperspektiv.

Se også kapittel 3.2.13 om DSBs arbeid med innreiseregistreringssystemet (IRRS) og juridiske vurderinger.

Personvern

I 2021 har DSB fortsatt arbeidet fra 2020 med å følge opp og lukke avvik fra kravene i personvernregelverket etter gjennomførte avviksanalyser av behandlingsprosesser i organisasjonen. Det er også gjennomført interne opplæringstiltak i personvernregelverket, og utarbeidet nye og revidert eksisterende rutiner som skal sikre korrekt behandling av personvernopplysninger.

Standardisering

Henvisning til anerkjente standarder som akseptert metode for å oppfylle sikkerhetskravene i forskrifter er i dag et bærende prinsipp i produktsikkerhetsarbeidet gjennom funksjonelle rammeforskrifter. Standarder er også viktig for at det skal utvikles kommunikasjonsløsninger tilpasset nød- og beredskapsaktørens behov for samhandling, forebygging og håndtering av større ulykker og hendelser.

DSB har i 2021 finansiert flere standardiseringsarbeider- og komiteer under Standard Norge, og har et særskilt søkelys på samfunnssikkerhetsområdet. Det er blitt stadig viktigere å følge opp standardiseringsarbeidet nasjonalt, regionalt og ikke minst globalt. DSB har en rolle i sentrale standardiseringskomiteer for å ivareta og forbedre sikkerheten innenfor de områdene vi forvalter, særlig innen el- og produktsikkerhet og samfunnssikkerhet.

I 2021 har DSB hatt fokus på oppfølging av en kartlegging foretatt av Standard Norge som ser på utfordringsbildet, mulighetsrommet og potensialet i standardisering som virkemiddel for DSB innenfor samfunnssikkerhet og beredskap. Kartleggingen tar blant annet for seg pågående og potensielt nye standardiseringsarbeider relatert til deler av DSBs virkeområde og som gir et overordnet bilde slik at vi enklere kan prioritere deltakelse i standardiseringsarbeider som vurderes å ha størst virkning og effekt. I kartleggingen foreslås det også generelle tiltak for DSB innen standardiseringsområdene, for å øke bevisstheten og kompetansen om standardisering og ta nye initiativer. På bakgrunn av kartleggingen vil

DSB igangsette flere tiltak i 2022 for å bidra til en styrking av arbeidet med standardisering, og sørge for at standardisering blir et enda sterkere virkemiddel i forbindelse med regelverksarbeid, tilsyn og for samordningsrollen.

Tilskudd til Norsk Elektroteknisk Komite (NEK) gir DSB en mulighet til å styre NEKs prioriteringer til områder som har betydning for samfunnssikkerheten og ivaretar myndighetenes interesser. Regelverket på elsikkerhetsområdet er i all hovedsak av funksjonell karakter, og utfylles i stor grad av standarder som utarbeides av Norsk Elektroteknisk komite og REN AS. DSB deltar i flere komiteer ivaretatt av disse organisasjonene, og ved utarbeidelse av ulike standarder. DSB deltar også i en ny komite under NEK etablert i 2021 om forsvar og beredskap. Komiteen skal være et upartisk, ledende og samlende fagmiljø innenfor elektrotekniske installasjoner og infrastruktur til elektronisk kommunikasjon innen forsvar og beredskap. NEK er Norges representant både i Europeisk og internasjonalt standardiseringsarbeid innen elektroteknikk. Kandidat fra DSB er valgt inn i Conformity Assessment Board (CAB) i International Electrotechnical Commission (IEC) som representant for NEK.

DSB bidrar også i en større utredning på initiativ fra Standard Norge, NEK og Regelrådet om henvisning til standarder i norsk regelverksutvikling. Utredningen gjøres av Menon Economics med støtte fra Nærings- og fiskeridepartementet og vil involvere både regelverksutviklere, -forvaltere og næringslivet. Fra DSBs side har vi et særskilt fokus på områdene samfunnssikkerhet, elsikkerhet og farlige stoffer. Utredningen vil være klar i 2022, og vil gi økt forståelse og kunnskap om hvordan bruk av standarder kan understøtte utviklingen vårt regelverk og myndighetsutøvelse.

Offentlige anskaffelser

DSB er som offentlig virksomhet underlagt lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Regelverket skal sikre best mulige anskaffelser gjennom konkurranse og åpenhet om offentlige kontrakter.

DSBs anskaffelsesstrategi for perioden 2018-2022 er førende for alle anskaffelsesprosesser i virksomheten. I 2021 har vi særlig arbeidet med strategiens satsingsområder kompetanseutvikling og kontraktsoppfølging, både som ledd i den enkelte anskaffelsesprosess og overordnet. Det er gjennomført særskilte kompetanseutviklingstiltak i form av kurs og oppfølgingsmøter.

Det er utarbeidet og foretatt oppdateringer i rutiner og retningslinjer for anskaffelser basert på veiledende dokumenter utarbeidet av blant annet DFØ og etter innspill fra anskaffende miljøer i egen virksomhet.

DSBs anskaffelser utgjør, i samsvar med vårt samfunnsoppdrag, en variert og bred portefølje av varer og tjenester. Det ble innmeldt 233 anskaffelsessaker i 2021, som utgjør en økning på 46 saker fra året før. Det har resultert i 226 signerte kontrakter, som fordeler seg på nyetablerte kontrakter, rammeavtaler og endringsbilag til gjeldende kontrakter og rammeavtaler. Av innmeldte saker er 22 avlyst som følge av forhold ved prosessen eller interne forhold, samt at 13 saker overføres til 2022.

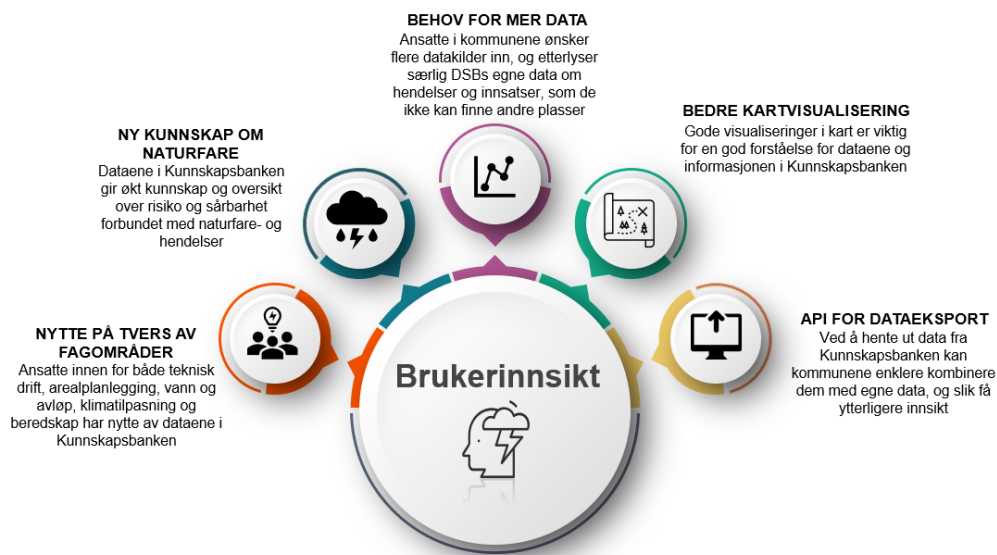
3.2.16

BRUK OG FORMIDLING AV DSBS KUNNSKAP

Kunnskapsbanken

Kunnskapsbanken er en løsning utviklet av DSB for sammenstilling, tilgjengeliggjøring og publisering av data til bruk i analyseprosesser på samfunnssikkerhetsområdet. Dataene blir gjort tilgjengelig for Kunnskapsbankens brukere som statistikk og kartlag. Det er utarbeidet en gevinstrealiseringsplan for Kunnskapsbanken, hvor DSB samarbeider med forskere fra SINTEF gjennom forskningsprogrammet Klima2050. Foreløpige resultater fra deres forskning viser at løsningen oppleves nyttig, men peker også på viktige utviklingsbehov som tilgang på data via API¹⁵ og bedre kartfunksjonalitet.

Figur 18: Brukerinnsikt fra Klima2050s følgeforskning om Kunnskapsbanken

Kunnskapsbanken vil på sikt utvides med flere datakilder og hendelsestyper for å dekke hele samfunnssikkerhetsfeltet. Fra januar 2020 inneholder Kunnskapsbanken data om naturhendelser og naturfare både fra DSBS egne fagsystemer og fra andre offentlige og private virksomheter. Sivilforsvaret, brann- og redningsvesenene, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk klimaservicesenter, Meteorologisk institutt, Statens vegvesen og Finans Norge er blant de som leverer data til Kunnskapsbanken.

Hensikten med å sammenstille og tilgjengeliggjøre dataene på denne måten er å støtte analyseprosesser som kan bidra til styrket forebyggende samfunnssikkerhetsarbeid lokalt, regionalt og nasjonalt.

I løpet av 2021 har stadig flere tatt i bruk Kunnskapsbanken, og DSB har gjennomført en rekke aktiviteter for å informere ansatte i kommunene om at verktøyet finnes, og hvordan det kan benyttes. Fra slutten av april og ut 2021 var det om lag 1800 besøk på <https://kunnskapsbanken.dsb.no/>.

Noe av informasjonen i Kunnskapsbanken ligger bak innlogging av hensyn til personvern. Dette gjelder blant annet data om forsikringsutbetalinger ved vann- og naturskader. Ansatte i offentlig forvaltning med tjenstlig behov for tilgang kan få personlig brukertilgang, og det er gitt suksessiv

¹⁵ Programmeringsgrensesnitt, "application programming interface"

tilgang siden løsning ble lansert. Per januar 2022 er det 300 registrerte brukere som er ansatt i en kommune eller i et av statsforvalterembetene. For å sikre god veiledning til brukerne av løsningen er det utviklet korte opplæringsvideoer¹⁶.

Det henvises også til kapittel 3.2.15 om regelverksarbeid knyttet til Kunnskapsbanken.

Geografisk analyse og visualisering i kart

Kart er et viktig verktøy i DSBs kunnskapsutvikling- og formidling, samt et viktig verktøy inn i eksempelvis øvelser og hendelseshåndtering. Å presentere data om fare, hendelser, infrastruktur, samfunnsfunksjoner og beredskapsressurser samlet i et kart gir mulighet for ny innsikt.

DSB publiserer egne og andres karttjenester på <https://kart.dsb.no/> og i andre DSB-verktøy slik som Kunnskapsbanken og FAST. Kart benyttes også aktivt i forbindelse med øvelser og hendelser.

DSB er nasjonalt kontaktpunkt for Copernicus Emergency Management Service (CEMS). I forbindelse med stormen i november 2021 ble CEMS aktivert for å få oversikt over skader på skog.

Kart var også et sentralt verktøy under en skogbrannøvelse organisert av SAMRISK-prosjektet INSITU, ledet av Senter for integrert krisehåndtering (CIEM) ved Universitetet i Agder. Overordnet hensikt med øvelsen var å gi erfaring med hvordan situasjonsbildet kan deles fra innsatsleder til sentrale myndigheter med bruk av felles digital kartstøtte. Kartløsningen til DSB ble benyttet som hovedverktøy under øvelsen.

DSB og representanter i Skogbrannutvalget har gjennomført en beredskapsanalyse. Hovedspørsmålet for analysen var i hvilken grad vi har beredskap for å beskytte samfunnets og skogbrukets verdier mot kommende stormer med store trefall. GIS (geografisk informasjonssystem) var et viktig verktøy i utarbeidelse av denne rapporten. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) foretok selve analysene, og DSB laget en innsynsløsning for å utforske resultatene av analysen.

Forsknings- og utviklingsarbeid (FoU) i DSB

DSBs FoU-strategi har ligget til grunn for arbeidet i 2021. Aktivitetene omfatter deltakelse i forskningsprogrammer og prosjekter, deltakelse i søknadsprosesser i forbindelse med utlysning av forskningsmidler, interne formidlingstiltak, samt videre arbeid med systematisering av FoU-arbeidet.

DSB deltar i Norges forskningsråd (NFR) sin referansegruppe for Horisont Europa samt i kommisjonens programkomite knyttet til Cluster 3 i programmet (Civil security for society). Deltakelsen gir mulighet for innspill til arbeidsprogram og utlysninger for dette programområdet. DSB er også representert i programstyret for Nordforsk sitt Societal Security Program. Begge disse arenaene gir mulighet for å påvirke prioriteringer og derved bidra til at framtidige prosjekter i større grad kan treffe DSBs fagområder og kunnskapsbehov.

3.2.17

KOMMUNIKASJON OG KAMPANJER

Egenberedskapsuka 2021

Høsten 2021 (uke 44) gjennomførte DSB Egenberedskapsuka 2021 i samarbeid med en rekke kommuner, sivilforsvarsdistrikter, statsforvaltere og frivillige organisasjoner. Gjennom en kombinasjon av lokale arrangementer og en nasjonal kampanje, var målet å øke befolkningens kunnskap om egenberedskap og evne til å klare seg selv i minst tre døgn.

¹⁶ Tilgjengelig her: <https://vimeo.com/showcase/8435456>

Befolkningsundersøkelser gjennomført rett før og rett etter kampanjeuka viste en tydelig økning i andelen som oppga at de kjente til DSBs råd. Før kampanjen svarte 65 prosent at de kjente til råd for egenberedskap. I etterkant hadde andelen økt til 74 prosent.

Tiltak for samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid overfor en mangfoldig og sammensatt befolkning

Erfaringene fra koronapandemien viser at myndighetene ikke har lykkes fullt ut med å nå ut med informasjon og tiltak til en sammensatt og mangfoldig befolkning. Koronakommisjonen påpeker også dette. Dette er bakgrunnen for at DSB og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) våren 2021 mottok et felles oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Utgangspunktet for oppdraget er at Norges befolkning de siste årene har fått en større andel personer med innvandrerbakgrunn. Oppdraget handlet om å identifisere utfordringene med å nå denne målgruppen i en krisesituasjon, og å anbefale tiltak. I arbeidet har over 70 interessenter vært involvert.

Gjennom pandemien har vi sett at utfordringer som svake språklige- og digitale ferdigheter, kulturelle barrierer, tillit til myndigheter og sosioøkonomiske forhold i enkelte deler av innvandrerbefolkningen gjør myndighetenes formidlingsjobb mer krevende. For å nå hele befolkningen med relevant og nødvendig informasjon må myndigheter tilpasse tiltak og tjenester til brukerne. Mangfoldsperspektivet og forventningene om at tiltak og tjenester er tilpasset mangfoldet i befolkningen, er allerede en sentral føring i norsk forvaltning. Samtidig trenger vi høyere bevissthet, kompetanse og økt grad av implementering på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.

Rapporten beskriver utfordringsbildet og forslag til tiltak. Tiltakene gir et grunnlag for mer systematisk arbeid for å inkludere mangfoldsperspektiv i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

I oppdraget har vi kommet fram til 32 relevante tiltak, fordelt på åtte delmål:

mangfoldsperspektiv inkludert i samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet

godt samarbeid mellom frivillige organisasjoner og offentlige myndigheter i og mellom kriser

krisekommunikasjon er helhetlig og koordinert

innvandrerbefolkningen har kunnskap om egenberedskap

brukertilpasset og tilgjengelig informasjon til ulike målgrupper i flere kanaler

godt system for oversettelser til flere språk

krisekommunikasjon i tråd med prinsippene for klarspråk og brukermedvirkning

godt system for bestilling og bruk av kvalifiserte tolker

Oppgradering av nettsiden for Nødnett med ny profil og logo

I 2021 gjennomførte DSB en større oppgradering av nødnett.no samt utarbeidelse av ny profil og logo for Nødnett. Arbeidet med å gjøre ny avsenderidentitet kjent er påbegynt. DSB skal fremstå som en mer tydelig og enhetlig avsender.

Omtale i media og pressehenvendelser

Tabell 10: mediehenvendelser og oppslag

	Antall 2021	Antall 2020
Mediehenvendelser	636	737
Medieoppslag der DSB nevnes	5423	5301
Medieoppslag der Sivildforsvaret nevnes	4503	5565
Medieoppslag der Nødnett nevnes	1289	938

3.3

RESSURSBRUK OG EFFEKTIVISERINGSTILTAK

I dette avsnittet omtales DSBs ressursbruk med utgangspunkt i påløpte driftskostnader for å vise hva DSBs ressurser ble brukt til i 2021.

3.3.1

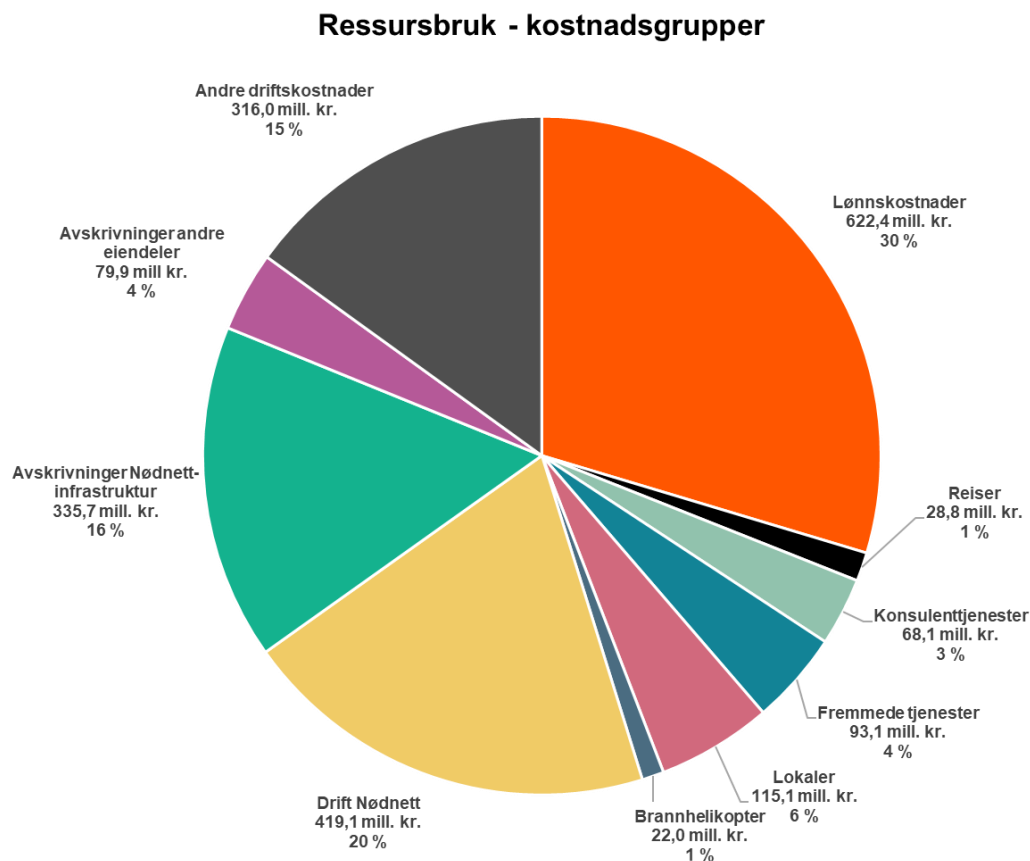
HVA RESSURSENE HAR GÅTT TIL – KOSTNADSGRUPPER

Samlede driftskostnader i resultatregnskapet¹⁷ var 2,100 mrd. kroner. Driftskostnadene har ulike finansieringskilder, hvor den vesentligste er Stortingets bevilgninger. Annen finansiering for direktoratet kommer fra abonnementsinntekter for Nødnett, andre salgsinntekter, avgifter, gebyrer og tilskudd.

Kostnadene omfatter lønnskostnader og andre typer driftskostnader i hele virksomheten samt avskrivninger på varige driftsmidler. Diagrammet viser hvordan de samlede kostnadene fordeler seg på ulike kostnadsgrupper.

¹⁷ Se oppstillingen Resultatregnskap i del 6 Årsregnskap

Figur 19: Ressursbruk – kostnadsgrupper

Lønnskostnadene var 622,4 mill. kroner, som tilsvarer 30 % av samlede driftskostnader. Lønnskostnader gjelder hovedsakelig ansatte i direktoratet med underliggende enheter, men godtgjørelse til tjenestepiktige mannskaper og befal i Sivilforsvaret utgjorde 19,3 mill. kroner av kostnadene. Øvrige lønnskostnader omfatter lønn i faste og midlertidige stillinger, vakt- og overtidsgodtgjørelse, feriepenger, pensjonsinnskudd og arbeidsgiveravgift. Inntekter fra syke- og foreldrepenger og andre refusjoner var 10,5 mill. kroner og er fratrukket i lønnskostnadene

Driftskostnader til Nødnett utgjorde 419,1 mill. kroner, som tilsvarer 20 % av samlede driftskostnader. Disse kostnadene gjelder leie og strøm for basestasjoner, vedlikehold og drift av nettverk og kontrollrom. Driftskostnadene dekkes i hovedsak av Nødnett-brukerne gjennom abonnementsordning og refusjoner

Avskrivningskostnader for infrastruktur i Nødnett utgjorde 335,7 mill. kroner, som tilsvarer 16 % av samlede driftskostnader. Avskrivning på andre eiendeler var 79,9 mill. kroner. Av dette var avskrivning på immaterielle eiendeler (programvare) 40,1 mill. kroner og avskrivning på materiell i Sivilforsvaret 19 mill. kroner.

Kostnader til lokaler var 115,1 mill. kroner, hvorav husleie utgjorde 65,8 mill. kroner. Kjøp av konsulent tjenester var 68,1 mill. kroner, som i DSB omfatter tjenester innen IKT-utvikling, utredninger og analyser, kommunikasjonstjenester, kurs og undervisning.

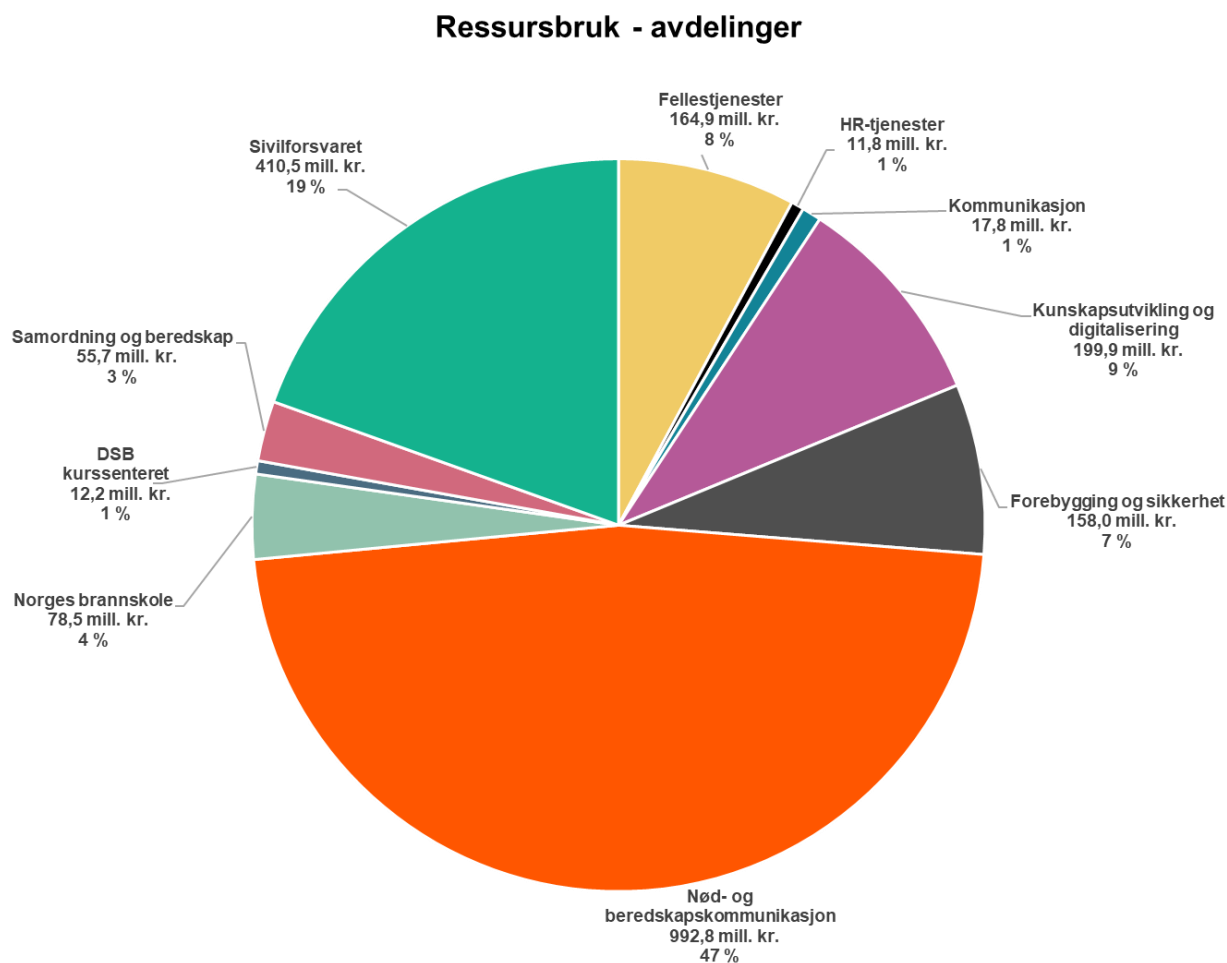
3.3.2

HVILKE OPPGAVER OG ANSVARSOMRÅDER RESSURSENE HAR BLITT BENYTTET TIL

Direktoratet har en bred og sammensatt oppgaveportefølje innen samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet. Virksomheten er organisert etter ansvars- og fagområder, med fellesfunksjoner i egne avdelinger.

Figuren under illustrerer hvordan samlede driftskostnader i resultatregnskapet (2,100 mrd. kroner) fordelte seg på avdelinger og enkelte underliggende driftsenheter. Dette gir et uttrykk for hvordan ressursene ble brukt til ulike oppgaver og ansvarsområder.

Figur 20: Ressursbruk – avdelinger

Tjenesteområdet nød- og beredskapskommunikasjon stod for omkring halvparten av driftskostnadene i DSB (992,8 mill. kroner eller 47 %). Avskrivninger og driftskostnader relatert til Nødnett utgjorde omkring tre fjerdedeler av denne andelen.

Sivilforsvaret hadde 19 % av de samlede driftskostnadene (410,5 mill. kroner), og virksomheten i distrikter og kompetansesenter utgjorde noe over halvparten av kostnadene. Driftskostnader til kunnskapsutvikling og digitalisering utgjorde 9 % av kostnadene, og ansvarsområdene innen

forebygging og sikkerhet utgjorde 7 % av samlede driftskostnader. I diagrammet vises den relative andelen for andre avdelinger samt utdanningsenhetene og fellestjenester.

3.3.3

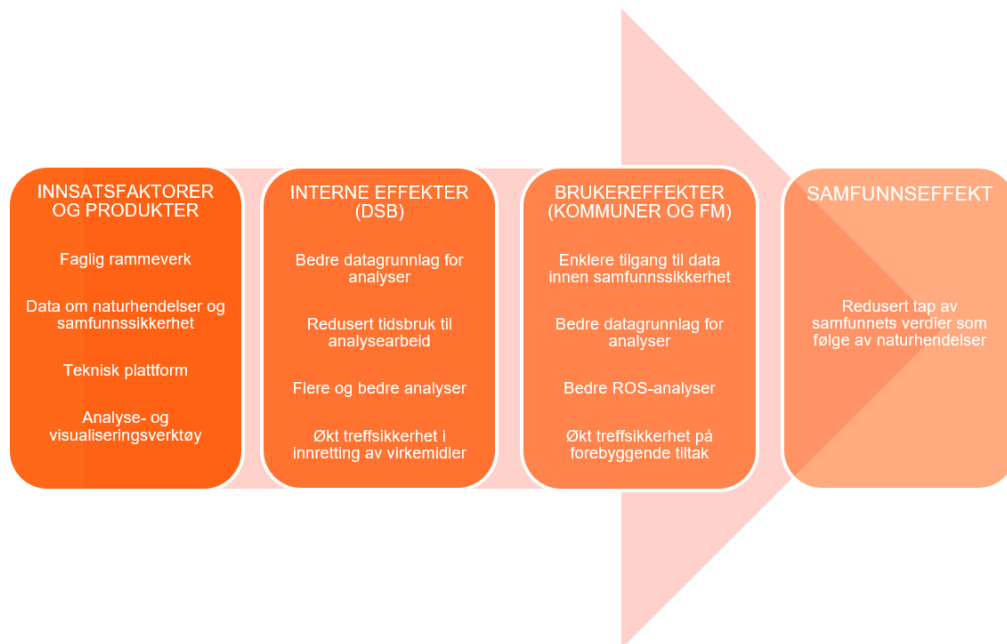
EFFEKTIVISERINGSTILTAK OG ARBEID MED GEVINSTREALISERING

DSB har gjennom målrettet arbeid styrket sin kompetanse på området nyttestyring, og det er iverksatt en rekke tiltak på området de siste årene. Et konkret eksempel er arbeidet med det vi har kalt "gevinstreisen". Gevinstreisen skal sikre at de ulike interne prosjekteierne har fokus på nyttestyringen gjennom hele prosjektperioden. DSB har utviklet et malverk for ulike styringsdokumenter knyttet til prosjektgjennomføring. Dette sikrer fokus på gevinster ikke bare i det innledende arbeidet med et prosjekt, men også etter at et prosjekt er avsluttet og "linjen" har overtatt ansvaret.

DSB har hatt en aktiv rolle i DFØs arbeid med å utvikle en ny veileder for gevinstrealisering i offentlig sektor. Når den nye veilederen er på plass, vil DSB aktivt arbeide med å oppdatere og forbedre prosesser og støtteverktøy knyttet til gevinstarbeid.

DSB har også deltatt som forskningsobjekt i forskningsprogrammet Concept. Rapporten "Hvordan lykkes med digitaliseringsprosjekter? En undersøkelse av nyttestyring av IT-prosjekter i offentlig sektor", omtaler DSBs vellykkede bruk av nyttekart¹⁸ i arbeidet med Kunnskapsbanken. Å knytte nyttekart og mål- og resultatstyringskjeden sammen i en visualisert modell, har vist seg svært nyttig (se figur under). Denne erfaringen trekker DSB med seg videre inn i andre større arbeider. DSB har også styrket seg på området ved å ansette en person med samfunnsøkonomisk kompetanse, samt sikre at vi har enkel tilgang til slik kompetanse gjennom en rammeavtale for utredningsoppdrag.

Figur 21: Nyttekart og mål- og resultatstyringskjeden - i en visualisert modell

¹⁸ <https://www.ntnu.no/documents/1261860271/1262010703/Concept+64+Web.pdf/0d936255-5547-54f1-514d-30b9d76d0f9f?t=1618903551756>

DSBs samlede portefølje

DSB vurderer kontinuerlig den faglige porteføljen. Arbeidet er godt forankret i styrende dokumenter og i vår visjon: Et trygt og robust samfunn – der alle tar ansvar. Blant annet har DSB i forbindelse med håndteringen av pandemien trukket på ulike kompetansemiljøer, og på ressurser som normalt ikke deltar i hendelseshåndtering. Dette ble gjort for vi skal ha redundans og sikre kapasitet, og for å finne frem til gode ressurser med spesifikk kompetanse på ulike problemstillinger.

DSB har en faglig grenseflate med et stort antall statlige myndigheter og andre aktører. Noe som krever tett samarbeid, samhandling og samordning, samt vurderinger av grenseflater og oppgavefordeling. Direktoratet arbeider kontinuerlig med å sørge for at vi er godt koordinert med andre myndigheter, at byråkratiet ikke blir unødig stort for våre brukere, og at vi benytter statens samlede ressurser effektivt. Dette sikrer vi eksempelvis gjennom vår deltakelse i tilsynsetatens samarbeidsgruppe (TSG), som blant annet har et pågående, felles digitaliseringsprosjekt: "Felles arkitektur for tilsynsmyndighetene".

Digitalisering som grunnlag for effektivisering og bedre tjenester til brukere og samfunn

Fornye, forenkle og forbedre har blitt begreper som benyttes aktivt for i arbeidet med å gjøre direktoratets produkter og tjenester enda mer treffsikre.

For å sikre effektiv ressursutnyttelse og modernisering følger vi blant annet opp digitaliserings- og endringsporteføljen. I 2020 etablerte DSB porteføljestyring og et porteføljestyre bestående av direktør, assisterende direktører og avdelingsdirektører. Det legges til rette for at direktørene har felles møtepunkter med faste rammer på innhold, gode interne rapporteringsrutiner og oversikter. I tillegg legges det til rette for en tett integrering mellom styringen av digitaliserings- og endringsporteføljen og andre deler av virksomhetsstyringen. I tillegg til å ha en helhetlig oversikt over endrings- og utviklingsarbeidet som foregår i virksomheten, skal porteføljestyret prioritere de endringstiltakene som i størst mulig grad gjør at DSB når sine strategiske mål og behandle utfordringer i prosjektene.

KAPITTEL

4

Styring og
kontroll i
virksomheten

4.1

DSBS OVERORDNEDE VURDERING AV STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Virksomhetsstyringen i DSB understøtter det samlede samfunnsoppdraget. Prinsippet om mål- og resultatstyring er førende for den interne styringen i direktoratet og gir føringer for både dokumenter, prosesser, prosedyrer og strategiarbeidet i DSB.

DSB bruker et digitalt ledelses- og styringssystem for å understøtte styringen.. Systemet brukes også til å følge opp og rapportere på direktoratets mål- og resultatkrav, økonomi, risikostyring, revisjonsarbeid, prosjekt- og porteføljestyling, forvaltning av regelverk m.m.

DSB bruker også et digitalt internkontrollsystem for å bidra til enhetlig praksis på virksomhetens arbeidsoppgaver og underlette etterlevelsen av eksternt og internt regelverk. Systemet vil på sikt inneholde alle DSBs interne styrende dokumenter. I tillegg forenkler systemet registrering og håndtering av hendelser i DSB. Eksempler på slike hendelser kan være HMS hendelser, bekymringsmeldinger, varsling av kritikkverdige forhold, sikkerhetsavvik, brudd på internt og eksternt regelverk m. fl. Systemet brukes i tillegg til registrering og behandling av forbedringsforslag fra ansatte, og bidrar dermed til arbeidet med kontinuerlig forbedring i DSB.

4.2

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

DSB vurderer samlet måloppnåelse som god. Se nærmere omtale under kapittel 3.

DSBs overordnede risikovurderinger tar utgangspunkt i DSBs samlede oppdrag. DSB risikovurderer de ulike delmålene og resultatkravene i tildelingsbrevet og DSBs øvrige oppdrag og ansvar gitt i hovedinstruksen. I tillegg vurderes risiko knyttet til internkontrollmålsettingene om målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og etterlevelse av lover og regler. HMS-området vurderes også. Risikovurderinger med tilhørende risikoreduserende tiltak registreres og følges opp i direktoratets ledelses- og styringssystem. Systematisk oppfølging av risikoreduserende tiltak er imidlertid fortsatt et forbedrings- og utviklingsområde.

DSB orienterer departementet om virksomhetens overordnede risikovurderinger i styringsdialogen gjennom året.

4.3

NÆRMERE OMTALE AV FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL I DIREKTORATET

DSB jobber med å effektivisere og styrke internkontrollen i virksomheten. En viktig del av dette arbeidet er videre utvikling av den digitale eHåndboken i DSB. eHåndboken er tilgjengelig for alle ansatte og vil på sikt gi de ansatte all den informasjonen de trenger for å gjennomføre sine oppgaver. Systemet effektiviserer arbeidet med vedlikehold og oppdatering av de interne styrende dokumentene i virksomheten. Systemet gir god oversikt over prosessstrukturen i DSB og gir en rask og enkel tilgang til dokumentene. I eHåndboken ligger også en oversikt med aktive lenker til eksternt regelverk, rundskriv og veiledninger som det er viktig at DSB etterlever og følger.

DSB har gjennom 2021 utarbeidet, lagt inn og godkjent 362 nye dokumenter i systemet. Arbeidet med kompetansebygging, oppdatering av eksisterende/utarbeidelse av nye rutiner o.l. samt innleggelse av dokumentene i eHåndboken vil prege internkontrollarbeidet i de kommende årene.

I løpet av fjoråret ble aktuelle deler av eHåndboken tilgjengeliggjort for de tjenestepliktige i Sivilforsvaret. Denne utviklingen forbedrer og trykker arbeidssituasjonen til de tjenestepliktige. I tillegg så underlettes og effektiviseres det administrative arbeidet i DSB knyttet til oppdatering av dokumentene.

I det samme internkontrollverktøyet registreres og dokumenteres direktoratets arbeid med å forebygge, korrigere og behandle alt fra uønskede HMS-hendelser, avvik knyttet til regelverksbrudd, sikkerhetsavvik, varslinger, forbedringsforslag m. fl. i virksomheten. Samtlige medarbeidere i DSB og tjenestepliktige i Sivilforsvaret har tilgang til systemet, og de kan registrere hendelser digitalt gjennom sin mobil, nettbrett eller PC. Den digitale registreringsmuligheten underletter registrering av hendelser under innsatser, øvelser eller på reiser. I løpet av fjoråret ble det totalt registrert 226 saker i systemet mot 129 saker året før.

De registrerte avvikene eller forbedringsforslagene blir behandlet videre i systemet. Avviket kan ikke lukkes før alle tiltakene er lukket og konklusjon er skrevet. Gjennom dette systemet er det enkelt å dele rapportene fra hendelsene slik at DSB kan lære på tvers av virksomheten og sikre riktig praksis.

4.3.1

INTERNREVISJON

DSB etablerte i 2019 en internrevisjonsfunksjon som gjennom risikobaserte bekræftelses- og rådgivningsoppdrag skal bidra til merverdi og økt måloppnåelse for DSB. Det benyttes hovedsakelig interne ressurser til gjennomføring av revisjonsoppdrag. Internrevisjonssjefen har opprettet et internrevisjonsnettverk bestående av ansatte fra ulike avdelinger.

Internrevisjonen har i 2021 gjennomført aktiviteter i henhold til årsplan og virksomhetens behov. To internrevisjoner har blitt sluttført i løpet av året, den ene gjaldt varsling etter arbeidsmiljøloven og den andre DSBs forvaltning av NOR EMT. I tillegg er det påbegynt en revisjon av oppfølgingen etter NSMs tilsyn med DSB i 2017, denne blir sluttført første tertial 2022. Det er også iverksatt arbeid med en internrevisjon av DSBs tilsynsvirksomhet, men denne har blitt usatt i påvente av implementering av oppdaterte rutiner.

I de gjennomførte revisjonene er det avdekket behov for tiltak, og Prosesser for gjennomføring av tiltak er iverksatt av de aktuelle fagavdelingene og følges opp av internrevisjonen. Et felles funn i flere av revisjonsrapportene er viktigheten av å bruke eHåndboken for å sikre enhetlig praksis og få tilgang til oppdaterte rutiner.

4.3.2

ØKONOMISTYRING

For å sikre effektiv ressursutnyttelse er god økonomistyring sentralt i direktoratet, og det sammenstilles månedlige rapporter til ledelsen med overordnet økonomistatus. Mer omfattende økonomirapportering utarbeides tertialvis med avviksforklaringer, analyser, nøkkeltall og årsprognose. I tillegg avlegges ekstern regnskapsrapportering tertialvis til departementet.

DSB har en god og dokumentert internkontroll med innebygde kontroller i lønns- og økonomisystemene. I tillegg til å rapportere regnskapet til statsregnskapet etter kontantprinsippet har DSB fra 2018 avlagt sitt virksomhetsregnskap etter periodiseringsprinsippet i tråd med de statlige regnskapsstandardene (SRS). Bruk av periodisert regnskap gir DSB en god samlet oversikt eiendelene.. Det gir et bedre grunnlag for intern styring, i tillegg til mer relevant styringsinformasjon til departementet. DSB balansefører varige driftsmidler og immaterielle eiendeler i henhold til statlig regnskapsstandard (SRS) 17 Anleggsmidler. Rutiner for aktivering, avhending og utrangering av anlegg sikrer oversikt, oppfølging og ajourhold av anleggsregisteret. Utover dette legger egne forsystemer til rette for oversikt og oppfølging av materiell og utstyr i Sivilforsvaret, biler og maskiner og varige driftsmidler knyttet til Nødnett.

Beskrivelse av forvaltningen knyttet til varige driftsmidler er nærmere beskrevet under nøkkeltall i kapittel 2.

4.4

OPPFØLGING AV RIKSREVISJONENS MERKNADER

Finansiell revisjon av regnskap og årsavslutning 2020

DSB har mottatt en ren revisjonsberetning for 2020. Revisjonsberetningen konkluderer med at DSBs årsregnskap for 2020 var i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten og at det ga et dekkende bilde av DSBs disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for dette året .

Andre revisjoner fra Riksrevisjonen

Riksrevisjonen har ved utgangen av fjoråret ikke påpekt noen feil eller mangler som må følges opp av DSB.

4.5

SIKKERHETSSTYRING

En sikkerhetspolitisk situasjon i endring, et uoversiktlig trusselbilde og et påfølgende mer sårbart samfunn medfører videreføring av satsning på sikkerhetsarbeidet i virksomheten.

Behovene for økt sikkerhetsmessig kompetanse og risikoforståelse, en bredere tilnærming til et risikobasert situasjonsbilde, en mer integrert virksomhets- og sikkerhetsstyring, samt evne til å ivareta relevant beredskap i virksomheten har blitt ytterligere forsterket i 2021.

Virksomheten har i 2021 derfor arbeidet målrettet med:

- å videreutvikle sikkerhetskulturen gjennom kompetansehevende aktiviteter for de ansatte innenfor forebyggende sikkerhet.
- å øke integrasjonen av sikkerhetsmål, -aktiviteter/oppgaver, -ansvar og oppfølging i virksomhetens ledelse og internkontroll.
- å øke synligheten og tilgjengeligheten av sikkerhets- og beredskapsarbeidet i virksomheten.
- å videreutvikle virksomhetens styringssystem for sikkerhet, gjennom sikkerhetsdokumentasjon, ledelsesforankring og kommunikasjon. Det arbeides fortsatt med å integrere forebyggende sikkerhetsarbeid i virksomhetens ledelse på de forskjellige nivåene, og i de forskjellige fagområdene i virksomheten.

Følgende aktiviteter har vært prioritert av virksomheten i 2021:

- Internrevisjon av området Nød- og beredskapskommunikasjon etter NSMs tilsyn i perioden 2017-2019.. Sluttrapporten forventes ferdigstilt ultimo januar 2022.
- Revisjon av fire sivilforsvarsdistrikter. Revisjonsarbeidet er viktig for å dokumentere sikkerhetstilstanden i virksomheten, og samtidig for å nyttiggjøre seg av erfaringer på tvers av virksomhetens avdelinger.

For å styrke det forebyggende sikkerhetsarbeidet, samt tydeliggjøre ansvar internt i virksomheten, ble store deler av den sentrale sikkerhetsfunksjonen samlet i en egen seksjon i 2021. For å sikre nødvendig ledelsesforankring er seksjonen direkte underlagt assisterende direktør.

Ledelsens årlige gjennomgang av sikkerhetstilstanden er planlagt gjennomført 1. kvartal 2022, og vil ha oppmerksomhet på etterlevelse av styringssystemet for sikkerhet i DSB.

4.6

INKLUDERINGSDUGNADEN

Regjeringens inkluderingsdugnad

Målet med inkluderingsdugnaden er at 5 prosent av nyansatte i staten skal være innenfor målgruppen med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV.

Det har vært en økning av søkere innenfor målgruppen til stillinger i 2021 i forhold til 2020. For 2021 er andelen 3,5 prosent (64 av 1818 søkere). Tilsvarende tall for 2020 var 1,7 prosent (20 av 1215). I 2020 hadde DSB i gjennomsnitt 33 søkere pr stilling, mens tilsvarende for 2021 var gjennomsnittlig 25 søkere pr stilling. Til tross for at antall søkere på stillinger i DSB har gått ned, så har andelen innenfor målgruppen økt fra 2020 til 2021.

Tabell 11: Antall søkere og ansatte til ledige stillinger i 2021

Inkluderingsdugnad – søkere	2021 totalt
Totalt antall søkere	1818
Antall søkere i målgruppen	64
Prosentandel av totalt ant søkere	3,5 %

Fra 2 tertial 2021 har DSB hatt fokus på inkluderingsdugnaden ved nyansettelser i midlertidige administrative stillinger der det ikke har vært behov for spesialkompetanse eller ansettelser på timer. I denne perioden har inkluderingsdugnaden blitt prøvd ut i ni saker, og av disse har det blitt ansatt to personer fra målgruppen.

Tabell 12: Antall søkere og ansatte i målgruppen til ledige stillinger i 2021

Inkluderingsdugnad - ansettelser	2021 totalt
Totalt antall ansettelser *	81
Antall ansatte i målgruppen via ansettelsesråd	2
Antall administrativt ansatte i målgruppen	2
Prosentandel ansatte i målgruppen	5 %

*ansettelser der kandidater fra målgruppen hadde mulighet til å konkurrere seg inn i stillingen

Totalt har DSB ansatt fire personer i målgruppen for inkluderingsdugnaden. Dette tilsvarer 5% av totalt 81 ansettelser.

Tabell 13: DSBs tiltak knyttet til inkluderingsdugnaden i 2021

Tiltak	Resultater og erfaring	Veien videre
Opplæring i mangfoldsledelse	Gjennomført seminar i mangfoldsledelse	Jobber videre med å sørge for at det hensyntas i videre rekrutteringer DSB
Kompetanseheving i HR avdelingen knyttet til mangfold og inkluderende rekruttering	Styrket kompetanse i å veilede ledere i mangfoldsrekruttering	Opprettholde kompetansen
Oppdatere retningslinjer for rekruttering knyttet til krav til mangfoldsrekruttering	Oppdatert Lederhåndbok og malverk for mangfoldsrekruttering. Opplæring av alle ledere i nye rutiner. Lagt inn lenker til opplæringsvideoer og e-læringskurs i Lederhåndboken	Videreutvikle rutiner
Større oppmerksomhet på mangfold i jobbanalysen ved oppstart av rekrutteringsprosesser	Ledere bruker mer tid på jobbanalysen	Fokus på mangfoldsledelse
Vurdere moderat kvotering av søkere i målgruppen	Har ikke latt seg gjennomføre i 2021	Fokus på mangfoldsledelse
Lyse ut stillinger i statens traineeprogram	Lyst ut tre stillinger i statens traineeprogram. En av stillingene besatt	I forbindelse med årlig kompetanseanalyse skal det besluttes konkrete stillinger som skal lyses ut i statens traineeprogram. Ambisjonen er minimum to stillinger for 2022
Forpliktende samarbeid med NAV for å fremme inkluderingsarbeidet	Andelen søkere innenfor målgruppen er doblet etter at vi startet samarbeidet med NAV 2. halvår 2021	Fortsette samarbeidet med NAV.

KAPITTEL

5

Vurdering av
framtidssutsikter

Norge er et av verdens tryggeste land å leve i, der borgernes grunnleggende trygghet er ivaretatt. Til tross for dette skjer det både store og små ulykker, kriser og andre uønskede hendelser. Uvær ødelegger hus, skader viktig infrastruktur, og kan føre til tap av menneskeliv. Større skred rammer lokalsamfunn oftere enn tidligere. Skog- og gressbranner skader både natur og materielle verdier, kan føre til bortfall av strøm og elektronisk kommunikasjon og kan true liv og helse. Personer som ønsker å påføre andre skade og skape frykt har også rammet samfunnet gjennom terrorangrep. Utviklingstrekkene som knytter seg til klimaendringer, den sikkerhetspolitiske situasjonen, endringer i befolkning og arbeidsliv, tempoet i den teknologiske utviklingen samt en mulig strammere offentlig økonomi, påvirker samfunnets robusthet på ulikt vis.

Samfunnssikkerhetsfeltet strekker seg over fag, sektorer og landegrenser; fra privatpersoner via organisasjoner og til myndigheter og næringsliv. Derfor virker også alle utviklingstrekkene inn på samfunnssikkerheten, både hver for seg og sammen. En stor utfordring ved alvorlige uønskede hendelser er at konsekvensene og håndteringen av dem går på tvers av ansvarsområder og forvaltningsnivåer i samfunnet. Avhengighetene mellom funksjoner i et moderne samfunn er så store at hvis én viktig funksjon settes ut av spill, forplanter problemene seg ofte videre til helt andre områder¹⁹. Denne mekanismen blir stadig tydeligere og setter store krav til vår samlede evne til å forebygge, håndtere, samt forberede og utnytte beredskapsressursene. Videre stilles det store og helt nødvendige krav til sikker kommunikasjon på tvers av etater og geografiske områder.

Samfunnssikkerhetsutfordringene kan derfor mindre enn noen gang løses sektorvis, men krever tverrsektorielle løsninger og prioriteringer. Gjensidige avhengigheter innebærer at det kreves en helhetlig, tverrsektoriell, også sivil-militær, tilnærming til arbeidet der økt samfunnssikkerhet er målet. Utviklingstrekkene setter store krav til vår evne til å samordne oss; før, under og etter kriser.

Risikobildet er i kontinuerlig endring. Dette skyldes både samfunnsutviklingen nasjonalt og internasjonalt. Klimaendringer, globalisering, urbanisering, teknologiutvikling, digitalisering, demografisk utvikling og sikkerhetspolitiske endringer har stor betydning for arbeidet med samfunnssikkerhet. Spesialisering, sektorisering og fragmentering er også forhold som påvirker avhengigheter og skaper kompleksitet. "Just-in-time-prinsippet" forsterker dette, med minimalt lagerhold av kritisk materiell og utstyr som kan bli nødvendig i en krisesituasjon. Økt spesialisering og et endret sikkerhetspolitisk bilde har også økt avhengighetene mellom sivil og militær side. Flere samfunnsfunksjoner på sivil side har betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser og landets forsvarsevne. Disse bidrar til å viske ut skillet mellom statssikkerhet og samfunnssikkerhet. Samtidig som kompleksiteten og avhengigheten mellom systemer, land, fag og organisasjoner øker og skaper store utfordringer for alle faglige aspekter av samfunnssikkerheten.

En rekke innsatsfaktorer, strukturer og forutsetninger må være til stede for å lykkes med å styrke samfunnssikkerheten. Det er behov for en god aktør- og rolleforståelse, og dette inkluderer innsikt i brukerbehov og behov for samhandling mellom aktører. Kunnskap og kompetanse om teknologi, teknologiutvikling og fremtidsretninger står sentralt fremover. Forståelsen for at samfunnssikkerheten er sammensatt og har mange avhengigheter må vektlegges. Mandat, kapasitet og kompetanse til å fylle DSBs roller inkludert utvikling av samordningsrollen, blir viktig.

Som nasjonal fagmyndighet må forvaltningsoppgaver utføres, samtidig som vi evner å være fleksible og håndtere utviklingsoppgaver så vel som krisehåndteringsoppgaver. Samtidig som kunnskap, kompetanse og kapasitet må videreutvikles, må også nødvendig infrastruktur oppgraderes og sikres. Ord som robusthet, sikkerhet, fleksibilitet og evne til å se fremover vil måtte stå i sentrum.

¹⁹ AKS 2019

Samfunnssikkerhetsutfordringene kan ikke løses sektorvis, men vil kreve tverrsektorielle løsninger og prioriteringer. Dette krever en helhetlig, tverrsektoriell tilnærming og forståelse av arbeidet med økt samfunnssikkerhet, både når det gjelder forebygging, beredskapsplanlegging og krisehåndtering. Dette stiller økte krav til JDs og DSBs samordningsrolle, og til at denne har tilstrekkelig legitimitet. Samtidig må forståelse og kunnskapen om hvordan vi kan håndtere kompleksiteten i aktører og verdikjeder utvikles, slik at det danner et godt grunnlag for samordningen.

KAPITTEL

6

Årsregnskap DSB
2021

DSB legger frem regnskap etter to finansielle rammeverk: Kontantregnskap etter kravene for statsregnskapet, og periodisert virksomhetsregnskap i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS). DSBs årsregnskap omfatter disse kapitlene i statsbudsjettet:

451/3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Budsjettkapitlene omfatter driftsutgifter og investeringer for direktoratet med underliggende driftsenheter, samt inntekter fra gebyrer, kurs- og skolevirksomhet m.m. og inntekter og refusjoner knyttet til Nødnett.

6.1

LEDELSESKOMMENTARER

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD) og har hovedkontor i Tønsberg. DSB er et ordinært forvaltningsorgan som avlegger virksomhetsregnskapet etter periodiseringsprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til virksomhetsregnskapet.

DSB er på vegne av departementet et fag- og tilsynsorgan på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet. Direktoratet skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet, være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser, og sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehåndtering. DSB er statens kompetanseorgan for nød- og beredskapskommunikasjon, systemansvarlig myndighet og eier av samfunnskritisk infrastruktur, samt tjenesteleverandør for Nødnett. DSB understøtter Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle og fører tilsyn med departementenes beredskapsarbeid.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv og krav fra Finansdepartementet. DSB har, i samråd med Justis- og beredskapsdepartementet besluttet at vi skal føre og rapportere virksomhetsregnskapet i henhold til de statlige regnskapsstandardene. Årsregnskapet gir et dekkende bilde av DSBs disponible bevilgninger, og av regnskapsførte kostnader, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold per 31.12

Kontantregnskapet

Tildeling av bevilgninger

DSBs samlede tildeling for 2021 inkludert overført bevilgning fra 2020 var på 4,4 mrd. kroner på utgiftssiden og 758 mill. kroner på inntektssiden, jf. note A. I utgiftsbevilgningen inngikk 68,1 mill. kroner til kontingent for deltagelse i EUs ordning for sivilberedskap (UCPM), 29 mill. kroner til etablering av fagskole for brann- og redningspersonell og 63,3 mill. kroner til utstyrsanskaffelser i Sivilforsvaret. Videre inngikk 2,55 mrd. kroner til oppgaven med å refundere kommunene og statsforvalterne for de utgiftene de har hatt i forbindelse med etablering og drift av karantenehotellordningen. Det er 2021 også bevilget 70,1 mill. kroner til etablering og drift av statens innreiseregistreringssystem.

For 2021 ble bevilgningen til skogbrannberedskapen permanent styrket med 16 mill. kroner, slik at årets bevilgning er på 24,6 mill. kroner inkludert overført beløp fra 2020. Styrkingen ble gjort for å harmonisere årlig tildelingen mot de reelle kostnadene som har vært regnskapsført gjennom flere år for å ivareta tilstrekkelig skogbrannberedskap i et normalår. Bevilgningen inneholder også midler til brannforskning.

DSB fikk i 2022 tildelt belastningsfullmakter på 65,6 mill. kroner.

Artskontorrapportering

Artskontorrapportering for 2021 viser netto rapportert til bevilgningsregnskapet, og hvilke eiendeler og gjeld som mellomværende med statskassen består av. Sum innbetalinger (fra drift) 903,9 mill. kroner og utbetalinger (til drift) 1,728 mrd. kroner. Netto investerings- og finansutgifter 135,4 mill. kroner, innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 0,7 mill. kroner og tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten er 1,958 mrd. kroner. Netto av utgifter og inntekter på felleskapitler som

arbeidsgiveravgift, gruppelivsforsikring og nettoføringsordningen for merverdiavgift utgjør 8,9 mill. kroner.

Mellomværende med statskassen

Mellomværende med statskassen per 31.12. utgjorde netto -8,9 mill. kroner, hvorav fordring ansatte var 0,2 mill. kroner, skyldig skattetrekk og offentlige avgifter netto 2,7 mill. kroner og annen gjeld 6,4 mill. kroner. Det er en netto endring på -4,9 mill. kroner i mellomværende i forhold til 1. januar 2021 som skyldes en økning i fordring ansatte, netto reduksjon i skyldige offentlige avgifter og reduksjon i annen gjeld. Det vises til oppstillingen i artskontorrapporten.

Virksomhetsregnskapet

Driftskostnader

Samlede driftskostnader per 31.12 utgjorde 2,1 mrd. kroner og bestod av lønnskostnader (inkludert pensjonspremie og andre ytelser) på 622,4 mill. kroner. Av- og nedskrivninger på anleggsmidler var 415,6 mill. kroner, hvorav 335,7 mill. kroner gjaldt Nødnett. Andre driftskostnader var 1,01 mrd. kroner og varekostnader knyttet til varelager i Sivilforsvaret og Nødnett 51,2 mill. kroner.

Per 31.12 var det forsinkelser i arbeidet med å etablere Brann- og redningsskolen som påvirket bruken av de øremerkede midlene fra JD i løpet av 2021. DSBs øremerkede bevilgning til EU-kontingenten Civil protection økte betydelig som følge av håndteringen av pandemien og oppskalering av ordningen, og i 2021 ble det kostnadsført 77,4 mill. kroner i regnskapet.

DSBs har ansvar for etablering og drift av digitalt innreiseregister. Tjenesten er levert i henhold til oppdraget og benyttes av flere ulike virksomheter i arbeidet med smittesporing, kontroll av karanteneutviklingen og for statistikk og analyse.

Antall utførte årsverk i DSB i 2021 er 602. Lønnsandel av driftskostnader i samme periode er på 29,6 %.

Refusjon til kommunene

DSB har ansvar for ordningen med karantenehotell. Per 31.12 har DSB kostnadsført totalt 1,96 mrd. kroner for refusjon av kommunenes utgifter i forbindelse med etablering og drift av karantenehotellordningen.

Driftsinntekter

Samlede driftsinntekter per 31.12. utgjorde 2,13 mrd. kroner, hvorav 1,24 mrd. kroner er inntekt fra bevilgning. Abonnementsinntekter Nødnett, refusjoner driftsutgifter og refusjoner større utstyrsanskaffelser i Nødnett, samt inntekter fra salg og leie var på til sammen 722,5 mill. kroner. DSBs driftsinntekter fra avgifter og gebyrer var på 127,5 mill. kroner, og tilskudd og overføringer på 34,8 mill. kroner. Covid-19 situasjonen har gitt DSB reduserte inntektskrav knyttet til tilsyn og til inntekter fra opplæringsaktivitet ved DSBs skoler, og DSB har med bakgrunn i dette nådd inntektskravene sine i 2021.

Anleggsmidler

I 2021 investerte DSB i anleggsmidler for til sammen 234,1 mill. kroner. Av dette utgjorde investeringer i Immaterielle eiendeler 21 mill. kroner og investeringer i materiell og utstyr i Sivilforsvaret 20,5 mill. kroner. Videre ble det investert for 155,2 mill. kroner i nettverkseiendeler, radioterminaler og kontrollromutstyr til Nødnett, 24,5 mill. kroner i inventar og fast bygningsinventar leide bygg, 5,7 mill. kroner i egne bygg og 7,2 mill. kroner i maskiner og transportmidler.

Sum anleggsmidler ble i løpet av 2021 redusert fra 1,95 mrd. kroner til 1,69 mrd. kroner pga. salg av Grorud leir, avgang anleggsmidler i Nødnett og av mindre reinvesteringer enn avskrivninger. For utstyr knyttet til Nødnett som har de største avskrivningene underbygger dette forutsetningene om at det ikke

skal reinvesteres i dagens Nødnett, da anleggsmidlene forutsettes å være ferdig avskrevet når statens driftskontrakt for Nødnett utløper ved utgangen av 2026.

Revisjon

Riksrevisjonen er ekstern revisor for DSB. DSB har pr 15. februar 2022 ikke mottatt revisjonsberetningen for 2021. Beretningen forventes mottatt i løpet av 2. kvartal 2022.

Tønsberg, 15. februar 2022

Elisabeth Sørbøe Aarsæther

direktør
DSB

6.2

KONTANTREGNSKAPET 2021

Regnskapsprinsipper

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 - de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet
- d) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Statens konsernkontoordning

DSB er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. DSB tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på konsernkonto som tilsvarer årets samlede bevilgning. Saldo på oppgjørskonto i Norges Bank nullstilles ved overgangen til nytt regnskapsår.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som DSB har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet DSB har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva DSB har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser DSB står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall

virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke rapportert som en inntekt til statsregnskapet og derfor ikke vist som inntekt i artskontorapporteringen.

6.3

OPPSTILLING AV BEVILGNINGSRAPPORTERING 2021

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Postekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2021	Merutgift (-) og mindreutgift
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	01	Driftsutgifter	A	1 057 921 000	1 136 112 789	-78 191 789
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	21	Spesielle driftsutgifter	A	24 632 000	20 880 716	3 751 284
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	22	Spesielle driftsutgifter - Nødnett	A	535 926 000	496 594 107	39 331 893
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	A	269 996 000	153 368 981	116 627 019
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	60	Refusjon til kommunene og statsforvalterne mv.	A	2 548 400 000	1 952 406 347	595 993 653
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	70	Overføringer til private	A	6 898 000	6 898 000	0
0400	Justis- og beredskapsdepartementet	01	Driftsutgifter	A	3 900 000	3 527 246	372 754
0100	Utenriksdepartementet	21	Spesielle driftsutgifter	B		3 541 607	
0150	Humanitær bistand	70	Nødhjelp og humanitær bistand	B		36 171 475	
0159	Regionbevilgninger	71	Europa og Sentral-Asia	B		373 900	
0163	Klima, miljø og hav	70	Miljø og klima	B		0	
0440	Politiet	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	B		1 280 556	
0540	Digitaliseringsdirektoratet	25	Medfinansiering for digitaliseringsprosjekter	B		1 733 579	
1633	Netto-ordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter			79 146 242	
Sum utgiftsført					4 447 673 000	3 892 035 546	

Inntekts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Postekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2021	Merinntekt(-) og mindreinntekt
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	01	Gebyr	A	127 503 000	127 805 178	-302 178
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	02	Refusjoner driftsutgifter Nødnett	A	48 241 000	49 122 181	-881 181
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	03	Diverse inntekter	A	19 179 000	20 170 503	-991 503
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	04	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett	A	64 045 000	75 436 169	-11 391 169
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	05	Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett	A	491 556 000	494 973 195	-3 417 195
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	06	Refusjoner	A	7 026 000	18 585 818	-11 559 818
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	40	Inntekter ved salg av eiendom			109 596 817	-109 596 817
5309	Tilfeldige inntekter i sin alminnelighet	29	Ymse			1 474 653	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			69 445 544	
Sum inntektsført					757 550 000	966 610 057	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						2 925 425 489	
Kapitalkontoer							
60046201	Norges Bank KK /innbetalinger					1 111 433 296	
60046202	Norges Bank KK/utbetalinger					-4 041 771 527	
704100	Endring i mellomværende med statskassen					4 912 742	
Sum rapportert						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				2021	2020	Endring
704100	Mellomværende med statskassen				-8 930 038	-13 842 780	4 912 742

NOTE A
 FORKLARING AV SAMLET TILDELING

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Annet	Samlet tildeling
0451 01 Driftsutgifter	25 450 000	1 032 471 000		1 057 921 000
0451 21 Spesielle driftsutgifter	830 000	23 802 000		24 632 000
0451 22 Spesielle driftsutgifter Nødnett	24 267 000	511 659 000		535 926 000
0451 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	175 144 000	94 852 000		269 996 000
0451 60 Refusjon til kommunene og statsforvalterne mv.	75 000 000	2 473 400 000		2 548 400 000
0451 70 Overføringer til private		6 898 000		6 898 000
3451 01 Gebyr		127 503 000		127 503 000
3451 02 Refusjoner driftsutgifter Nødnett		48 241 000		48 241 000
3451 03 Diverse inntekter		19 179 000		19 179 000
3451 04 Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett		64 045 000		64 045 000
3451 05 Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett		491 556 000		491 556 000
3451 06 Refusjoner		7 026 000		7 026 000
0400 01 Driftsutgifter			3 900 000	3 900 000

DSB har mottatt fullmakt til å benytte inntil 3,9 mill. kroner på Justis- og beredskapsdepartementets kap. 400 post 01, til tilleggsoppdrag i forbindelse med fremtidig løsning for nød- og beredskapskommunikasjon samt til utredning ifm. kystradiotjenesten. Samlet utgift var 3,5 mill. kroner.

NOTE B
 FORKLARING TIL BRUKTE FULLMAKTER OG BEREKNING AV OVERFØRBART BELØP

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/mindreutgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Mer-/mindre(-) inntekter iht merinntektsfullmakt på inntekts-posten	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp ¹	Mulig overførbart beløp
0451 01 Driftsutgifter ²		-78 191 789		-78 191 789	95 630 115	17 438 326	51 623 550	17 438 326
0451 21 Spesielle driftsutgifter		3 751 284		3 751 284		3 751 284	1 190 100	1 190 100
0451 22 Spesielle driftsutgifter Nødnett ³	"kan overføres"	39 331 893		39 331 893	3 417 195	42 749 088	997 002 000	42 749 088
0451 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold ⁴	"kan overføres"	116 627 019		116 627 019	11 391 169	128 018 188	299 246 000	128 018 188
0451 60 Refusjon til kommunene og statsforvalterne mv.	"kan overføres"	595 993 653		595 993 653		595 993 653	2 548 400 000	595 993 653
0451 70 Overføringer til private		0		0		0		0

¹ Maksimalt beløp som kan overføres er: 5 % av årets bevilgning på post 01 og 21, og sum bevilgning 2 siste år på post 22, 45 og 60 med stikkord "kan overføres"

² Merinntekter av kapittel 3451 post 02, post 03, post 06, og 75 % av post 40

³ Merinntekter av kapittel 3451 post 05

⁴ Merinntekter av kapittel 3451 post 04

Kapittel 451 post 01 Driftsutgifter

Overførbart beløp på 17,4 mill. kroner søkes overført til 2022 i sin helhet, og skal bidra til finansieringen av overføringsbehov på til sammen 21,9 mill. kroner i ubrukte midler til etablering av fagskole for brann- og redningspersonell og etablering og drift av digitalt innreiseregistreringssystem, jf. redegjørelse nedenfor.

Posten viser merutgift bl.a. som følge av utgifter i påvente av refusjon fra EU, som gjelder EMT-operasjon i regi av DSB på Haiti samt frakt av utstyr i andre internasjonale oppdrag. Videre ble posten belastet med vedlikeholdsutgifter og materiellanskaffelser, finansiert med inntekt fra salg av eiendom. Korrigert for merinntekter viser posten en netto mindreutgift på 17,4 mill. kroner.

Benyttede merinntektsfullmakter knyttet til posten gjelder i hovedsak salgsinntekter ved avhending av sivilforsvars-eiendom (kap. 3451 post 40) samt mottatte refusjoner og tilskudd fra EU og andre (kap. 3451 post 06).

Prosjekt for etablering av fagskole for brann- og redningspersonell har hatt 29 mill. kroner disponibelt i 2021, der 14,5 mill. kroner var overført beløp fra 2020. Pga. forsinkelse i byggeprosjektet og forskyving av enkelte andre delprosjekter som følge av det, er 19,1 mill. kroner av beløpet udisponert. Beløpet søkes overført for videre arbeid med etableringen frem mot oppstart høsten 2023.

Til etablering og drift av digitalt innreiseregistreringssystem har DSB hatt øremerket bevilgning på 70,1 mill. kroner i 2021. Udisponert beløp på 2,8 mill. kroner gjelder utgifter for siste del av 2021, og søkes overført.

Kapittel 451 post 21 Spesielle driftsutgifter

Overførbart beløp er 1,2 mill. kroner, som søkes overført til å supplere bevilgningen i 2022 til dekning av de variable utgiftene i forbindelse med statens skogbrannhelikopterberedskap.

Kapittel 451 post 22 Spesielle driftsutgifter – Nødnett

Overførbart beløp er 42,7 mill. kroner. Benyttet merinntektsfullmakt gjelder abonnementsinntekter og refusjoner fra brukere av Nødnett (kap. 3451 post 05). Mindreutgiften gjelder pågående aktiviteter innen driften av sentral infrastruktur i Nødnett, og overføring søkes for å videreføre disse aktivitetene samt gjennomføre tiltak som øker robustheten i Nødnett.

Kapittel 451 post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

Overførbart beløp er 128 mill. kroner, og beløpet søkes overført. Benyttet merinntektsfullmakt gjelder refusjon fra brukere av Nødnett for utstyrsanskaffelser (kap. 3451 post 04). Mindreutgiften knytter seg til pågående prosjekter og milepæler i anskaffelsene av utstyr og funksjonalitet i Nødnett, og søkes derfor overført.

Kapittel 451 post 60 Refusjon til kommunene og statsforvalterne mv.

Overførbart beløp er 596 mill. kroner. Mindreutgiften skyldes at det var lavere samlede krav enn budsjettet fra kommunene ifm. karantenehotellordningen. Bevilgningen søkes overført da karantenekrav ved innreise fortsatt gjelder.

Mottatte belastningsfullmakter

Mottatt belastningsfullmakt fra Utenriksdepartementet (UD) omfattet drift av internasjonale kapasiteter i regi av DSB samt internasjonalt arbeid med katastrofeforebygging og klimatilpasning. Fullmakten inkluderte videre del av Norges utgift til EUs samordningsmekanisme for sivil beskyttelse. Det ble gitt supplerende fullmakt til å benytte 14,7 mill. kroner til delfinansiering av EMT-opdrag på Haiti. Samlet fullmakt fra UD var 60,7 mill. kroner.

Belastningsfullmakt på 3 mill. kroner fra Digitaliseringsdirektoratet omfattet medfinansiering av prosjekt for utvikling av digitalt verktøy for kommunenes risiko- og sårbarhetsanalyser i arealplanleggingen.

Kapittel og post	Fullmaktsbeløp	Utgifter	Ubrukt
0100 21 UD - miljø og klima	4 700 000	3 541 607	1 158 393
0150 70 UD - nødhjelp og humanitær bistand	55 528 220	36 171 475	19 356 745
0159 71 UD - Europa og Sentral-Asia	374 000	373 900	100
0163 70 UD - miljø og klima	105 000	-	105 000
0440 45 Politidirektoratet	1 883 560	1 280 556	603 004
0540 25 Digitaliseringsdirektoratet	3 000 000	1 733 579	1 266 421
Sum	65 590 780	43 101 117	22 489 663

Avgitte belastningsfullmakter

DSB har avgitt belastningsfullmakt på kapittel 3451 post 03 til Skatteetaten til å inntektsføre kravtype 119 DSB bot-refselsesordre. Belastningsfullmakten er ikke benyttet i 2021.

6.4

ARTSKONTORAPPORTERING

	2021	2020
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra gebyrer	127 805 178	113 587 723
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	7 809 655	7 013 526
Salgs- og leieinnbetalinger	649 426 962	682 039 836
Andre innbetalinger	118 868 137	1 276 206
Sum innbetalinger fra drift	903 909 931	803 917 291
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	618 021 657	577 742 473
Andre utbetalinger til drift	1 109 998 808	951 798 408
Sum utbetalinger til drift	1 728 020 465	1 529 540 881
Netto rapporterte driftsutgifter	824 110 533	725 623 590
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	3 061	32 837
Sum investerings- og finansinntekter	3 061	32 837
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	135 311 527	242 811 659
Utbetaling av finansutgifter	60 689	20 435
Sum investerings- og finansutgifter	135 372 216	242 832 094
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	135 369 156	242 799 257
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	685 232	251 183
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	685 232	251 183
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Utbetalinger av tilskudd og stønader	1 957 719 755	6 654 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre	1 957 719 755	6 654 000
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309 inntekt)	789 421	773 500
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700 inntekt)	69 445 544	65 581 425
Nettoføringsordningen for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	79 146 242	55 361 086
Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler	8 911 277	-10 993 840
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	2 925 425 489	963 831 824
Oversikt over mellomværende med statskassen		
Eiendeler og gjeld	31.12.2021	31.12.2020
Fordringer ansatte	150 869	58 500
Fordring offentlige avgifter	22 879 316	16 557 722
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-25 608 662	-21 440 788
Annen gjeld	-6 351 561	-9 018 214
Sum mellomværende med statskassen	-8 930 038	-13 842 780

6.5

VIRKSOMHETSREGNSKAPET 2021

Regnskapsprinsipper

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Transaksjonsbaserte inntekter

Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt resultatføres når den er opptjent. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet hvor overføring av risiko og kontroll er overført til kjøper. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres etter prinsippet om motsatt sammenstilling. Dette innebærer at inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i takt med at aktivitetene som finansieres av disse inntektene utføres, det vil si i samme periode som kostnadene påløper (motsatt sammenstilling).

Bruttobudsjetterte virksomheter har en forenklet praktisering av prinsippet om motsatt sammenstilling ved at inntekt fra bevilgninger beregnes som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null.

Kostnader

Kostnader som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Kostnader som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i samme periode som aktivitetene er gjennomført og ressursene er forbrukt.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Statlige virksomheter skal ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelser for ordninger til Statens pensjonskasse (SPK).

DSB resultatfører arbeidsgiverandel av pensjonspremien som pensjonskostnad. Pensjon kostnadsføres som om pensjonsordningen i SPK var basert på en innskuddsplan.

Leieavtaler

DSB har fra 2021 benyttet forenklet metode i SRS 13 om leieavtaler og klassifiserer alle leieavtaler som operasjonelle leieavtaler. DSB hadde tidligere én finansiell avtale, denne ble avsluttet i 2020. De resterende gjeldende leieavtalene er operasjonelle.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av DSB. Med varige eiendeler menes eiendeler med utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelige eiendeler forstås eiendeler med anskaffelseskost på 50 000 kroner eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Inventar, IKT-utstyr, transportmidler samt en del materiell og utstyr i Sivilforsvaret med levetid på 3 år eller mer er balanseført selv om de enkeltvis har en verdi på under kr 50 000 da samlet verdi er vesentlig.

Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved bruksendring, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Egenutvikling av programvare

Kjøp av bistand til utvikling av programvare er balanseført. Kostnader vedrørende bruk av egne ansatte knyttet til applikasjonsutviklingsfasen ved utvikling av programvare som anses å være sentral i DSBs drift blir også balanseført.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Beholdning av varer og driftsmateriell

Beholdninger omfatter driftsmateriell som benyttes i eller utgjør en integrert del av DSBs offentlige tjenesteyting. Dette består av materiell og utstyr i Sivilforsvaret og reservedeler for Nødnett. Beholdninger av driftsmateriell er i all hovedsak verdsatt til anskaffelseskost. Reservedelslageret til Nødnett er eksternfinansiert og har motpost som langsiktig forpliktelse.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Statens kapital

Statens kapital utgjør nettobeløpet av virksomhetens eiendeler og gjeld, og fremgår i regnskapslinjen for avregninger i balanseoppstillingen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i regnskapslinjen avregnet med statskassen.

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten presenteres etter samme prinsipper som de er bokført.

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten presenteres etter samme prinsipper som de er bokført.

Avsetning for langsiktige forpliktelser

Langsiktige forpliktelser som med sannsynlighetsovervekt (>50%) vil komme til oppgjør, og som har vært mulig å estimere pålitelig er balanseført.

DSB har fjerningsforpliktelser knyttet til et brudd- og damvarslingsanlegg for Sivilforsvaret og en fjerningsforpliktelse knyttet til Nødnett. Fjerningsforpliktelsen knyttet til Nødnett rentejusteres årlig. Begge fjerningsforpliktelsene er bokført i balansen under avsetning langsiktige forpliktelser.

Reservedelslageret til Nødnett er eksternfinansiert og er avsatt som en langsiktig forpliktelse.

Enkelte av anleggsmidlene i Nødnett er finansiert av andre og er avsatt som en langsiktig forpliktelse. Forpliktelsen reduseres i takt med avskrivningene.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Merverdiavgift

DSB er registrert i merverdiavgiftsregisteret etter Merverdiavgiftslovens § 2-1. Det gjøres fradrag for inngående avgift på varer og tjenester som omsettes til andre, som bla Nødnett og skolevirksomheten. For resten av sin virksomhet er DSB omfattet av nettoføringsordningen for staten.

RESULTATREGNSKAP

	Note	2021	2020
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	1 244 010 473	1 244 555 576
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	34 805 249	8 789 099
Inntekt fra avgifter og gebyrer	1	127 495 758	113 814 229
Salgs- og leieinntekter	1	665 698 148	656 499 014
Andre driftsinntekter	1	56 857 063	935 532
Sum driftsinntekter		2 128 866 691	2 024 593 450
Driftskostnader			
Varekostnader		51 167 970	71 292 794
Lønnskostnader	2	622 370 432	575 883 790
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	416 948 603	416 710 881
Nedskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	-1 308 260	3 480 704
Andre driftskostnader	5	1 012 995 352	952 029 334
Sum driftskostnader		2 102 174 097	2 019 397 504
Driftsresultat		26 692 593	5 195 947
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	418 331	44 655
Finanskostnader	6	27 110 924	5 240 601
Sum finansinntekter og finanskostnader		-26 692 594	-5 195 947
Resultat av periodens aktiviteter		0	0
Avregninger og disponeringer			
Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	0	0
Sum avregninger og disponeringer		0	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	8	872 572	59 000
Avregning med statskassen innkrevingsvirksomhet		872 572	59 000
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd til andre	9	1 957 719 755	6 654 000
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning		1 957 719 755	6 654 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0

BALANSE

	Note	31.12.2021	31.12.2020
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	3	91 412 045	116 948 563
Immaterielle eiendeler under utførelse	3	35 604 772	29 146 052
Sum immaterielle eiendeler		127 016 817	146 094 615
II Varige driftsmidler			
Tomter	4	39 524 796	101 490 796
Bygninger og annen fast eiendom	4	257 881 101	257 761 330
Maskiner og transportmidler	4	58 040 851	55 899 229
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	66 760 864	52 448 880
Materiell og utstyr (Sivilforsvaret)	4	179 876 066	178 341 082
Nettverkseiendeler (Nødnett)	4	885 364 619	1 089 778 277
Radioterminaler og kontrollromsutstyr (Nødnett)	4	24 015 773	6 797 713
Sum varige driftsmidler		1 511 464 070	1 742 517 307
III Finansielle anleggsmidler			
Langsiktige fordringer	15	51 364 094	60 963 974
Sum finansielle anleggsmidler		51 364 094	60 963 974
Sum anleggsmidler		1 689 844 981	1 949 575 896
B. Omløpsmidler			
I Beholdning av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	11	108 200 489	122 526 544
Sum beholdning av varer og driftsmateriell		108 200 489	122 526 544
II Fordringer			
Kundefordringer	12	20 692 545	15 352 097
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	13	53 681 942	5 648 292
Andre kortsiktige fordringer	14	214 602 220	255 738 307
Sum fordringer		288 976 707	276 738 696
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		0	0
Sum omløpsmidler		397 177 197	399 265 240
Sum eiendeler drift		2 087 022 177	2 348 841 137
IV Fordringer vedrørende innkreivingsvirksomhet og andre overføringer			
Fordringer vedr. innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten	8	226 000	15 000
Sum fordringer vedr. innkreivingsvirksomhet og andre overføringer		226 000	15 000
Sum eiendeler		2 087 248 177	2 348 856 137

	Note	31.12.2021	31.12.2020
STATENS KAPITAL OG GJELD			
C. Statens kapital			
I Virksomhetskaptial			
Virksomhetskaptial		0	0
Sum virksomhetskaptial		0	0
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7a	1 614 330 652	1 896 657 979
Sum avregninger		1 614 330 652	1 896 657 979
Sum statens kapital		1 614 330 652	1 896 657 979
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelseser			
Avsetninger langsiktige fjerningsforpliktelseser	10a	162 313 380	135 951 439
Eksternfinansierte anleggsmidler	10b	98 748 898	97 591 724
Eksternfinansiert reservelager Nødnett	10b	15 566 942	12 621 130
Sum avsetninger for langsiktige forpliktelseser		276 629 220	246 164 293
II Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld		0	0
Sum annen langsiktig gjeld		0	0
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		25 121 000	24 366 017
Skyldig skattetrekk		25 875 470	21 440 788
Skyldige offentlige avgifter		10 606 673	9 930 792
Avsatte feriepengeser		52 099 621	49 305 801
Mottatt forskuddsbetaling	13	8 060 906	10 751 099
Annen kortsiktig gjeld	16	74 524 636	90 239 368
Sum kortsiktig gjeld		196 288 305	206 033 865
Sum gjeld		472 917 525	452 198 158
Sum statens kapital og gjeld drift		2 087 248 177	2 348 856 137
IV Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer			
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0
Sum gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer		0	0
Sum statens kapital og gjeld		2 087 248 177	2 348 856 137

NOTE 1 DRIFTSINNTEKTER

	2021	2020
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgninger	1 244 010 473	1 244 555 576
Sum inntekt fra bevilgninger	1 244 010 473	1 244 555 576
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra EU ¹	33 410 938	5 419 066
Tilskudd fra Gjensidigestiftelsen	760 000	2 507 102
Andre tilskudd og overføringer	634 311	862 931
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	34 805 249	8 789 099
Inntekt fra avgifter og gebyrer		
Avgift på farlige stoffer	68 687 819	69 830 098
Gebyrer/tilsynsavgifter	58 807 939	43 984 131
Sum inntekt fra avgifter og gebyrer	127 495 758	113 814 229
Salgs- og leieinntekter		
Abonnementsinntekter Nødnett	569 301 335	562 717 145
Øvrige salgsinntekter, avgiftspliktig	70 147 506	62 797 622
Salgs- og driftsinntekter oppdrag og undervisning mm.	25 756 823	30 013 096
Leieinntekter	492 484	971 152
Sum salgs- og leieinntekter	665 698 148	656 499 014
Andre driftsinntekter		
Gevinst ved avgang av anleggsmidler ²	55 874 374	724 705
Andre inntekter	982 689	210 827
Sum andre driftsinntekter	56 857 063	935 532
Sum driftsinntekter	2 128 866 691	2 024 593 450

¹Se forklaring i note 13

²Se spesifisering i note 4

NOTE 2 LØNSKOSTNADER

	2021	2020
Lønn	431 845 923	402 671 956
Feriepenger	52 662 393	50 299 796
Arbeidsgiveravgift	70 121 425	65 488 926
Pensjonskostnader ¹	50 535 062	48 916 033
Lønn balanseført ved egenutvikling av anleggsmidler ²	-1 505 135	-959 948
Sykepenger og andre refusjoner	-10 517 974	-12 641 744
Lønn og tillegg til befal og mannskap mm. i Siviltforsvaret	9 929 944	7 745 519
Godtgjørelse til mannskap i Siviltforsvaret	9 406 646	6 218 697
Andre ytelser	9 892 148	8 144 554
Sum lønnskostnader	622 370 432	575 883 790
Antall utførte årsverk	602	584

¹Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2021 er 12 %. Premiesatsen for 2020 var 12 %.

²Inneholder lønn og sosiale kostnader, herunder feriepenger, arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader.

NOTE 3

IMMATERIELLE EIENDELER

	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	362 015 449	29 146 052	391 161 501
Tilgang i året	13 474 390	7 526 473	21 000 863
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe i året ¹	1 067 753	-1 067 753	0
Anskaffelseskost	376 557 592	35 604 772	412 162 364
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.	1 339 206	0	1 339 206
Nedskrivninger i året	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	243 727 680	0	243 727 680
Ordinære avskrivninger i året	40 078 661	0	40 078 661
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2021	91 412 045	35 604 772	127 016 817
Avskrivningssatser (levetider)	5 -10 år / lineært	Ingen avskrivning	
Avhendelse av immaterielle eiendeler i 2021:			
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	0
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	0	0
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	0	0

Endringen på 1,1 mill. kroner på immaterielle eiendeler under utførelse til programvare og lignende rettigheter er verdien av "Tillatelse til erverv av eksplosiver" som fra desember 2021 er ferdig utviklet og overført til drift. Systemet har en økonomisk levetid på 10 år. Tilgangen i 2021 på 21 mill. kroner omfatter i det vesentlige investeringer knyttet til utvikling og oppgradering av fagsystemene til DSB

NOTE 4

VARIGE DRIFTSMIDLER

	Tomter	Bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og transportmidler	Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.
Anskaffelseskost 01.01.	101 490 796	274 357 137	67 791 177	87 993 075
Tilgang i året	0	5 692 782	7 246 573	24 507 247
Avgang anskaffelseskost i året (-)	-61 966 000	0	-43 869	-18 339
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0	0
Anskaffelseskost	39 524 796	280 049 919	74 993 881	112 481 984
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.	0	0	0	1 243 640
Nedskrivninger i året	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	16 595 805	11 891 947	34 300 555
Ordinære avskrivninger i året	0	5 573 011	5 089 615	10 191 289
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	-28 533	-14 365
Balanseført verdi 31.12.2021	39 524 796	257 881 101	58 040 851	66 760 864
Avskrivningssatser (levetider)	Ingen avskrivning	10-60 år lineært	5-20 år lineært	3-50 år lineært
Avhendelse av varige driftsmidler i 2021:				
Salgssum ved avgang anleggsmidler	117 800 000	0	23 000	0
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	-61 966 000	0	-15 336	-3 973
= Regnskapsmessig gevinst/tap	55 834 000	0	7 664	-3 973

	Materiell og utstyr (Siviltforsvaret) ¹	Nettverks- eiendeler (nødnett) ¹	Radioterminaler og kontrollromsutstyr (nødnett)	Sum varige driftsmidler
Anskaffelseskost 01.01.	233 782 596	2 987 786 883	197 934 219	3 951 135 883
Tilgang i året	20 546 889	127 327 301	27 863 771	213 184 564
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	-67 318 166	-135 157	-129 481 530
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0	0
Anskaffelseskost	254 329 486	3 047 796 017	225 662 834	4 034 838 916
Akkumulerte nedskrivninger 01.01	0	3 480 704	330 549	5 054 893
Nedskrivninger i året	0	-1 308 260	0	-1 308 260
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	55 441 514	1 894 527 902	190 805 957	2 203 563 681
Ordinære avskrivninger i året	19 011 906	326 403 461	10 600 658	376 869 941
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	-60 672 409	-90 104	-60 805 411
Balansført verdi 31.12.2021	179 876 066	885 364 619	24 015 773	1 511 464 070
Avskrivningssatser (levetider)	10- 50 år lineært	3-15 år lineært	3-15 år lineært	1 511 464 070
Avhendelse av varige driftsmidler i 2021:				
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	0	117 823 000
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	-6 645 757	-45 053	-68 676 119
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	-6 645 757	-45 053	49 146 881

¹Verdsatt fjerningsforpliktelse er redegjort for i note 10A.

Total balansført verdi for varige driftsmidler per 31.12 utgjør 1 511 mill. kroner. Det er per 31.12 investert i varige driftsmidler med 213,2 mill. kroner. Det er i 2021 solgt en tomt med bokført verdi på 62 mill. kroner og med en regnskapssig gevinst på 55,8 mill. kroner. Avskrivninger i 2021 på varige driftsmidler er på 376,9 mill. kroner. Nedskrivningen på -1,3 mill. kroner på nettverkseiendeler i Nødnett skyldes at det ble avsatt for mye året før. Investeringene pr 31.12 utgjør i det vesentlige nettverkseiendeler og radioterminaler og kontrollromsutstyr til Nødnett. I tillegg er det investert i transportmidler, fast bygningsinventar og materiell og utstyr i Siviltforsvaret. En sammenligning av totale investeringer i varige driftsmidler i perioden opp mot avskrivninger viser at forbruket/kapitalslitet på eiendelene til DSB er vesentlig.

NOTE 5 ANDRE DRIFTSKOSTNADER

	2021	2020
Husleie	65 815 530	65 824 782
Siteleie inkl strøm Nødnett	73 972 555	71 780 500
Vedlikehold egne bygg og anlegg ¹	27 079 857	6 303 564
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	2 187 062	1 791 798
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	20 011 781	24 213 498
Leie maskiner, inventar og lignende	12 366 341	9 601 014
Mindre utstyrsanskaffelser	83 404 946	137 620 636
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	10 776 279	7 210 543
Kjøp av konsulent tjenester*	68 069 047	61 151 489
Kjøp av andre fremmede tjenester**	93 077 258	38 711 984
Brannhelikopter - beredskap/flytid	22 029 312	16 074 849
Reiser og diett	28 803 730	19 151 217
Tap ved avgang anleggsmidler ²	6 707 545	2 446 664
Øvrige driftskostnader ³	153 536 429	111 686 219
Nødnett - Vedlikehold av nettverk/kontrollrom	137 240 531	167 702 018
Nødnett - Drift av nettverk/kontrollrom	40 295 614	41 483 208
Nødnett - Operatørtjenester/nettverk	77 540 025	73 696 413
Nødnett - Tjenestenivå (SLA) - refusjon ⁴	-9 702 351	-10 661 442
Nødnett - Kommunikasjon nødnett (transmisjon)	99 783 862	106 240 380
Sum andre driftskostnader	1 012 995 352	952 029 334

¹Oppgradering av bygningsmassen på sivilforsvarets kompetansesenter på Starum og DSBs kurscenter i Heggedal.

²Regnskapsførte tap kasserte eiendeler i Nødnett, ref. note 4.

³EU kontingent ca 90 mill. kroner.

⁴Kompensasjonsordning for nødnett hvor DSB får refundert kostnader pga. feil på linjer til basestasjoner, ikke overholdt oppetid etc.

*Kjøp av konsulenttjenester er knyttet til	2021	2020
Utvikling av programvare og IKT-løsninger	20 681 365	4 599 444
Kurs og undervisning, hovedsakelig Norges Brannskole	4 238 556	6 519 622
Utrekning og analyser samt annet	32 466 261	40 679 528
Andre konsulenttjenester som revisjon, juridisk bistand, kommunikasjon, rekruttering	10 682 864	9 352 895
Sum kjøp av konsulenttjenester	68 069 047	61 151 489

**Kjøp av fremmede tjenester er knyttet til	2021	2020
Tjenester knyttet til IKT drift	31 114 277	18 396 855
Økonomiske bidrag	5 472 976	6 789 035
Andre fremmede tjenester	56 490 005	13 526 094
Sum kjøp av fremmede tjenester	93 077 258	38 711 984

Økningen i utvikling av programvare og IKT-løsninger og fremmede tjenester skyldes at DSB har fått i oppdrag å utvikle og drifte innreiseregistreringssystemet som er innført i forbindelse med covid-19. Kostnadene er benyttet til drift av IKT-løsning og Callcenter.

TILLEGGSINFORMASJON OM OPERASJONELLE LEIEAVTALER

	Immaterielle eiendeler	Tomter, bygninger og annen fast eiendom ¹	Maskiner og transportmidler	Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	Infrastruktur-eiendeler ²	Sum
Varighet inntil 1 år	0	0	0	0	0	0
Varighet 1-5 år	0	48 914 087	3 065 928	0	0	51 980 015
Varighet over 5 år	0	19 501 372	0	0	158 203 075	177 704 447
Kostnadsført leiebetaling for perioden	0	68 415 459	3 065 928	0	158 203 075	229 684 462

¹Avtaler vedrørende husleie på lokasjoner DSB ikke eier selv

²Avtaler vedrørende Site-leie og transmisjon/linjer knyttet til Nødnett

NOTE 6

FINANSINNTEKTER OG –KOSTNADER

	2021	2020
Finansinntekter		
Renteinntekter	3 061	32 628
Valutagevinst (agio)	331 065	208
Annen finansinntekt	84 205	11 818
Sum finansinntekter	418 331	44 655
Finanskostnader		
Rentekostnad fjerningsforpliktelse ¹	26 361 941	5 190 440
Andre rentekostnader	48 344	15 216
Valutatap (disagio)	700 639	34 946
Sum finanskostnader	27 110 924	5 240 601

¹Fjerningsforpliktelsen rentejusteres årlig. Se note 10A.

NOTE 7A

SAMMENHENG MELLOM AVREGNET MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

Forklaring til at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen			
	31.12.2021	31.12.2020	Endring
Avregnet med statskassen i balansen	1 614 330 652	1 896 657 979	-282 327 327
Endring i avregnet med statskassen			
Konsernkontoer i Norges Bank			
Konsernkonto utbetaling			-4 041 771 527
Konsernkonto innbetaling			1 111 433 296
Netto trekk konsernkonto			-2 930 338 231
Innbetalinger og utbetalinger som ikke inngår i virksomheten drift (er gjennomstrømningsposter)			
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer			-872 572
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer			1 957 719 755
Bokføringer som ikke går over bankkonto, men direkte mot avregning med statskassen			
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991 og 1992)			1 246 956 285
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)			-70 234 965
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)			79 097 054
Andre avstemmingsposter (spesifiseres)			0
Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto			282 327 327
Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen			0
Sum endring i avregnet med statskassen¹			282 327 327

¹Sum endring i avregnet med statskassen skal stemme med periodens endring ovenfor.

Bakgrunnen for at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen for bruttobudsjetterte virksomheter er at konsernkontoene i Norges Bank inngår som en del av avregnet med statskassen i balansen. I tillegg må det tas hensyn til enkelte transaksjoner som ikke er knyttet til virksomhetens drift og transaksjoner som ikke medfører ut- eller innbetaling. Ovenfor vises de ulike postene som er grunnen til at endring i avregnet med statskassen i balansen ikke er lik balansens resultat.

NOTE 7B

SAMMENHENG MELLOM AVREGNET MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen			
	31.12.2021	31.12.2021	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	127 016 817		127 016 817
Varige driftsmidler	1 511 464 070		1 511 464 070
Sum	1 638 480 887	0	1 638 480 887
Finansielle anleggsmidler			
Andre fordringer	51 364 094	0	51 364 094
Sum ¹	51 364 094	0	51 364 094
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	108 200 489	0	108 200 489
Kundefordringer	20 692 546	0	20 692 546
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	53 681 942	0	53 681 942
Andre fordringer	214 602 220	21 593 962	193 008 258
Fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet	226 000	0	0
Sum	397 403 197	21 593 962	375 583 235
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	-276 629 220	0	-276 629 220
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	-276 629 220	0	-276 629 220
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-25 121 000	0	-25 121 000
Skyldig skattetrekk	-25 875 470	-25 608 662	-266 808
Skyldige offentlige avgifter	-10 606 673	1 436 223	-12 042 896
Avsatte feriepenger	-52 099 621	0	-52 099 621
Mottatt forskuddsbetaling	-8 060 906	-6 323 131	-1 737 775
Annen kortsiktig gjeld	-74 524 636	-28 430	-74 496 206
Sum	-196 288 305	-30 524 000	-165 764 305
Sum	1 614 330 652	-8 930 038	1 623 034 690

¹Se forklaring til note 7A.

Mellomværende med statskassen består av kortsiktige fordringer og gjeld som etter økonomiregelverket er rapportert til statsregnskapet (S-rapport). Avregnet med statskassen viser finansieringen av virksomhetens netto omløpsmidler. Netto omløpsmidler består av kortsiktige eiendeler som beholdninger og kundefordringer, redusert for kortsiktig gjeld som leverandørgjeld og skyldige skatter og avgifter. Dersom virksomheten har finansielle anleggsmidler eller langsiktige forpliktelser inngår disse i beregningen av avregnet med statskassen.

NOTE 8

INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN

	2021	2020
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen		
Tvangsmulkt (produkter og kjemikalier) ¹	113 572	-91 000
Tvangsmulkt/vedtak fra Næringslivets sikkerhetsorganisasjon (NSO)	5 000	0
Overtredelsesgebyr (el-installasjoner)	710 000	150 000
Overtredelsesgebyr (Siviltforsvarets kompetansesenter)	44 000	0
Sum avgifter og gebyrer direkte til statskassen	872 572	59 000
Fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	2021	2020
Fordringer til pålydende	226 000	15 000
Sum fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	226 000	15 000

¹Tvangsmulkt (produkter og kjemikalier) har negativ sum i 2020 som skyldes kreditering av en fordring fra 2019.

NOTE 9

TILSKUDDSFORVALTNING OG ANDRE OVERFØRINGER FRA STATEN

	2021	2020
Tilskudd til andre		
Norsk Elektroteknisk Komite (NEK)	4 620 000	4 418 000
Norsk Brannvernforening	2 278 000	2 236 000
Kommuner - Karantenehotellordning	1 950 821 755	0
Sum utbetalinger av tilskudd til andre	1 957 719 755	6 654 000
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	2021	2020
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0
Sum gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

DSB har ansvar for ordningen med karantenehotell. Det er i 2021 refundert til kommunene de utgiftene de har hatt knyttet til å gjennomføre ordningen på vegne av staten, bla utgifter til hotell, vakt, transport og egne utgifter.

NOTE 10 A

SPESIFISERING AV EIENDELER MED FJERNINGSFORPLIKTELSE

	31.12.2021	31.12.2020
Avsetning for langsiktige fjerningsforpliktelser		
Avsetning for fremtidig fjerningsforpliktelser	135 951 439	135 951 439
Renter 2021 ¹	6 204 360	
Korrigerende renter tidligere år (2019-2020) ²	20 157 581	
Sum avsetninger for forpliktelser	162 313 380	135 951 439
Varige driftsmidler med fjerningsforpliktelser		
Eiendeler med fjerningsforpliktelser (eiendelene er også inkludert i note 4) ³	46 695 364	56 268 104
Sum eiendeler med fjerningsforpliktelser	46 695 364	56 268 104

¹Endring skyldes renteberegning fjerningsforpliktelse Nødnett for 2021.

²Endring skyldes etterberegning av rente fjerningsforpliktelse Nødnett for 2019 og 2020, se mer i avsnittet under.

³Endring skyldes avskrivninger på anleggene.

Fjerningsforpliktelser Nødnett

Ved en eventuell terminering av dagens Nødnett er DSB forpliktet til å fjerne installasjoner på basestasjoner og bringe lokasjoner tilbake til sin opprinnelige stand. DSB vurderer det med en sannsynlighetsovervekt at installasjonene på et framtidig tidspunkt må fjernes (mer enn 50 % sannsynlighet). Forpliktelsen rentejusteres årlig.

Korrigerende av renter

Korrigerende av renter for 2019 og 2020 skyldes i det vesentlige at anleggsmidlene ikke har vært lest inn i anleggsregisteret i perioden på grunn av manglende systemstøtte. Beløpet var kun avsatt i regnskapet og forklart i note. I løpet av 2021 har dette kommet på plass og anleggsmidlene er lest inn. Med bakgrunn i dette er det foretatt en oppdatering av verdien av fjerningsforpliktelsen som medfører en korrigerende av renteberegningen for 2019 og 2020. Endringen er resultatført.

Fjerningsforpliktelser Sivilforsvaret

Ved Sivilforsvarets to dambrudd varslingsanlegg i hhv Sirdal og Hallingdal har DSB en forpliktelse ved en eventuell nedleggelse. Dette gjelder tetting av tak og vegg-gjennomganger. DSB vurderer at det er sannsynlig at arbeidet må utføres. Anleggene ble ferdig avskrevet 31.12.2019.

Fjerningsforpliktelse Norges Brannskole

DSB har kartlagt hvilke mulige miljøforpliktelser som finnes knyttet til øvingsfeltet ved Norges Brannskole, men det er ikke gjort noen økonomiske vurderinger knyttet til opprydding og eventuelle tiltak. Det har ikke vært mulig å estimere en pålitelig verdi for det økonomiske oppgjøret knyttet til forpliktelsen. Dette er basert på usikkerheten knyttet til omfanget av forurensing, estimering av kostnader knyttet til håndtering av farlig avfall, samt at DSB ikke har noen estimater knyttet til miljørydding av kjente miljøforpliktelser ved øvingsfeltet. Med bakgrunn i dette inngår ikke forpliktelsen i balanseoppstillingen.

NOTE 10 B

SPESIFISERING AV ØVRIGE FORPLIKTELSER

	31.12.2021	31.12.2020
Avsetning for øvrige forpliktelser		
Forpliktelser knyttet til varelager Nødnett ¹	15 566 942	12 621 130
Forpliktelser knyttet til anleggsmidler Nødnett ²	98 748 898	97 591 724
Sum avsetninger for øvrige forpliktelser	114 315 840	110 212 854
Eiendeler med forpliktelser		
Omløpsmidler med forpliktelser- varelager Nødnett ¹	15 566 942	12 621 130
Anleggsmidler Nødnett (eiendelene er også inkludert i note 4) ²	98 748 898	97 591 724
Sum eiendeler med øvrige forpliktelser	114 315 840	110 212 854

¹Varelageret til Nødnett er finansiert av andre.

²Noen av anleggsmidlene tilknyttet Nødnett er finansiert av andre.

NOTE 11

SPESIFISERING AV BEHOLDNING AV VARER OG DRIFTSMATERIELL

	31.12.2021	31.12.2020
Anskaffelseskost		
Beholdninger anskaffet til bruk i Nødnett-reservedeler	15 566 942	12 621 130
Varelager Sivilforsvaret	92 633 548	109 905 415
Sum anskaffelseskost	108 200 489	122 526 544
Ukurans	0	0
Sum ukurans	0	0
Sum beholdning av varer og driftsmateriell	108 200 489	122 526 544

Nedgangen på varelageret til Sivilforsvaret er i det vesentlige knyttet til endringer i verdiene på tollageret og gjelder bistanden som ble gitt til Haiti høsten 2021. DSB vil søke EU om refusjon for erstatning av materiell og utstyr i løpet av 2022.

NOTE 12

KUNDEFORDRINGER

	31.12.2021	31.12.2020
Kundefordringer til pålydende	22 824 471	18 626 467
Avsatt til forventet tap (-) ¹	-2 131 927	-3 274 370
Sum kundefordringer	20 692 545	15 352 097

Kundefordringer som gjelder Nødnett utgjør 14,9 mill. kroner hvor avsetningen til forventet tap utgjør 1,5 mill. kroner. Øvrige kundefordringer utgjør 7,9 mill. kroner hvor avsetningen til forventet tap utgjør 0,6 mill. kroner.

¹Her er det tatt en vurdering av hver enkelt post eldre enn 90 dager etter forfallsdato.

NOTE 13

OPPTJENTE, IKKE FAKTURERTE INNTEKTER/MOTTATT FORSKUDDSBETALING

	31.12.2021	31.12.2020
Opptjente, ikke fakturerte inntekter (fordring)		
Fordring mot nødetatene og andre kunder	9 222 248	2 159 324
Refusjoner EU ¹	44 459 694	3 488 968
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	53 681 942	5 648 292
Mottatt forskuddsbetaling (gjeld)		
Gjensidigestiftelsen (Brannløftet)	1 737 775	1 737 775
EU-midler	6 163 751	8 642 529
Øvrig	159 380	370 796
Sum mottatt forskuddsbetaling	8 060 906	10 751 099

¹Dette gjelder refusjon av fraktkostnader i forbindelse med donasjon til Sierra Leone, Armenia, Namibia og Litauen, som tilsammen utgjør 13,4 mill. kroner fra EU. Det er også avsett for refusjon i forbindelse med oppdraget på Haiti som beløper seg til 31 mill. kroner.

NOTE 14

ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

	31.12.2021	31.12.2020
Personallån	165 101	58 500
Reiseforskudd ¹	-26 750	0
Forskuddsbetalte kostnader til leverandør Nødnett ²	172 824 449	217 813 719
Forskuddsbetalt leie	15 044 813	14 819 385
Andre forskuddsbetalte kostnader	3 670 969	4 776 610
Andre fordringer (NAV-refusjoner, MVA-oppgjør)	22 923 638	18 270 094
Sum andre kortsiktige fordringer	214 602 220	255 738 307

¹Skyldes mottatt forskudd av valuta fra konsul i forbindelse med oppdraget på Haiti. 3000 USD blir tilbakebetalt januar 2022.

²DSBs avtaler med leverandør av Nødnett og utstyr til bruk i nettet, medfører milepælsutbetalinger uten at eierskapet til driftsmidlene overtas.

NOTE 15

LANGSIKTIGE FORDRINGER

	31.12.2021	31.12.2020
Amortiserte kostnader ¹	49 557 232	59 241 318
Andel lager Kopstad (Sivilforsvaret) ²	1 744 661	1 660 456
Depositum	62 200	62 200
Sum langsiktig fordringer	51 364 094	60 963 974

¹ Dette er bl.a. etableringskostnader for transmisjonslinjer til basestasjoner og kontrollrom. Levetiden på linjene skal følge kontraktens varighet, og kostnaden fordeles derfor over kontraktens levetid. Beløpet som skal fordeles over levetiden er balanseført og kostnadsføres fortløpende hver måned.

² DSB har en langsiktig fordring knyttet til et makeskifte med Tønsberg kommune fra 2008. Beløpet rentejusteres årlig.

NOTE 16

ANNEN KORTSIKTIG GJELD

	31.12.2021	31.12.2020
Skyldig lønn ¹	-16 361	913
Annen gjeld til ansatte ²	30 332 092	28 391 822
Påløpte kostnader ³	17 600 173	14 494 634
Avstemningsdifferanser ved rapportering til statsregnskapet	29 613	3 976
Gjeld til kunder Nødnett ⁴	26 579 119	47 348 023
Sum annen kortsiktig gjeld	74 524 636	90 239 368

¹ Tilgodebeløp pga negativ netto ansatte

² Påløpt flexitid, reisetid, feridager, overtid og vakter

³ Påløpte kostnader leverandører

⁴ Ses i sammenheng med Forskuddsbetalte kostnader til leverandører Nødnett i note 14.

Direktoratet for
samfunnsikkerhet
og beredskap

DSB
Rambergveien 9
Postboks 2014
3103 Tønsberg

+47 33 41 25 00

postmottak@dsb.no
www.dsb.no

/DSBNorge

@dsb_no

dsb_norge

dsbnorge

Februar 2022